

ROZMOWY OKRĄGŁEGO STOŁU ZNÓW ODŁOŻONE

- OPINIE OPOZYCJI • JAN RULEWSKI - FALA ZA FALĄ
- EWA BRANTLEY - POWRÓT DO PSYCHUSZKI?
- WYWIAD Z KRZYSZTOFEM ZANUSSIM
- LESZEK SZARUGA - POCZTÓWKA Z WARSZAWY
- ADAM TOMASZEWSKI - TORONTOŃSKI BUNTOWNIK
- ZOFIA BOŃCZA - PORADNIA ZAUFANIA

ECHO - TYGODNIK POLSKI

NO. 53 • 20 - 26.X.88 • TORONTO • PISMO NIEZALEŻNE • PUBLISHED WEEKLY \$1.25

JANUSZ PATORSKI, wiceprezes Rady Ministrów

KAZIMIERZ OLEŚIAK, wiceprezes Rady Ministrów, minister rolnictwa, leśnictwa i gospodarki żywnościowej

IRENEUSZ SEKUŁA, wiceprezes Rady Ministrów

Zazwyczaj gościliśmy na tej stronie TWARZE OPOZYCJI. Dziś niespodzianka:

TWARZE ZDOLNE DO WSZYSTKIEGO

czyli skład nowego rządu

Rakowski powiedział o nim: rząd złożony z ludzi odważnych, niekonwencjonalnych, których nie trzeba będzie zachęcać do reformowania systemu społeczno-gospodarczego, zdolnych do prowadzenia stałego dialogu ze społeczeństwem.

Odważniejsi odmówili Rakowskiemu:

Aleksander Paszyński, Grzegorz Białkowski, Andrzej Micewski, Andrzej Stelmachowski, Witold Trześciakowski

DOMINIK JASTRZĘBSKI, minister współpracy gospodarczej z zagranicą

ZBIGNIEW GRABOWSKI, minister — kierownik Urzędu Postępu Naukowo-Technicznego i Wdrożeń

MICHAŁ JANISZEWSKI, minister — szef Urzędu Rady Ministrów

ŁUKASZ BĄLCER, minister sprawiedliwości

BOGUMIŁ FERENSZTAJN, minister gospodarki przemysłowej i budownictwa

JACEK FISIAK, minister edukacji narodowej

ALEKSANDER KWASNIEWSKI, minister — członek Rady Ministrów

ALEKSANDER KRAWCZUK, minister kultury i sztuki

WŁADYSŁAW LORANC, minister — kierownik Urzędu ds. Spraw Wyznań

JANUSZ KAMIŃSKI, minister transportu, żeglugi i łączności

CZESŁAW KISZCZYK, minister spraw wewnętrznych

JÓZEF KOZIÓŁ, minister ochrony środowiska i zasobów naturalnych

MIECZYSLAW WILCZEK, minister przemysłu

FLORIAN SIWICKI, minister obrony narodowej

ANDRZEJ WRÓBLEWSKI, minister finansów

MARCIN NUROWSKI, minister rynku wewnętrznego

TADEUSZ OLECHOWSKI, minister spraw zagranicznych

IZABELA PLANETA-MALECKA, minister zdrowia i opieki społecznej

• **Przełom na KBWE?** Wydarzeniem wielkiej wagi na wiedeńskim spotkaniu KBWE było pojawienie się nieoficjalnego dokumentu kompromisowego w trzecim koszyku. Jego autorem jest Szwed Nils Eliasson, który przedstawił swój tekst nie w imieniu własnego kraju, lecz jako osobę koordynującą nieformalne wysiłki w sferze humanitarnej. O ogromnym znaczeniu dokumentu wypływa z faktu, że jest to kompromis całościowy.

• **Spotkanie Kohl-Mitterrand.** W burgundzkiej miejscowości Veselay odbyło się nieoficjalne spotkanie kanclerza RFN Helmuta Kohla i prezydenta Francji Francois Mitterranda. Omawiano stosunki Wschód-Zachód włącznie z kwestiami rozbrojenia, kontroli zbrojeń i bezpieczeństwa, problemy EWG oraz stosunki dwustronne.

• **John Whitehead w Pradze czechoskiej.** Przebywający z wizytą oficjalną w Czechosłowacji zastępca sekretarza stanu USA John Whitehead został przyjęty na Zamku Praskim przez prezydenta Gustava Husaka. Tematem spotkania były stosunki między USA i CSRS, a także niektóre kwestie międzynarodowe.

• **Prezydent Włoch w Moskwie.** Prezydent Włoch Ciriaco de Mita spotkał się z sekretarzem generalnym ZSSR Michaiłem Gorbaczowem. Przeprowadzili oni rozmowę w cztery oczy, która trwała cztery godziny. Tematem m.in. były stosunki międzynarodowe.

• **43 Sesja Zgromadzenia Ogólnego.** Na 43 sesji Zgromadzenia Ogólnego NZ zakończyła się w czwartek debata generalna, podczas której szefowie delegacji 153 spośród 159 należących do ONZ państw przedstawili swoje poglądy na najważniejsze problemy współczesności.

• **Dwóch zabitych w Belfaście.** Do baru w Belfaście wdart się uzbrojony mężczyzna i zastrzelił dwóch mężczyzn i pięciu innych ranił, w tym jednego poważnie. Je-

den z zabitych został zidentyfikowany jako Jimmy Craig, szef największej protestanckiej grupy paramilitarnej - UDA (Ulster Defence Association).

• **Poprawa stanu zdrowia Hirohito.** Stan zdrowia 87-letniego cesarza Japonii uległ niewielkiej poprawie: jest ciężki, ale jego życiu nie zagraża chwilowo niebezpieczeństwo. Niepokój budzi jednak zółtaczka i postępująca anemia.

• **31 ofiar śmiertelnych w wyniku katastrofy samolotowej.** 31 osób zginęło w katastrofie samolotu ugandyjskich linii lotniczych w Rzymie.

Na pokładzie samolotu było 50 pasażerów i siedem osób załogi.

• **Zabójca Indiry Gandhi nie będzie prosił o łaskę.** Satwant Singh, skazany na karę śmierci przez powieszenie za zamordowanie prezydenta Indii - Indiry Ghandy w 1984 roku, odmówił skorzystania z przysługującego mu prawa łaski. "O tym czy mam żyć, czy nie, nie może decydować czyjaś łitość" powiedział swojemu obrońcy.

• **25 osób rannych w trzęsieniu ziemi.** Trzęsienie ziemi, jakie nawiedziło zachodnią Grecję w niedzielę, miało siłę 6.0 w skali Richtera. Epicentrum trzęsienia było na Morzu Jońskim, dlatego straty nie były tak wielkie.

• **Wietnam wycofuje wojska z Kambodży.** Według wietnamskiej agencji prasowej całkowite wycofanie wojsk powinno nastąpić do końca 1989 roku, a najdalej w pierwszym kwartale roku 1990.

• **Rozruchy w Algierii.** Zamieszki, największe w historii niepodległej Algierii, wybuchły w stolicy i większych miastach. Demolowano urządzenia komunalne, sklepy, samochody, ucierpiły biura i urzędy centralne. Podpalono biura Lufthansy, LOT-u i linii czechosłowackich. W starciach z siłami porządkowymi zginęło już ok. 200 osób, są tysiące rannych. Powodem są usiłowania wprowadzenia reform przez prezydenta Szadli.

• **W Chile większość wyborców głosowała przeciwko ponownemu 8-letniemu mandatowi prezydenckiemu dla Augusto Pinocheta.** Zgodnie z konstytucją rząd powinien ogłosić wybory prezydenckie do końca listopada przyszłego roku, a wybrany w nich prezydent przejąłby urząd z rąk Pinocheta 1 marca 1990 roku. Setki tysięcy mieszkańców Santiago świętowały zwycięstwo. "Zakwestionowano osobę, ale nie ideologię" - powiedział Pinochet.

• **Iran-Irak.** Negocjacje irańsko-iraackie, poprzedzone spotkaniem z

Perezem de Cuellarem, prowadzone były w Nowym Jorku. "Nie doprowadziły ani do przełomu, ani do zerrwania" - powiedział rzecznik ONZ. Negocjatorzy wracają do Genewy. Irak zdecydowanie odmawia wcielenia w życie dalszych ustaleń planu pokojowego - tzn. wycofania wojsk i wymiany jeńców - dopóki nie uzyska swobody żeglugi w Zatoce Perskiej i cieśninie Ormuz oraz nie porozumie się z Iranem w sprawie oczyszczenia szlaku wodnego Szatt el-Arab zablokowanego dziesiątkami zatopionych statków.

• **Ajatollah Chomeini odrzucił przedłożoną przez prezydenta Chamenei i przewodniczącego parlamentu Rafsanzanego prośbę o dopuszczenie jego syna Ahmada Chomeiniego, do działalności politycznej.** Miałby kierować odbudową ze zniszczeń wojennych.

• **Libia i Czad wznowiły stosunki dyplomatyczne.** "To kolejne posunięcie plk. Kadhafiego - komentuje UPI - którego celem jest zmniejszenie izolacji dyplomatycznej Libii i poprawa obrazu tego państwa na forum międzynarodowym. Kadhafi doprowadził ostatnio do poprawy stosunków z Marokiem, Tunezją, Sudanem, Algierią, Irakiem i Egiptem".

• **Izrael i ZSSR wznowiają stosunki.** Szimon Perez, minister spraw zagranicznych Izraela, zapowiedział przywrócenie stosunków dyplomatycznych z ZSSR i innymi krajami socjalistycznymi w ciągu najbliższych 6 miesięcy.

• **Arabowie dla Zachodniego Brzegu.** Ponad 18 mln amerykańskich dolarów zebrali Arabowie na pomoc Palestyńczykom z Zachodniego Brzegu i Strefy Gazy. Pieniądze zostaną przekazane przez Narody Zjednoczone i przeznaczone na zakup leków i lekarstw.

• **Aresztowania przed budynkiem Pentagonu.** Ponad 200 demonstrantów zaarrestowano w czasie poniedziałkowego marszu protestacyjnego przeciw militarnej interwencji USA w Salwadorze.

• **Nowy zamach IRA.** IRA przyznało się do podłożenia bomby pod samochód 39-letniego Normana McKeown, który w wyniku eksplozji zmarł. Była to kara za współpracę z ulsterską królewską policją.

• **Spotkanie Chiny-ZSSR już wkrótce.** Członek rządu ChRL zapowiedział spotkanie na szczycie Pekin-Moskwa na rok 1989. Ostatnio przywódcy oficjalnie się spotkali w 1959 roku, krótko przed tym jak stosunki wzajemne się defini- tywnie popsufy.

• **Wybory.** Otto Lamsdorf został wybrany przewodniczącym zachodniemieckiej FDP, a Neil Kinnock - ponownie - przewodniczącym brytyjskiej opozycyjnej Partii Pracy.

• **Dziennikarze zachodni w bazie rakietowej w ZSSR.** Radziecka baza rakiet strategicznych w Iwanowie, 250 km na północ od Moskwy, odwiedzili dziennikarze zachodni. Mogli po raz pierwszy zobaczyć rakiety RS-10 znaną na Zachodzie jako SS-11.

• **Prezydent Cypru Jeorjos Wasiliu - przemawiając w ONZ - wystąpił z propozycją demilitaryzacji Cypru.** "Proponujemy rozwiązanie armii cypryjskiej, jeśli z wyspy wycofane zostaną wojska tureckie i osiedleńcy z Turcji".

• **Kasa Watykanu pusta.** Watykan ogłosił rekord 1987 roku deficyt 76,5 mln dolarów i zaapelował do wszystkich rzymskich katolików o zwiększenie datków na Kościół.

• **Niepokoje w Korei Południowej.** Ponad 3 000 studentów brało udział w największej do tej pory demonstracji na ulicach Seulu. Domagali się oni aresztowania byłego prezydenta Chun Doo Chwana.

• **Uwolnienie Waite'a wkrótce.** Terry Waite jest osobistym emisariuszem arcybiskupa Roberta Runcie. W styczniu 1987 roku ślad po nim zaginął od momentu, kiedy to opuścił swój pokój w hotelu w Zachodnim Bejrucie, udając się na spotkanie z grupą przetrzymywanych zakładników. Prasa libańska zapowiada, że zarówno Waite, jak i inni amerykańscy zakładnicy zostaną uwolnieni jeszcze przed wynukleń, odbyły podziemne listopada.

• **Nagroda Nobla w dziedzinie medycyny.** Gertrude Elion i George Hitchings z Wellcome Research Laboratories w Research Triangle Park, N.C. i James Black z King's College Hospital Medical School w Londynie otrzymali Nagrodę Nobla w dziedzinie medycyny za wyniki w badaniach nad lekami przeciwko AIDS, herpes, malarii, chorobom serca i wrzodom żołądka.

• **Propozycja Ortegi.** Prezydent Nikaragui Daniel Ortega zaproponował prezydentowi Reaganowi uwolnienie 39 demonstrantów z antyrządowej manifestacji w zamian za uwolnienie Puertorykańczyków uwięzionych, za walkę o uniezależnienie Puerto Rico od Waszyngtonu.

• **Chińczycy próbują nuklearną broń.** Chiny, jedna z pięciu potęg nuklearnych, odbywała podziemne próby swej broni w zeszłym tygodniu w północno-zachodniej części

kraju. Szwedzcy naukowcy zanotowali drgania sejsmiczne w Szwecji spowodowane wybuchem.

• **ciąg dalszy tragedii na Morzu Północnym.** 101 dni po wybuchu platformy wiertniczej wydobyto jej mieszkalną część na powierzchnię i zostanie ona odholowana do portu, gdzie zostanie zidentyfikowanych 112 ofiar, które znalazły śmierć w środku.

• **Pierwsze wyniki śledztwa w sprawie śmierci prezydenta Zia.** Ukazał się pierwszy raport w sprawie katastrofy samolotowej, w wyniku której śmierć poniósł prezydent Pakistanu Mohammed Zia ul-Haq. W raporcie wyklucza się możliwość użycia pocisku, bomby lub jakiegokolwiek broni sterowanej z zewnątrz. Sugeruje się, że bezpośrednią przyczyną wypadku było podpalenie zbiorników z paliwem przez osobę będącą na pokładzie samolotu.

• **Kłopoty Biura Politycznego KPI.** Dwóch członków Biura Politycznego komunistycznej Partii Jugosławii, sekretarza Bośni i Kosowa, podało się do dymisji w przededniu posiedzenia Komitetu Centralnego.

W SOWIETACH:

• **W "Komsomolskiej Prawdzie" ukazał się artykuł o Aleksieju Stachanowie,** który w czasach stalinowskich wykonał 1500 procent normy. Dziennik stwierdza, że z inicjatywy lokalnych władz partyjnych zostało wówczas dokonane oszustwo. Stachanow: "pomagali im górnicy".

• **Brytyjscy bankierzy rozważają możliwość udzielenia Sowietom pożyczki w wysokości 1 miliarda 700 tys. dolarów.** W związku z tym odbędzie się spotkanie brytyjskiego ministra handlu Alane Clarka z sowieckim ministrem handlu zagranicznego Konstantinem Katiuszewem.

• **Po 25 latach odbył się w Sowietach wszechzwiązkowy zjazd lekarzy.** Jeden z mówców stwierdził, że spadają wciąż wydatki państwa na służbę zdrowia. Sowiety znajdują się blisko 70 miejsc na świecie po tym względem. Mówiono też o niskich kwalifikacjach fachowych sowieckich lekarzy. Lekarze proponują znalezienie nowych form zarządzania służbą zdrowia i wprowadzenie radykalnych zmian w systemie kształcenia lekarzy.

ECHO-TYGODNIK POLSKI - wydają: Grażyna i Zbigniew FARMUS
Adres pocztowy: 51A Thistle Down Blvd., REXDALE, Ont. M9V 4A6, TEL. 743 - 5706

Redaktor naczelny: Grażyna Farmus; Dyrektor działu reklamy: inż. Zdzisław Wójcik 891-1342; Redaktorzy działów: Świat, Kanada, Polska - Zbigniew Farmus; Czytane między wierszami & Lektury nieobojętne: Karolina Jankowska, Korespondencje z dalekiego Kraju: Bolesław Slesiński; Poradnia Zaufanie: dr Zofia Bończa; Pokochać kapitalizm: dr Krzysztof Ostaszewski; Horoskop, Kalendarium, korekta: Ewa Rewkowska, Apteka Natury: dr Zofia Górnicka; Współpracują: prof. dr Ewa Brantley, Leszek Szaruga, Waclaw Liebert, dr Tadeusz Pruss, Wojciech Wojnarowicz, Bogusław Rzepecki, Andrzej Stawicki, Lech Jamka, Janusz Pietrus, Adam Tomaszewski, S.Cech, Iwona Majewska, Adela Dymka, Magda, Marek i Koty Czyżychich.

ADVERTISING RATES: DISPLAY ADS \$7.00 per col.inch. FULL PAGE \$850, HALF PAGE \$350.00
Classified Ads: \$5 (up to 25 words), Job Ads FREE, Special: minimum 3 months' advertising (12 issues) 1 col. 1 1/2 inch \$65.00, 2 cols - 1 1/2 inches \$130.00, 2 x 3 inches: \$260.00, photo extra \$5.00.

SUBSCRIPTION/PRENUMERATA: PÓLROCZNA \$25.00, ROCZNA \$50.00, dla nowo przybyłych wg kolejności zgłoszeń (12 numerów) bezpłatna.

OOOOO: KANADA

Jaka jest różnica pomiędzy tzw. "Green Paper" i "White Paper", o których często słyszymy w obradach parlamentu?

Różnica jak między zielonym i białym, choć oba są kolorami.

Wspomniane "papiery" są dokumentami przygotowywanymi przez rząd kanadyjski i przedstawionymi w parlamencie. I na tym kończy się podobieństwo. Celem "Zielonych" jest zainicjowanie dyskusji parlamentarnej na określony temat. Celem natomiast "Białych" jest zaprezentowanie polityki rządu w określonej dziedzinie, która powinna uzyskać aprobatę parlamentu.

Podczas dyskusji między premierami prowincji wychodzi czasem kwestia określana jako tax-sharing. W gazetach kanadyjskich nie znalazłem wyjaśnienia.

Większość gazet kanadyjskich zakłada pewną wiedzę o tym społeczeństwie wyniesioną z tutejszych średnich szkół. Jest to założenie błędne, gdyż nie obejmuje imigrantów także i młodych ludzi, którzy ominęli program obywatelskiego wychowania. Emigrantom i ich dzieciom polecamy 3-tomową "Encyclopedia Canadiana", w którą i gęś dziób wsadza. Encyklopedia ukazała się w sprzedaży w tym roku (II wydanie) i kosztuje około 100 dolarów.

A wracając do "tax-sharing agreement" - idea pochodzi z 1867 roku. W 1956 roku przyjęto termin "equalization" - wyrównanie. Według tej zasady biedniejsze prowincje kraju otrzymują wyższe zwroty z tytułu

nadpłaconych podatków od tych, uznanych za bogate. Podobnie jak z podatnikami w Kanadzie. Ci biedniejsi otrzymują wyższe ulgi podatkowe.

Skąd się wziął pomysł plastycznej kartki z listkiem, zwanej Social Insurance Number. W skrócie SIN?

Kiedy w 1964 roku wprowadzono SIN jego celem miała być identyfikacja w celach podatkowych, ubezpieczeniowych, emerytalnych, medycznych. Zrobił się z tego z latami dowód osobisty, co się wielu Kanadyjczykom nie podoba i w związku z tym żądają zaniechania niebezpiecznej praktyki wypytywania o SIN przy zakupie, pożyczkach, rejestracjach w hotelach, bibliotekach, itp. Dziewięciocyfrowy układ stwarza 99 milionów kombinacji, przy czym pierwsza cyfra identyfikuje pięć biur rejestracji SIN (1 oznacza Atlantyk, 2 - Quebec, 4 - Ontario, 6 prowincje preriowe, 7 - Brytyjską Kolumbię. Ostatni numer koduje informacje sprawdzającą. To, co w środowisku jest słodką tajemnicą umożliwiającą odnalezienie człowieka, który jest posiadaczem plastycznej karty.

Kanadyjski poeta Wally Keeler przysięgał gęsi, a potem nawet pokazał, że list zaadresowany do niego tylko jego numerem SIN dotarł nie później, niż zwykły on podróżować po Toronto, tj. w ciągu 7 dni.

Zbieram znaczki. Jasne, że

się znam na polskich. Jak przyjdzie do kanadyjskich naciałem się nie raz i nie dwa. Co tu się ceni?

Pytanie kwalifikuje się raczej dla fachowego pisma filatelistycznego. No więc raczej najogólniej odpowiem, by nie narazić się na zadziubanę przez filatelistów.

Wartościowe są znaczki wydane przez Konfederację (przed 1867 rokiem). Najbardziej poszukiwany jest trzypensowy Bóbr, sześciopensowy Prince Consort i dwunastopensowa królowa Wiktorja (wszystkie wydane w 1851 roku).

A jak wartościowe? Jeden z takich znaczków uzyskał na aukcji w Nowym Jorku w 1980 roku cenę 126.500. Znaczki z 1857 roku są również cenne, zwłaszcza dwunastopensowa królowa Wiktorja.

Za najcenniejszy znaczek uchodzi trzycentowy znaczek z królową Viktorią z 1868 roku (ten zielony). Współczesne znaczki kocha się za ich błędy. (Gdyby tak było z gazetami!). Drukarze uczyniwszy błąd czynią krótkie serie znaczków rarytasami. I tak pięciocentowy znaczek z 1959 r. z Zatoką Wawrzyńca ma błędy drukarskie. Jeśli się taki trafi komu gęś płać w żywej gotówce 10 tysięcy dolarów, bowiem gęś zarobić musi na tym, a znaczek wart jest więcej.

Sześciocentowy z 1969 (Boże Narodzenie) jest z lekka wyleniały i za to 4 takie nieużywane znaczki można kupić za 10 tys. dolarów. Gęś twierdzi, że używane Echo z 20 błędami drukarskimi warte będzie niewiele więcej i wyprzedzi konkurencję!

KONSERWATYŚCI NADAL GÓRA

Partia konserwatywna wciąż ma najwięcej głosów, bo 39 procent, chociaż jest to mniej niż dwa tygodnie temu (43 procent). Na drugim miejscu uplasowali się liberałowie - 29 procent (33 proc. w poprzednich badaniach). A demokraci są na trzecim miejscu z 28 procentami, kiedy dwa tygodnie temu mieli tylko 22 procent głosów!

PRAWO GŁOSOWANIA DLA PSYCHICZNIE CHORYCH

Dziesiątki tysięcy psychicznie chorych już 21 listopada będą mieli prawo głosować w wyborach federalnych według ustawy, obowiązującej od 17 października.

Pacjenci szpitali dla psychicznie chorych będą traktowani podobnie jak pacjenci szpitali dla przewlekle chorych.

KRADZIEŻ W ROM

W poniedziałek rano zjawił się, jak zwykle o tej porze po pocztę, w biurach Royal Ontario Museum w Toronto mężczyzna w mundurze podając się za gońca. Zabrał w sumie 213 000 dolarów w gotówce, czekach i pokwitowaniach kart kredytowych.

Dopiero o godz. 12.45, kiedy przyjechał właściwy człowiek rabunek wyszedł na jaw.

LEKARSTWO PRZECIW PORONIENIOM

Dwóch torontońskich lekarzy rozpoczęło badania nad stosowaniem aspiryny i steroidu jednocześnie w zapobieganiu samoistnym poronieniom.

9-LETNI NARKOMANI

Według raportu Ontario MPP już dziewięć latki zażywają narkotyki i spożywają alkohol. Premier Ontario David Peterson obiecał szybką reakcję. M.in. wprowadzenie w szkołach podstawowych specjalnego programu już od klas drugich, uświadamiającego szkodliwość zażywania narkotyków i picia alkoholu; zwiększenie obsady wydziału narkotyków przy OPP o 32 oficerów i o 4 osoby personelu pomocniczego.

Problem nie jest blahy, bo jak wykazują badania Addiction Research Foundation aż 22 procent uczniów szkół ontaryjskich w wieku od 11 do 19 lat jest uzależnionych od narkotyków lub alkoholu.

NA RATUNEK WIELORYBOM

Trzy młode szare wieloryby zostały uwięzione pod lodem 18 km od eskimoskiej wioski Inupiat na Alasce. Służby ratownicze zrobiły dziurę wielkości 3 m na 6 m w lodzie, aby umożliwić wielorybom oddychanie (wieloryb może pozostać pod wodą bez powietrza ok. czterech minut), ale czuwający weterynarze stwierdzili, że te potężne (od 7 do 9 m długości) ssaki czują się zestresowane, są pokrwawione, a u jednego stwierdzono nawet zapalenie płuc. W drodze na ratunek jest już lodolamacz.

PLATNY KANAŁ CBC

Telewizja CBC ogłosiła, że 24-godzinny kanał z wiadomościami, który ruszy na początku przyszłego roku, będzie dostępny tylko płatnikom telewizji kablowej. Audycje będą po angielsku i po francusku.

INDIANIE OKUPUJĄ

W Albercie miejscowi Indianie ze szczepu Lubicon zablokowali wszystkie cztery szosy prowadzące do bogatego w ropę terenu wokół Little Buffalo, leżącego na północny zachód od Edmonton i zadeklarowali swą niezależność.

Powodem tego kroku jest fakt, że od 1979 roku władze prowincji wydzierżawiły pola naftowe ponad 100 firmom. Wpływy z tego tytułu wynoszą ok. 500 mln rocznie, z czego Indianie, którym ziemie te zostały kiedyś przyznane, nie dostają ani centa.

Szeregi najstarszej policji zapraszają nowych kandydatów

The Royal Canadian Mounted Police reprezentuje wszystkich ludzi różnych kultur i różnych narodowości z jakich składa się kraj, w którym mieszkamy.

The R.C.M.P. tworzy organizację odzwierciedlającą różnorodność etniczną i kulturalną.

Członkowie R.C.M.P. zdobywają nowe kwalifikacje pracując w szeregach słynnej na cały świat policji posługującej się zdobyciami najnowszej techniki i technologii. Służą oni Kanadyjczykom w kraju i

na świecie.

Włączenie się w szeregi narodowej policji kanadyjskiej stanowi ekscytującą i satysfakcjonującą karierę dla kwalifikujących się kandydatów.

Więcej szczegółowych informacji na temat wstąpienia do R.C.M.P. udzieli

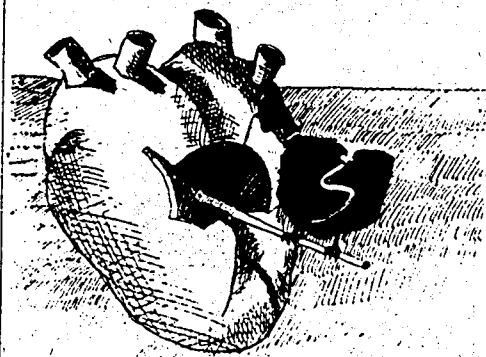
The Commissioner
Royal Canadian Mounted Police
1200 Alta Vista Drive
Ottawa, Ontario K1A 0R2

Royal Canadian Gendarmerie royale
Mounted Police du Canada

Canada

POLSKA

• KRONIKA •

• CRICOT-2 teatr Tadeusza Kantora wyjechał ponownie do Paryża na Festiwal Jesienny po występach w Centrum Pompidou, do 16 października teatr odwiedzi Lyon, Tuluzę i Majorcję. Na festiwalu pokazana została sztuka Kantora pt. "Tutaj nie poróć już nigdy", nie oglądana jeszcze w kraju, ale wystawiana w Mediolanie, Berlinie Zachodnim i Nowym Jorku. • 2 - 9 PAŹDZIERNIKA w Poznaniu na terenie Targów Poznańskich miały miejsce targi rolno-przemysłowe "Polagra". Polscy rolnicy mogli napatrzeć się na maszyny, środki chemiczne, leki weterynaryjne i wyhodowane w dalekich krajach zwierzęta. W Targach wzięło udział 600 firm z dwudziestu krajów. Wystawy zwiedziło blisko 200 tysięcy osób.

• 12 TYS. mieszkańców Darłowa zaprotęstowało przeciw projektowi lokalizacji budowy trzeciej elektrowni atomowej w tej pięknej wypoczynkowej miejscowości położonej między Bałtykiem a jeziorem Kopań. Powstał komitet obywatelski darłowian, którzy prowadzili akcję protestu, rozlepia plakaty i ulotki, wysyła listy do Ministerstwa Ochrony Środowiska Naturalnego. • W WARSZAWIE powołano zespół konsultacyjny przedstawicieli rzemiosła i prywatnej wytwórczości przy Radzie Ministrów. Zespół ma być organem doradczym i opiniotwórczym dla Komisji Planowania, a zarazem forum wyrażania opinii dotyczących aktów prawnych tzw. "reformy" ze strony środowiska prywatnych wytwórców. Jak wiadomo, część z tego środowiska pokrywa się z nomenklaturą lub jej rodzinami.

• CO POSŁAĆ rodzinie na zimę? Z doniesień prasy oficjalnej PRL wynika, że brak będzie ciepłych butów, kurtek i płaszczy zimowych, ciepłych skarpet i rajstop i jak zwykle bielizny. Ministerstwo Handlu Wewnętrznego z triumfem oświadczyło, że poprawę import zwiększono zaopatrzenie. Z końcowej fazy oświadczenia wynika jednak, że dla wszystkich nie starczy. • POLSKĘ odwiedził po raz pierwszy w historii Oddział Armii Zbawienia - Korpus Muzyczny Świątyni w Exeter. Salvation Army przybyła pod dowództwem podpułkownika Bramwella Bootha, prawnika założyciela tej popularnej formacji chrześcijańskiej. Zbawieniowcy koncertowali w Poznaniu, Warszawie i Lublinie. Armia Zbawienia liczy 25 tys. osób.

• NA giełdach pęcznieją ceny samochodów. Tegoroczny Volsvagen Golf można kupić w tym miesiącu za 22 miliony złotych, FSO 1500 - 4 miliony złotych, Polonez 1500 już nie za złotówki, a za bony 5400-4600 "bonów", 126p - 3.3 - 2.5 miliona złotych. Ceny starszych samochodów są odpowiednio niższe. • ZABRAKŁO nam jeszcze najazdu mongolskiego. W PRL przebywał z oficjalną wizytą sekretarz generalny KC Mongolskiej Partii Ludowo-Rewolucyjnej Dżambyn Batmunch (przewodniczący Wielkiego Churatu).

KONIEC zaproszoniom z za grobu. Na Wszystkich Świętych, 1 listopada, Polacy posiadający potwierdzony przez kompetentny urząd w Czechostowacji fakt posiadania grobu któregoś z członka rodziny

PROF. EWA BRANTLEY SPECJALNIE DLA ECHA

W ubiegłym miesiącu, profesor prawa międzynarodowego, wykładająca m.in. na Harvardzie, rzeczniczka komisji praw człowieka w Polsce i Komisji Interwencji i Praworządności Ewa Brantley przebywała w Polsce m.in. na konferencji praw człowieka. Otrzymała wówczas od niej korespondencję dotyczącą jej działalności w kraju, ONZ i Międzynarodowej Organizacji Pracy. Ewa Brantley przygotowuje obecnie materiały prawne do procesu przeciw PRL w związku z łamaniem przez ten kraj praw człowieka. Zwróciliśmy się do Ewy o kontynuowanie współpracy i przedstawianie oraz komentowanie materiałów dowodowych, a także ocenę sytuacji. Otrzymałmy serię tekstów i dokumentów. Sądzymy - mało dostępnych na Zachodzie, nawet poprzez niezależne rozgłoszenie. Materiały te są

już ostatecznie opracowane dla Komisji Praw Człowieka przy ONZ, zaopatrzone w dokumentację. Mogą być one podstawą do interwencji z całego świata. Redakcja nasza jest dumna ze współpracy z prof. Ewą Brantley i z wyróżnienia jakie nas spotkało.

W najbliższych numerach:

Raporty i komentarz

prof. Ewy Brantley, rzeczniczki Komisji Interwencji i Praworządności za granicą.

SPRAWA ADAMA SŁOMKI

"W czerwcu 88 roku SB nakłoniła Dziekana Uniwersytetu do relegowania go z Uniwersytetu". "Na kolegium orzeczono przepadek samochodu". "Pierwsza próba eksmisji z mieszkania w czerwcu 1988".

**REPRESJE W STALOWEJ WOLI -
BIULETYNY 47 - 48 Komisji Praworządności.
NA SĄDOWYCH WOKANDACH
KOLEGIA WE WROCŁAWIU
PRAWORZĄDNI MILICJANCI**

EWA BRANTLEY

POLSKA PIERIESTROJKA

WRACAMY W ERĘ

PSYCHUSZEK?

15 września przewodniczący komitetu strajkowego kopalni węgla kamiennego Krupiński - **Józef Gałuszka** dostał wezwanie do zgłoszenia się na badania psychiatryczne do szpitala w Rudniku. W razie nie stawienia dobrowolnego miał być doprowadzony przez MO. Wezwanie zostało podpisane przez doktora Gnieźewskiego i doktora Henze. Wiceprokurator rejonowy zwrócił się do wymienionych biegłych o wyjaśnienie:

1) czy podejrzany cierpi na chorobę psychiczną, niedorozwój umysłowy lub inne zakłócenia czynności psychiatrycznych;

2) Czy w chwili czynu Józef Gałuszka mógł rozpoznać znaczenie swego czynu i pokierować jego przebiegiem;

3) Czy dalsze pozostawienie Józefa Gałuszki na wolności nie stanowi poważnego niebezpieczeństwa dla porządku prawnego.

Prokurator uprzedza, że wydanie przez lekarzy niezgodnej z prawdą opinii grozi lekarzom odpowiedzialnością karną (i tu cytuję stosowne paragrafy).

W uzasadnieniu prokurator stwierdza, że prokuratura rejonowa prowadzi śledztwo przeciw Józefowi Gałuszko i innym pod zarzutem **kierowania nielegalnym strajkiem w kopalni węgla kamiennego "Krupiński"** zorganizowanego wbrew postanowieniom ustawy z dnia 8.X.82 o związkach zawodowych...

Prokurator stwierdza dalej, że w toku śledztwa zrodziły się wątpliwości co do poczytalności podejrzanego. Pismo podpisał wiceprokurator prokuratury rejonowej w Rybniku Jerzy Hob.

24 września po raz pierwszy i 28 września po raz drugi Józef Gałuszko został poddany badaniom psychiatrycznym. Udał się dobrowolnie do szpitala dla psychicznie chorych. Gałuszko podłączono do aparatury. **Po odejściu lekarzy do gabinetu weszło dwóch mężczyzn ubranych w białe fartuchy.** Zaczęło się przesłuchanie odbiegające od standardów medycznych, a wskazujące na to, że z Gałuszką rozmawiali funkcjonariusze SB pytając go ciągle o skład służby strajkowej. Gałuszko odmówił wydania wyjaśnień. Na wyniki "ekspertyzy" czeka z niepokojem Komisja Praworządności. Niestety próba uznania działacza strajkowego za nerwowo chorego nie skończyła się na Józefie Gałuszko. A więc:

zefie Gałuszko. A więc:

Jan Czerwiński, lat 40, żonaty, 2 dzieci, pracownik zakładów w Rybniku brał udział w strajku kopalni ZMP przez cały czas jego trwania. 2 września zwolniono go dyscyplinarnie za udział w strajku. 9 września przyjęty do pracy bez formalnego dokumentu, dwukrotnie wzywany do prokuratury rejonowej. 13 września w imieniu komitetu zakładowego złożył wniosek w Sądzie w Katowicach o rejestrację NSZZ Solidarność Zakładu Robót Górniczych w Rybniku. Po tym fakcie prokurator Jerzy Hob skierował go na przymusowe badania psychiatryczne, wyznaczając do przeprowadzenia badań lekarzy Gniaźewskiego i Henzla.

Czerwiński złożył w prokuraturze oświadczenie, w którym stwierdza, że będąc zdrowy traktuje postępowanie prokuratora jako dotkliwą represję i próbę poniżenia jego godności i nie zgadza się na jakiegokolwiek badania. Zażądał też wglądu w akta sprawy. Prokurator odmówił, twierdząc, że akta znajdują się w prokuraturze wojewódzkiej w Katowicach. Dyrektor udzielił Czerwińskiemu nagany, że podjął pracę. Próbowano go skierować do czyszczenia ścieków.

26 września w dziale zatrudnienia wręczono mu wezwanie do prokuratury na 29 września. Wezwanie dostali także Jerzy Halasa i Edward Michalik.

23 września Sąd w Katowicach wydał odmowę rejestracji NSZZ Solidarność Zakładu Robót Górniczych w Rybniku.

POCHÓD W INNEJ KONWENCJI

W niedzielę, w Gdańsku miał miejsce demonstracyjny pochód. Uczestnicy domagali się legalizacji Związku. Nie byłoby w tym nic dziwnego, gdyby nie to, że jego uczestnicy po zatrzymaniu przez kordon milicji błyskawicznie przystąpili do kontrataku obrzucając milicjantów kamieniami z za sprawnie zbudowanej barykady. Władze nadały wydarzeniu szczególnego rozgłosu, twierdząc ustami usługujących publicystów, że legalizacja może prowadzić do takich ekscesów.

DO ROZMÓW OKRĄGŁEGO STOŁU NIE DOSZŁO

Nie doszło do rozmów "okrągłego stołu", które miały się rozpocząć w poniedziałek, 17 października. Odłożono je na następny tydzień. Po Warszawie krążą plotki i domysły, dlaczego tak się stało.

Andrzej Stelmachowski publicysta katolicki twierdzi, że opóźnienie spowodował wyjazd kardynała Józefa Glempa do Rzymu na obchody 10-lecia pontyfikatu Jana Pawła II. Na spotkaniu Ojca Świętego z prymasem Polski podczas wizyty ma nastąpić wymiana opinii na temat rozmów "okrągłego stołu", jak również doprecyzowanie w tej kwestii stanowiska Kościoła w Polsce.

Inne powody, choć niekoniecznie mniej prawdziwe, podają źródła opozycyjne zbliżone do Lecha Wałęsy. Otóż na przewodniczącego Związku wywierana jest ze strony władz presja, aby zrezygnował z części reprezentacji na rozmowy. Władze chcą wyeliminować intelektualistów opozycyjnych Jacka Kuronia i Adama Michnika liberalnego dziennikarza Stefana Bratkowskiego i przywódcę robotniczego, uważanego za drugą postać po Wałęsie - Władysława Frasyniuka. Wiadomo że wymienione osoby nie reprezentują wcale najbardziej radykalnej frakcji w Związku i wśród jego zwolenników. Pojawili się jednak i na nich znów w prasie oficjalnej ataki, a także groźby, że ich obecność uniemożliwi owocność obrad. Lech Wałęsa tym razem nie ustąpił i zapowiedział, że nie wprowadzi zmian oświadczając, że jak długo on nie kwestionuje składu delegacji rządowej, tak długo nikt nie ma prawa wracać się do składu delegacji Solidarności.

Tymczasem w kraju nie ustają represje wobec robotników, biorących udział w akcji strajkowej w ubiegłych miesiącach.

RWE podała, że 11 października w całej Polsce trwały demonstracje studenckie żądające legalizacji NZS. W demonstracjach solidarnie uczestniczyło 30 uczelni.

W ubiegły piątek studenci wystąpili o rejestrację niezależnego związku. Warto w tym miejscu odnotować z zadowoleniem, że uczestnicy Walnego Zjazdu KPK w Edmontonie wystosowali list do studentów polskich popierający ich słuszne żądania.

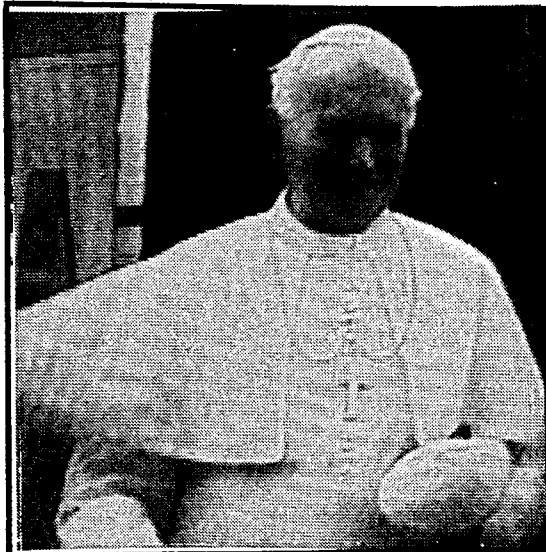
Znana amerykańska radiostacja nadająca w języku polskim "Głos Ameryki" otrzymała zezwolenie od władz PRL na otwarcie biura w Warszawie.

W "Zyciu Warszawy" w relacjach z ostatniej konferencji prasowej Jerzego Urbana zamieszczono pytania korespondentów "Głosu Ameryki" i odpowiedzi rzeczniczki. Od niedawna "Głos Ameryki" uczestniczył oficjalnie w tych konferencjach.

...

Zaden z przedstawicieli opozycji i niezależnych środowisk katolickich nie zgodził się na przyjęcie stanowiska w rządzie. Spośród osób, które oficjalnie ujawniły, że było im proponowane stanowisko ministra i odmówili, wymienią się znanego publicystę Aleksandra Paszyńskiego, prof. Grzegorza Białkowskiego, Andrzeja Micewskiego, Andrzeja Stelmachowskiego i prof. Witolda Trzeciakowskiego.

W wywiadzie dla RWE Paszyński stwierdził, że nie mógł przyjąć stanowiska Sekretarza Stanu w ministerstwie budownictwa, wobec braku zasadniczych zmian. Prof. Trzeciakowski odmówił z powodów politycznych i moralnych, o których mówił również w wywiadzie dla RWE.

JAN PAWEŁ II

10 ROZNIKA PONTYFIKATU

JANUSZ ONYSZKIEWICZ O ZWŁOCE W ROZMOWACH

Janusz Onyszkiewicz, rzecznik "Solidarności" w wywiadzie udzielonym dziennikarzom zachodnim powiedział, że władze odkładając rozmowy, do których "Solidarność" była gotowa w poniedziałek są niewiarygodne.

Rzecznik domaga się, by władze sprecyzowały ostateczną datę rozmów. Z kolei rzecznik rządu Jerzy Urban powiedział na

konferencji prasowej, we wtorek 18 października, że rozmowy odbyć się mogą nie wcześniej niż 22-24 października. Zaatakował przy tym z nazwiska Jacka Kuronia i innych dysydentów domagając się od nich przysięgi na wierność Konstytucji PRL. Urban tłumaczył przełożenie rozmów oczekiwaniem na powrót władz Kościoła w Polsce.

OPINIE

Jeden z naszych stałych informatorów Independent Polish News Service z siedzibą w Nowym Jorku przeprowadził trzy rozmowy na aktualny temat z działaczami opozycji zadając im jednakowe dwa pytania.

1. Co Pana zdaniem powinna robić Solidarność i opozycja, a zwłaszcza ta część opozycji, która wiąże nadzieje z paktem antykrzysowym i rozmowami z rządem, jeśli rząd PRL będzie zwlekał, będzie robił jakieś uniki?

2. Jaki wynik rozmów z rządem uzna Pan za zadowalający? Jakie są minimalne zadania NSZZ Solidarność, z czego w czasie rozmów nie można zrezygnować?

Odpowiadają: Jerzy Kropiwnicki, wiceprzewodniczący NSZZ Solidarność w Łodzi, Piotr Konopka, bliski współpracownik Lecha Wałęsy, Marian Jurczyk, przewodniczący NSZZ Solidarność w Szczecinie.

JERZY KROPIWNICKI

(1): Dokładnie to, czego nie lubi pan Urban w swoich konferencjach prasowych i co Solidarność w znacznej mierze robi, to znaczy stwarzać nacisk na ten stół, pokazując, że Solidarność jest pewnym faktem życia społecznego, którego nie można ani obejść, ani odkładać, ani mieć nadzieje, że go się przegada w inną stronę.

W Łodzi i w innych miastach są obecnie zbierane masowo podpisy pod żądaniem przywrócenia rejestracji NSZZ Solidarność w jej kształcie z 1981 roku.

I w Łodzi i w innych rejonach wznawiana jest działalność organizacji zakładowych, tworzone są tymczasowe komisje NSZZ Solidarność, tyle tylko, że dziś już nikt nie idzie do sądu po rejestrację, przeważa opinia, że iść do sądu po rejestrację nie ma po co. Związek istniał i istnieje nadal jako całość, to co się stało w 1982 roku to zabrano związkowi rejestrację jako całości i należy ją przywrócić, natomiast związek zgodnie z prawem międzynarodowym istnieje i nie ma co do tego wątpliwości.

Odtwarzane są struktury regionalne, funkcjonujące na takich samych zasadach jak poprzednio, uzupełniane ludźmi, którzy wyrosli w czasie stanu wojennego, przyjęli na siebie odpowiedzialność za działanie związku.

Im dłużej rząd będzie odkładał kwestię rozstrzygnięcia losów Solidarności, mówię to

oczywiście w cudzysłowie, bo losy będą się rozstrzygały przecież nie przez decyzje rządowe, tym bardziej będzie stał wobec konieczności zaakceptowania stanu, który powstaje, powstaje ponieważ aspiracje i życzenia pracownicze się teraz uzewnętrzniają w konkretnych instytucjach i zakładach pracy.

(2): Dla związku podstawowym problemem będzie ponowna rejestracja Solidarności, związek nie może też przejść obojętnie wobec dwóch postulatów: natychmiastowe zaprzestanie wszystkich represji związanych z kwietniem, majem i sierpniem, te ostatnie zwłaszcza w Stalowej Woli i na Górnym Śląsku oraz przywrócenie do pracy wszystkich zwolnionych z pracy po 13 grudnia, z powodów politycznych bez względu na formalny powód:

To jest ten pakiet związkowy, który będzie decydował jaka będzie ocena wiarygodności otwarcia ze strony rządu, będzie to kryterium oceny intencji.

Jeżeli to wypadnie pomyślnie to ja myślę, że inne elementy tej umowy będą łatwiejsze. Kluczowe w tych negocjacjach, które mam nadzieję z pomyślnym skutkiem zostaną zrealizowane, będzie to czy zostaną ustanowione pewne zabezpieczenia instytucjonalne dla całego procesu reform gospodarczych, politycznych i społecznych. Jeżeli to wszystko pozostanie w warstwie obietnic, deklaracji i zobowiązań to jest to oczywiście bez sensu, jeżeli natomiast pójdą za tym reformy dotyczące możliwości swobodnego zakładania stowarzyszeń, partii politycznych, reforma ordynacji wyborczej i wyborów bardziej demokratycznych niż te, które są w chwili obecnej, a zwłaszcza, jeżeli pójdzie za tym reforma gospodarcza przeprowadzona w ten sposób, żeby metodami urzędniczymi nie można jej było cofnąć i skompromitować, to wtedy powiem, że osiągnięto maksimum tego, co na dzień dzisiejszy jest możliwe, nawet, jeżeli nie w pełni zadowalałoby to aspiracje wszystkich Polaków.

PIOTR KONOPKA

(1): Trudno jest wygłosić jakieś proroczo-dlatego, że oczywiście postawa Solidarności będzie uzależniona od szeregu czynników, od całej sytuacji, która się wytworzy, myślę natomiast, że rozmowy te powinny się dość szybko rozpocząć i nie powinny być przeciągane w czasie dlatego, że tutaj już nie chodzi w gruncie rzeczy o postawę zajętą przez Solidarność, tylko o postawę zajętą przez całe społeczeństwo.

Mówiłem już wielokrotnie, że odwlekanie

czy przeciąganie rozmów okrągłego stołu może spowodować w Polsce wzrost napięcia społecznego, które byłoby szalenie niebezpieczne, ponieważ ta sytuacja byłaby niekontrolowalna przez nikogo już, to ryzyko istnieje, ono jest realne i ja nie wiem, czy komukolwiek w Polsce mogłoby zależeć na tym, żeby wyzwolić tego typu napięcia.

W związku z tym, mam nadzieję i sądzę, że te rozmowy będą się toczyć zgodnie z przewidzianym harmonogramem (...) i powinny w trybie pilnym doprowadzić do uzgodnienia tych podstawowych spraw, które zostały zgłoszone jako ich tematy.

(2): Nie można zrezygnować z pluralizmu, to jest rzecz oczywista zupełnie i właściwie na ten temat nie powinno być tutaj dłuższej rozmowy, sądzę zresztą, że władze się po prostu z tym liczą i chyba takie założenie przyjęły, że sama kwestia pluralizmu dyskutowana nie będzie, ponieważ jest on już jakby oczywisty dla nas wszystkich myślę, że również dla czynników władzy w Polsce.

Natomiast trzeba będzie sobie przedyskutować i do końca określić kształt poszczególnych sektorów życia publicznego w Polsce. Dla mnie jako działacza związkowego jest niezwykle istotna sprawa pluralizmu związkowego, ale wiem, że sam pluralizm związkowy nie wystarczy żeby Polskę wyprowadzić na tory normalnego rozwoju, że potrzebny jest pluralizm społeczny i reforma ekonomiczna i w końcu również pluralizm w sferze politycznej, jakieś reformy w sferze politycznej, które by Polskę upodobniły do normalnie funkcjonujących krajów.

W związku z tym myślę, że to, co byłoby sukcesem to byłoby wspólne uzgodnienie tej formuły różnorodnego pluralizmu w Polsce.

MARIAN JURCZYK

(1): Nie ma innej drogi jak dopominać się o swoje prawa i trzeba prowadzić walkę, nie mam tu na myśli oczywiście walki zbrojnej.

Nie mamy prawa zaprzestać naszej działalności dopominając się o godność człowieka, o prawa człowieka, o pluralizm związkowy i polityczny, nie można dać odpoczynku tym władzom, po prostu trzeba się o to dopominać, to jest nasz święty obowiązek.

(2): Tak się składa, że byłem pierwszym człowiekiem w Polsce, który podpisywał porozumienia sierpniowe i dla mnie porozumienia sierpniowe są wystarczające, chodzi w tej chwili o legalizację Solidarności i nie widzę żadnych innych punktów dodatkowo - porozumienie zostało podpisane i teraz trzeba żądać ich realizacji.

Jakieś drobne ustępstwa mnie nie interesują, bo to nic nie daje. Chodzi o to, żeby naród miał z tego konkretne korzyści, a żadne stowarzyszenia czy kluby polityczne mnie nie interesują, bo nie doprowadzają do istotnych zmian.

Mnie interesują konkrety, a nie drobiazgi.

Pytanie dodatkowe:

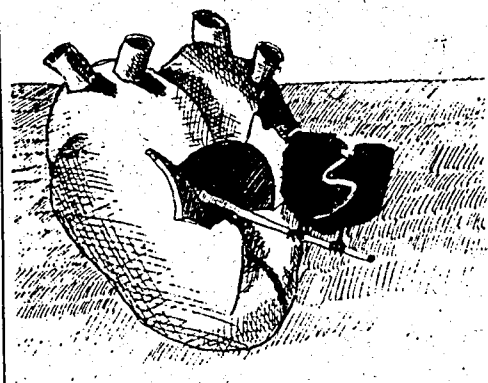
IPNS: Jakie to są Pana zdaniem konkrety?

Marian Jurczyk: Pluralizm polityczny, pluralizm związkowy, w przyszłości wolne wybory, aby naród zdecydował sam, jaki chce mieć rząd, jaki chce mieć system, ma o tym decydować naród, a nie Rakowski, czy ktoś inny.

WILK W SKÓRZE GŁASNOŚCI

Marian Orzechowski, politolog i wysoki funkcjonariusz partyjny, zamieścił w moskiewskiej "Prawdzie" artykuł o sytuacji w Polsce, w którym proponuje między innymi rozwiązanie PZPR oraz utworzenie z niej szerszej płaszczyzny społecznej partii "nowego typu". Znawcy tematu przypominają, że partią nowego typu nazywać się kazała leninowska partia bolszewików.

POLSKA

• KRONIKA •

oraz paszport mogą wyjechać odwiedzić grób za południową granicę. Od 1981 roku obowiązywał przepis, nakazujący przedstawienie zaproszenia z Czechosłowacji. Nowe, podobne zasady obowiązują teraz także obywateli czechosłowackich, posiadających groby w Polsce. • PRZED sądem w Hamburgu zapadł wyrok w procesie pilotów PLL LOT, oskarżonych o udział w handlu narkotykami. Stanisław Michalczuk, skazany został na 5 lat i 9 miesięcy, Stanisław Ziębiec na 2 lata i 9 miesięcy. Pilotów skazano za przerzut paczki zawierającej syntetyczną kokainę wartości miliona marek. Tadeusz Pietrowicz, mieszkaniec RFN otrzymał w tej sprawie wyrok 6 lat i 9 miesięcy. • POWRÓT Joanny Rawik, dawno nie oglądana artystka przygotowała psychodramę śpiewaną "Kocham świat". Premiera odbyła się 1 października w Starej Prochowni.

• PRON-cie popiera. W czwartek, 6 października premier Rakowski spotkał się z przewodniczącym Rady Krajowej PRON Janem Dobraczyńskim i członkami Prezydium Komitetu Wykonawczego RK PRON szukając poparcia dla sformułowanego rządu. Powiadomił, że 13 października ukaże się publiczny raport o stanie państwa. PRON złożył na ręce premiera raport o stanie rolnictwa w PRL. • AŻEBY ludzi rozeźlić! - bo nie ma lepszego uzasadnienia, ufetowano warszawiakom "Dni Moskwy". Uszykowano niespodzianki. W znanej rosyjskiej restauracji "Trojka" - kuchnia rosyjska. (A jaka miałaby być?). Dla każdego coś miłego. Dla politruków seminarium "Na drodze odnowy i przebudowy". Dla "pacyfistów" spotkanie oficjalnych działaczy, dla załóg zakładów pracy spędy na wizyty "Pociągu przyjaźni", wystawy, przedstawienia, filmy, w tym odpowiedni tytuł "Złodzieje w majestacie prawa". • DUBLOWANIE inicjatyw. Jak wiadomo, z inicjatywy p. Romaszkeskich działa w Polsce od paru miesięcy Komisja Praw Człowieka, której reprezentantem w ONZ jest prof. Ewa Brantley. Komisja przedstawia raporty sporządzone przez Komisję Interwencji Praworządności. Ponieważ obraz wynikający z tych raportów umożliwia wytoczenie PRL procesu o łamanie praw człowieka, władze wzięły się na sposób. W siedzibie Zrzeszenia Prawników Polskich w Warszawie odbyło się zebranie założycielskie Społeczności o Komitetu Praw Człowieka w Polsce. Grupie inicjatywnej złożonej z 11 osób przewodniczy prof. Kazimierz Buchała. Zadeklarował, że Komitet jego będzie otwarty i niezależny oraz że będzie upowszechniał wiedzę o prawach człowieka i jego wolnościach, współpracował z zagranicznymi organizacjami. Na zebraniu przyjęto projekt statutu oraz zdecydowano, że podjęte zostaną kroki o rejestrację. • PROF. Andrzej Stelmachowski, prezes KIK powiedział w wywiadzie udzielonym rozgłośni Radia Wolna Europa, że w przygotowaniu rozmów okrągłego stołu pojawiły się "pewne trudności".

FAŁA ZA FAŁĄ

JAN RULEWSKI

Dokończenie z poprzedniego numeru

W międzyczasie wybucha największy w tej fali, pod względem liczebności, strajk w Stalowej Woli. Ten przedwojenny zakład - miasto, któremu imię nadał wicepremier milicji, wojska i lotnictwa. Z otuchą do zablokowanego z-du rusza kościelna procesja na czele z miejscowym proboszczem. 25 jej uczestników stanie natychmiast przed kolegium i skazanych zostanie na wysokie grzywny.

I nagle w strajkowej sytuacji dokonuje się przełom. 26 sierpnia, a więc zaledwie w cztery dni od wprowadzenia ograniczonego stanu wojennego, ten sam który go proklamował, szef komitetu do spraw przestrzegania prawa gen. Kiszczak wyciąga gałązkę oliwną do "wszystkich środowisk społecznych i pracowniczych". Ogłasza propozycję rozpoczęcia natychmiastowych rozmów, przy okrągłym stole, bez warunków wstępnych. Przed tym jednak zapewne prof. Stelmachowski przebywał z misją mediacyjną u Lecha Wałęsy, w wyniku której ten ostatni wystąpił z kolejnym apelem o dialog w Polsce.

Następnego dnia rozpoczęły się obrady VIII plenum partii. Doszło do wielu polemicznych wystąpień. Spóźniony i obrażony Miodowicz oraz inni "niedzielnicy" działacze partyjni usiłowali szukać kozła ofiarnego w rządzie. Specjalista od zagrożeń moskiewskich Wojna tym razem wystąpił w znaczącym i pojednawczym tonie, z gestem w stronę opozycji. Samo plenum zakończyło się porozumiewawczymi deklaracjami. Zgłoszono propozycję Rady Porozumienia Narodowego, której zaczątkiem miałyby być "okrągły stół". Obiecano nową ordynację wyborczą do sejmu i bliżej nieokreśloną instytucjonalizację opozycji. Zapowiedziano utworzenie II izby sejmowej. W dziedzinie gospodarczej potępiono tzw. operację cenowo dochodową z początku roku. Niemal zapomniano o II etapie reformy gospodarczej. Nowa gwiazda polskiej gospodarki Wł.Baka rzucił nowe hasło "konsolidacji gospodarki". A więc agresywną politykę kredytową, dyslokację kapitałów z wojska, inwestycji i redukcji budżetu na rzecz produkcji rynkowej, dalsze udogodnienia dla lokaty kapitałów zagranicznych.

Zapewne wiele spraw nie przedostało się do opinii publicznej. Stanowią one, jak zawsze, tajemnicę wąskiej grupy osób skupionych wokół I sekretarza. Z przywołań prasowych wynika dymisja Messnera i powołanie rządu zaufania narodowego z udziałem przedstawicieli opozycji i Kościoła. Kandydaturami miały być: zamordowany niedawno Jan Strzelecki, plotkuje się o osobie prof. Trzeciakowskiego. Pozostawmy jednak plotki i zabiegi o władze ich kontrahentom. Ostatniego dnia sierpnia zaczął gościć ViP-ów okrągły stół. Pierwszymi biesiadnikami gabinetu policmajstra byli Dobraczyński, H.Sienkiewicz - aktywny działacz "S" ze Śląska, Marcin Król - konserwatysta. Wałęsie towarzyszył ks.bp Jerzy Dąbrowski, Kiszczakowi zaś Ciosek. Szczególne uhonorowanie Wałęsy stanowi de facto uznanie p-cego rzeczywiście istniejącego związku. Właśnie tak! To on stał się solą rozmów w Warszawie. A więc nie Miodowicz ze swymi 7 milionami związków, nie odnowiona partia, nie 150 tys. radnych i tyleż samo policjantów stanowić mogą o przyszłej Polsce. Klucz do odblokowania sytuacji strajkowej posiadał jedynie Wałęsa. To jemu pełne kompetencje, w porywie spontaniczności, przekazały strajkujące za-

Atmosfera pełna oczekiwania ogarnęła Polskę. Największe jednak napięcie panowało w stoczni portach i kopalniach. Czy powtórzy się sierpniowy sukces? Czy przestanie straszyć załogi widmo okupacyjnych strajków, gdzie za łóżko służy plastik, za kołdrę musi wystarczyć tektura, zaś niepewne jedzenie stanowią wieczne te same konserwy?

Wysoka temperatura opadła wraz z apelem Wałęsy o zaprzestanie strajków. Ani słowa o "S". Milczeniem zbyt gwarancje bezpieczeństwa dla strajkujących. Tu i ówdzie prokuratorzy i dyrekcje wprowadzały w czyn zapowiadane sankcje. Resztę postulatów uzależniono od dalszych rozmów z dyrekcjami.

Atmosfera przygnębienia ogarnęła stojące pod strajkową bronią zakłady. W Gdańsku doszło do burzliwych obrad komitetu strajkowego, który decyzję uzależnił od samych strajkujących. Jednak sugestywny apel Wałęsy i poparcie komitetu strajkowego, a także maraton strajkowy podpowiadały tylko jedną decyzję.

Byłem delegowany przez uczestników solidarnościowego wiecu do Gdańska. Zatem na bieżąco zbierałem opinie o nowej sytuacji. Powszechnemu rozgoryczeniu towarzyszyła nieufność do Wałęsy. Wypowiadali ją zarówno młodzi strajkujący jak i działacze. Ci ostatni wprost mówili o podziałach jakie ta decyzja wywołała. Z tych względów nie przewidywali w najbliższym czasie tak sprawnych akcji w obronie "S" jak obecna. Zapytany przeze mnie red. Mazowiecki odparł, że decyzję podjął sam Wałęsa. Jeszcze gorzej odebrano to w Szczecinie, zapowiadając trwanie strajku i niewypuszczenie Lecha do portu i zajezdni autobusowej. Apelu Wałęsy nie posłuchano także w Manifeście Lipcowym. Dopiero jego wizyta w towarzystwie doradców jak i fakt wyjścia robotników ze stoczni spowodował zakończenie strajku. W związkowych kuluarach mówi się, że sprawa nie upadła, ale będzie podjęta w trakcie dalszych negocjacji. Baka określił nawet ramy tak projektowanej "S",

ograniczonej do lokalnych struktur.

Wydaje się, że opinie o stanowisku Wałęsy podyktowane są częściowo emocjami. Decyzja była trudna, gdyż z upływem czasu topniały szeregi strajkujących, zaś władza wymyślała coraz to nowe fortele. Nowym elementem sytuacji stała się wrogość doзору. Wydaje mi się, że błąd Wałęsy nie polegał na wyborze trudnej decyzji, co raczej formie jej podjęcia. Wykazał tu stosunek autorytarny, nie komunikując się ze strajkującymi załogami w kraju. A przecież to oni "postawili" ten okrągły stół i oni wspólnie z Wałęsą powinni zdecydować o zakończeniu strajku. Ponieważ wiara w męża opatrnościowego związku znana mi jest od początku istnienia "S" nie dziwiłem się bardzo gwizdom jakimi fetowano nazwisko Wałęsy na ulicach Gdańska.

Gorsza od tego jest dezorientacja pozostałych solidarnościowców, zdanych jedynie na tajemnicy okrągłego stołeczka. Zaczęły się skomplikowane gry polityczne o tyle trudne, że pozbawione kontroli społecznej. W gruncie rzeczy realizowana jest stara koncepcja Jaruzelskiego z Jesieni 1981 r., występująca pod nazwą Frontu Porozumienia Narodowego. Zmierzają do posadzenia za jednym stołem zarówno Miodowicza jak i Wałęsę, Króla i Cioska, Glempla i Dobraczyńskiego. Rola przewodnia przypadnie oczywiście partii. Ale o grach napiszę w innej korespondencji. Wymagają one rozważenia się po kraju, przede wszystkim w Warszawie.

Przed zakończeniem niniejszego reportażu wypada powrócić jeszcze do Gdańska. Jest 1.09. przed bramą stoczni. Niełatwo tam się dostać, gdyż liczne blokady szpalerów ZOMO rozczłonkują publiczność oczekującą na wyjście stoczniowców. Mimo wszystko jest parę tysięcy ludzi. Tłum jest wielopokoleniowy. Rozmawiam z nauczycielem szkoły podstawowej, przybyłym z gromadką uczniów, aby w ten niecodzienny sposób powitać nowy rok szkolny. Obecni są członkowie gdańskiej komisji praworządności na czele z Janiną Wercenzlajn. To na nich spoczywał trud zabezpieczenia socjalnego i bytowego. Trzeba było zebrać i przemyć przez kordony parę ton żywności na teren stoczni, zbierać pieniądze na kolegów, uspokajać rodziny, przemycać pocztę. Już przy okazji kolportowano informację, goszczono przybyłe delegacje z kraju i zagra-

nicy. A były to postacie godne tego gestu! Chociażby, sekretarze generalni dwóch największych europejskich central związkowych Van de Vecken ze Światowej Federacji Wolnych Związków Zawodowych i Krasuski ze Światowej Federacji Pracy (przesycono ich na teren stoczni). Słowem należało stworzyć portowcom i stoczniowcom drugi dom.

Delegacja bydgoska dociska się pod bramę. Tu zostaje zauważona i wciągnięta do formującego się szeregu. Dzięki temu mam okazję "postrajkować", a przede wszystkim porozmawiać ze znanymi i nieznanymi uczestnikami strajku. Wchodzę na bramę, tłumy po jednej stronie i drugiej. Oceniam przygotowującą się do wyjścia kolumnę na 2-2,5 tys. ludzi. Nie jest to liczba imponująca jak na zatrudnienie czterech stoczni (przeszło 20 tys.). Są to jednak ludzie młodzi i pełni poświęcenia. Jeden z nich ma w oczach łzy. Tak przyjmuje dzisiejszy wymarsz. Jako porażkę. Bohdan Borusewicz, doświadczony związkowiec uważa strajk za sukces. Był większy i bardziej mądry przez jaśniejsze stawianie sprawy "S". Na czele pochodu pełen optymizmu A.Szablewski. Tuż obok niego ks. Jankowski w asyście wielkiego stoczniowego krzyża. Ze zrozumiałych względów nie ma wśród nas Wałęsę. Pochód rusza. Wszędzie tłumy witaających ludzi. Wiele osób wzruszonych do łez. Tak się wita swoich pobratymców.

Skandują hasła "dziękujemy", odpowiadają im stoczniowcy "Solidarność, Solidarność", "Więcej leków mniej ubeków" i kierowane do licznej asysty MO - "rzućcie pały, chodźcie z nami". Tradycyjnie już ulica krzyczy "Urban kłamie". Zaskoczeniem są gwizdy przy okrzyku "Lech Wałęsa". Dla mnie najciekawszy okrzyk to "Jest nas trzystu" - ironicznie odnoszący się do doniesień oficjalnej propagandy o rzekomej liczbie strajkujących. W pochodzie uczestniczą studenci z NSZ-u, młodzież z WiP-u, obsługa prasowa strajku. Nie dostrzegam Stoczni Północnej, a to z racji jej przemianowania na Stocznia im. J.Piłsudskiego. Wreszcie po tym przemarszu wkraczamy do kościoła, szczerze go wypełniając. Ks. Jankowski wygłasza budujące kazanie "Choć porzucamy formę wizualnego strajku, to nie przestajemy strajkować przy stole obrad"! Zbudowani tym co zobaczyliśmy wracamy do Bydgoszczy. Byliśmy na grzebienie kolejnej fali.

NONI STP

LOT
oferuje jedyne
bezpośrednie połączenie
Montreal-Warszawa. Odlot z
Mirabel we wtorki i piątki. Ceny
począwszy od 798 Can \$ (APEX)
Oferujemy również połączenie do
RZYMU, BANGKOKU, DELHI i
większości stolic europejskich.
Zapraszamy!!! POLONIA
LATA LOTEM!

POLISH AIRLINES

1000 Sherbrooke St. West
Suite 2220
Montreal, Que. H3A 3G4
Phone Montreal (514) 844-2674 Toronto (416) 364-2035

KARTKA Z WARSZAWY

LESZEK SZARUGA

Gdy jechałem Trasą Łazienkowską, zdziwiło mnie, że znany poeta Stanisław Jerzy Lec doczekał się hotelu własnego i - mienia: neon SLEC oświetlał mrok warszawskiej ulicy. Tak dobrze jednak jeszcze nie jest, pocci nawet najlepsi, nie bywają czczeni hotelami. Wygryziony neon głośił, że hotel nosi nazwę SOLEC - ten sam, w którym mieszkała delegacja "Solidarności" w czasie negocjowania "porozumienia warszawskiego" w roku 1981, po masakrze w Bydgoszczy, w trakcie zaawansowanych przygotowań do strajku generalnego.

Strajk się nie odbył, do dziś zaś pozostaje kwestią sporną to czy Wałęsa dał się wówczas "wpuścić w kanał", czy też rzeczywiście coś uratował. Dziś Wałęsa znów podejmuje negocjacje, a jego rozmówca awansował o oczko wyżej przenosząc się na fotel premiera. Zapewne do obrad okrągłego stołu Rakowski nie zasiądzie. Nic zresztą dziwnego. Warszawska ulica komentuje to wszystko mówiąc o najbardziej nowoczesnym meblu polskim, jakim jest "okrągły stół z wielkim kantem".

Warszawska ulica budzi grozę. Być może mój długi już pobyt poza krajem sprawił, że wyostriżyło mi się spojrzenie - może więc zawsze tak było, lecz nie umiałem tego dostrzec. A jest nie tylko brudno (na ulicy, w sklepie, w autobusie - przy czym chyba jednak komuniści nie zabraniają sprzątania i mycia) i ciemno (zwłaszcza w nocy; dziw, że nie ma tysięcy wypadków samochodowych - tu już jednak mamy do czynienia z "zastugami" władzy, która najwyraźniej stara się w ten sposób oszczędzać energię), ale i tunelowato. Chodniki ukryte są pod drewnianymi tunelami, które mają chronić przechodniów przed sypiącymi się tynkami domów. Fakt: coś odremontowano - mianowicie reprezentacyjny Nowy Świat (aktualnie czyści się budynek Komitetu Centralnego "naszej partii", nad którym zgodnie powiewają dwie flagi - narodowa i czerwona). Narzekać można dłużej: na nierówne, zapadające się gdzieś chodniki, na puste sklepy (lepiej zaopatrzone niż w kwietniu, to prawda, ale nie dla tych, którzy bywają na Zachodzie), a zwłaszcza na ceny. Te ostatnie przygotowują niekiedy o zawrót głowy.

Ruch natomiast w nadbudowie. Powstaje mnóstwo nowych czasopism. Wśród istniejących na uwagę zasługują konfrontacje, w których obok wywiadów z prominentami, można czytać także rozmowy z

Wałęsą i Gercem (nawiasem mówiąc, celnicy NRD-owscy chcieli mnie tego pisma pozbawić uznając je za nielegalne i dopiero interwencja u "szefa" pozwoliła mi tę bibułę przewieźć przez granicę). W najnowszym numerze katolickiego "Ładu" odnajdujemy wywiad ze Zbigniewem Bujakiem. Podziemie zaczyna mieć konkurencję. Tym bardziej, że w kawiarni wydawnictwa Czytelnik, w której gromadzą się opozycyjni intelektualiści, powiadomiono mnie, że oficyna ta zamierza wydać "Inny świat" Herlinga Grudzińskiego. Niemniej atmosfera jest dziwna. Podszedł do mnie redaktor wspomnianych już "Konfrontacji", odwołał od stolika na bok i konspiracyjnym szeptem zapisał: "Słuchaj, a czy nie opublikowałbyś czegoś w obiegu oficjalnym?". Oto czego dożyliśmy.

Wśród pism planowanych na uwagę zasługuje reaktywowanie legendarnego "Po Prostu", pisma zlikwidowanego z hukami i trzaskami w roku 1957 osobistą decyzją samego Gomułki (odbyło się to przy wórze pałowania broniących pisma studentów). Pismo, ma gromadzić najwybitniejszych dziennikarzy, również tych, którzy dotąd niechętni milczeli po 13 grudnia 1981 roku. Poszerza się zatem "szara strefa", która łączy życie oficjalne z nieoficjalnym. Jestem zwolennikiem tego procesu, jednakże cały czas podkreślałem, że mimo powstających swobód nie należy rezygnować z takich narzędzi nacisku jak "drugi obieg" czy opozycja, która się nie ujawnia - między opozycją zalegalizowaną a ścianą musi istnieć warstwa izolacyjna, a tę właśnie warstwę tworzy podziemie.

W całej Polsce zgłoszono do rejestracji około 300 nowych tytułów, czasopism. Wszystko to piękne, ale pytanie zasadnicze brzmi następująco: skąd one mają brać, w razie zarejestrowania, papier? Wydaje się, że zdobycie papieru na druk trudniejsze niż pokonanie barier cenzury. Optymiści twierdzą, że problem ten jest rozwiązywalny, ja jednak do tych optymistów nie należę.

Trzeba jednak przyznać, że dla ludzi, którzy bardzo chcą być optymistami, przesłankę po temu nie brakuje. Zaczyna się rejestrowanie niekomunistycznych organizacji studenckich, być może nawet dojdzie do zarejestrowania Niezależnego Zrzeszenia Studentów. Powstają przesłanki do czynienia w Polsce sensownych inwestycji przez kapitał zagraniczny. Szykuje się nawet zmiana Konstytucji - tu ktoś z zainteresowanych zwrócił uwagę na swoisty paradoks: każda dyskusja o konieczności zmiany Konstytucji jest niezgodna z istniejącą Konstytucją, a zatem podpadająca pod kodeks kar-

ny... Swoboda wypowiedzi jak na nasze wojenne doświadczenia niebywała. Oto w telewizji, było nic było najbardziej chronionym środkiem przekazu, pozwalają sobie na opowiadanie następujących dowcipów: po zielonej łączce snują się dwie dżdżownice, mamusia i dziecko; dziecko zapytuje mamusię "Dlaczegoż to, zamiast cieszyć się tak pięknym widokiem, musimy stać siedzieć pod ziemią, gdzie jest ciemno i ponuro"; na to mamusia "Bo tam jest nasza ojczyzna, dziecinko". Przyznam, że byłem zbudowany.

W telewizji też pokazali "bazę partyjną" bardzo zaniepokojoną - ustami jednej z działaczek - tym czy aby władze przy okrągłym stole nie za bardzo zapędzą się w kompromisy z opozycją. "Baza" czy, inaczej mówiąc, "aparatus" to jeden z argumentów władz, które tłumaczą uczestnikom okrągłego stołu, że muszą się liczyć z nastrojami tam panującymi. Argument nie tyle słuszny, co wygodny. "Aparatus" to taki anonimowy twór, którego trzeba uspokajać, żeby się nie zdenerwował i nie popsuł zabawy w negocjacje. żeby uspokoić "aparatus" dokonano mianowania Rakowskiego na premiera. "Aparatus" teraz wie, że Rakowski, którego nie lubi, nie będzie miał szans awansu partyjnego - tak to się przynajmniej w Warszawie komentuje.

Wszyscy z uporem tłumaczyli mi, że choć wybór Rakowskiego ("wybór" - rzeczywiście dobre słowo, widać, że nasiąkłem) jest dla wielu ludzi nie do przyjęcia (jego antykościelne wypowiedzi są nie na rękę Głempowi, zaś antysolidarnościowe Wałęsie), to jest to "rząd przejściowy". Pytałem skąd dokąd, lecz nikt nie potrafił tego powiedzieć. Edmund Osmańczyk twierdzi w ostatnim numerze "Tygodnika Mazowsze", że jest to okres przejściowy od władzy ludowej do parlamentarnej, ale w to naprawdę nie chce się (jeszcze?) wierzyć. Ja w każdym razie mam poczucie życia w okresie przejściowym od chwili powstania PRL.

Tymczasem przekazy, między innymi mój ulubiony "Sztandar Młodych" atakowały Janusza Onyszkiewicza za kontakty z politykami amerykańskimi grożąc, choć niezbyt jasno, wyciągnięciem prawnych konsekwencji (jakich - nie podano, mówi się natomiast sporo o "zdradzie"). Onyszkiewicz dokonał rzeczywiście czegoś nowego: złamał monopol partii w polityce zagranicznej - z podobnym wydarzeniem mieliśmy do czynienia w roku 1976, gdy po powstaniu KOR-u Adam Michnik objechał całą Europę rozmawiając z wieloma politykami zachodnimi. Sukces Onyszkiewicza obudził demony. Jak groźne się okażą - zo-

baczmy. W każdym razie rzecznik "Solidarności" uderzył w dość czułe miejsce systemu. Wskazał także, że Związek może prowadzić skuteczną działalność poza granicami Polski. A to bez wątpienia zwiększa siłę przebicia "Solidarności" przy okrągłym stole.

W kręgach opozycji szykuje się coraz wyraźniejszy podział - z jednej strony zwolennicy kompromisu i uzyskania "przyczółków legalnego działania" (Generał - ten najważniejszy - mówił w Sejmie o tworzeniu "przyczółków równowagi", ale nie znalazłem mądrego, który by mi wytłumaczył o co chodzi), z drugiej - ci, którzy nie wierzą w żadne obietnice i twierdzą, że najważniejszą rzeczą jest umacnianie struktur nielegalnych. Prawda, jak zwykle w takich przypadkach, zdaje się być po środku. Ważne jest uzyskanie możliwości legalnego działania, ważne jest też umacnianie struktur "podziemnych": rzecz w tym, by jedni drugim nie przeszkadzali, by każdy robił swoje - wówczas jednym i drugim wyjdzie to na dobre. Niestety - działacze jakby tego nie rozumieli i zaczynają się wzajemnie zwalczać. Władza to wykorzystuje żądając od swych rozmówców jedności działań opozycji, zaś owi rozmówcy nie potrafili władzy wyłożyć, że odpowiadają tylko za siebie, a nie - powiedzmy - za siedzącego w podziemiu Kornela Morawieckiego. Moim zdaniem, trzeba jasno i wyraźnie powiedzieć, że podział istnieje - będzie to sytuacja zdrowa i dająca wszystkim większą swobodę działania. Gdzież to, ach gdzież to wspaniałe czasy wieku XIX, gdy legalna organizacja mogła być i skutecznie była "czapka" dla struktur konspiracyjnych? Historia naprawdę niczego nie uczy.

Na zakończenie obrazek z Moskwy opowiedziany mi przez jednego z dziennikarzy, który ostatnio tam przebywał. Powiada on, że tak jak Moskwa różni się od reszty Sowietów, tak Arbat różni się od Moskwy. Tamże, na Arbacie, był świadkiem następującego wydarzenia. Oto dwóch przedstawicieli opozycyjnej i nielegalnej organizacji wdrapało się na dach kiosku by odczytać tezy swego ruchu. Przybyła milicja zapowiedziała, że mają określoną ilość czasu na głoszenie objawień, a potem zostaną zwinieni. Młodzi ludzie czytali nadal, domagając się między innymi swobody odmowy służby wojskowej, co publiczność, choć przecież sprzyjająca "picieście", a może nawet i opozycji, kwitowała wrogimi pomrukami jako rzecz niepaństwową. Oznaczony czas minął i przy biernej postawie tłumy milicja zaczęła rzucać wolności ładować do suki. Wszystko byłoby dobrze, gdyby nagle ktoś nie rzucił wezwania, które natychmiast wrogo usposobiło zebranych do przedstawicieli ładu i porządku. Ów ktoś krzyknął mianowicie: "Towarzysze, aresztuj rewolucjonistów!". No cóż: rewolucja to naprawdę piękna rzecz.

Polska - krajem Popieluszków

(...) Nabożeństwa za Ojczyznę odprawiane są we wszystkich dzielnicach Polski, nieraz na wsiach najbardziej odległych. Ksiądz Jerzy wszedł do każdej wspólnoty katolickiej, niemal pod każdą strzechę. Polska stała się krajem Popieluszków.

Zasadniczym rysem świadomości ukształtowanej pod wpływem męczeńskiej śmierci księdza Jerzego Popieluszki, pochodzącego z rodziny chłopskiej, a za życia ziemskiego kapelana robotników, jest coraz głębsze przekonanie, że obrona praw człowieka, obrona godności ludzkiej, obrona prześladowanych, więzionych i poniewieranych nie jest uprawianiem polityki, ale moralną powinnością chrześcijanina. Wypływa ona z wiary i nauki społecznej Kościoła. Związana jest ściśle z prawdą o człowieku, noszącym na sobie znaki godności bożego obrazu, który Stwórca pozost-

awił w naturze ludzkiej. Oddając życie za człowieka i obronę jego praw, człowiek umiera również w obronie praw bożych. Z męczeństwa ks. Jerzego wyrosły nowe szeregi księży Popieluszków, a kościół żoliborski stał się nowym sanktuarium narodowym. Lud polski ciągnie w pielgrzymkach nie tylko do Częstochowy. Setki tysięcy przybyły już do grobu męczennika na Żoliborz. Przychodzą starzy i młodzi, nowożeńcy i nowoochrzczeni, przychodzi młodzież szkolna i studenci, robotnicy i chłopci, artyści, ludzie pióra i nauki. Przychodzą Polacy i obcokrajowcy. Przychodzą w modlitewnym nastroju; odchodzą utwierdzeni w prawdzie o człowieku. W obronie tej prawdy zginął ksiądz Jerzy, który - mimo śmierci - nie opuścił Warszawy. Zamieszkał tylko w całej Polsce.

Ks. S. Ludwiczak

Ks. JERZY POPIELUSZKO

PATRON **SOLIDARNOSCI**

zamordowany w dn. 19-X-1984r.

przez oficerów M.S.W. P.R.L. CZŁONKÓW P.Z.P.R.

O POLSCE, O KINIE I O EMIGRACJI Z KRZYSZTOFEM ZANUSSIM

ROZMAWIA JANUSZ PIETRUS

Krzysztof Zanussi to jeden z najwybitniejszych polskich reżyserów. Studiował na Wydziale Fizyki Uniwersytetu Warszawskiego, a następnie na Wydziale Filozofii UJ. Wyższą Szkołę Filmową w Łodzi ukończył w 1966 roku. Reżyseruje filmy, do których sam pisze scenariusze. Debiutował w 1969 r. "Strukturą kryształu", a ponadto nakręcił m.in. "Życie rodzinne", "Iluminacje", "Barwy ochronne", "Bilans kwartalny", "Spiralę", "Kontrakt". Jest także autorem filmu o papieżu Janie Pawle II - "Z dalekiego kraju" oraz filmu "Rok spokojnego słońca", który jako jedyny w historii polskiej kinematografii wygrał główną nagrodę festiwalu w Cannes. Korzystając z okazji, że Krzysztof Zanussi przebywał w Toronto na Festiwalu Festiwalu (Festival of Festivals), gdzie pokazywał swój najnowszy film "Gdziekolwiek jest, jeśliś jest" ("Wherever You Are"), przeprowadziłem z nim rozmowę. Z uwagi na brak czasu, Krzysztof Zanussi zgodził się na publikację tej rozmowy, bez uprzedniego jej autoryzowania. (J.P.)

Janusz Pietrus: W 13-letniej historii torontońskiego festiwalu nie było zbyt wielu polskich akcentów. Ostatnie trzy lata, to zaledwie pozakonkursowy pokaz "Seksmisji" Machulskiego i... to w zasadzie wszystko, jeśli nie liczyć francuskiego filmu "Anna" do którego scenariusz napisała Agnieszka Holland. Tymczasem w tym roku mieliśmy tutaj wcale liczną reprezentację w postaci pańskiego "Gdziekolwiek jest, jeśliś jest", a także filmów Kieślowskiego ("Krótki film o zabijaniu") i Krzystka ("W zawieszaniu"). Czyżby znaczyło to, że sytuacja w polskim filmie - w ostatnich latach podobno kryzysowa - uległa jakiejś gruntownej zmianie?

Krzysztof Zanussi: Średnia poziom niewątpliwie wzrosła w ostatnim roku, na co miały wpływ zarówno filmy najnowsze (niekiedy bardzo interesujące), jak i te, które puszczone z półek... Ale tak w ogóle, to ja mam wrażenie, że film polski pomimo stanu wojennego, nie przeżył prawdziwego załamania. Była to z pewnością jakaś zapaść, lecz nie da się tego porównać z sytuacją chociażby kina czeskiego, które po '68 roku już się nie podniosło.

J.P.: Co ocaliło tę ciągłość?

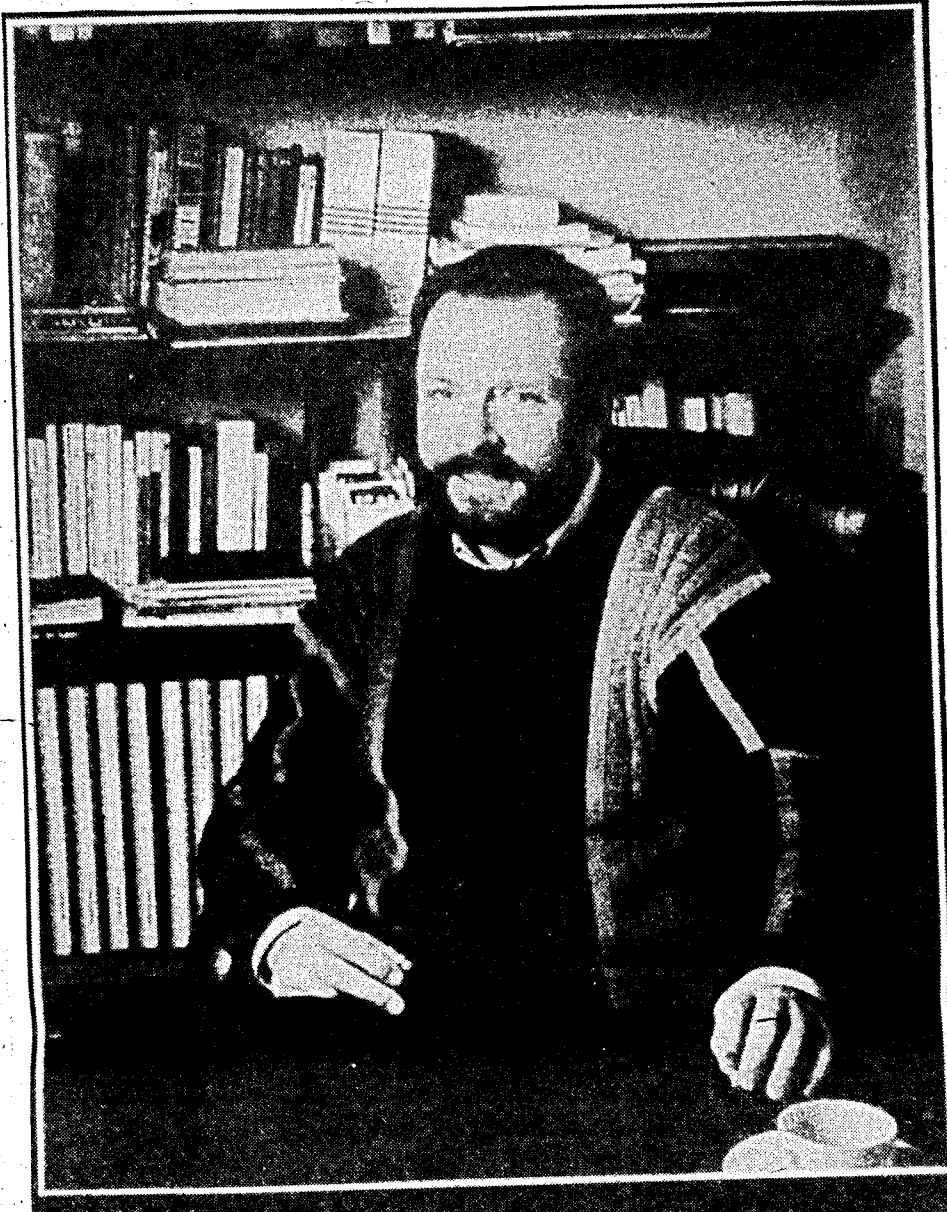
K.Z.: W Polsce nie załamała się podstawowa skala wartości, skala ocen, choć oczywiście były próby, mniej lub bardziej udolne, by tę skalę zmienić.

J.P.: Jaki jest praktyczny sens tego, o czym Pan mówi?

K.Z.: Pomimo że Andrzej Wajda, Krzysztof Kieślowski, czy ja jesteśmy osobami mało lubianymi przez władze, nie udało się stworzyć takiej nagonki, czy takiej kampanii, żebyśmy się czuli skrupowani w naszych poczynaniach. Robimy dalej filmy, czujemy, że mamy za sobą jakąś publiczność, jakąś część krytyki - może nie tę, która publikuje, ale tę którą jednak tę opinię wyraża. Trudno zatem nie żywić przekonania, że nie udało się naruszyć tej budowli, którą w końcu budujemy od wojny i która w zasadzie dotyczy całej naszej kultury, bo przecież to samo stało się w obszarze literatury: nie zdolano wyeliminować ani stłumić głosu pisarzy krytycznych i niezadowolonych, a natomiast ci, których próbowano lansować jako ewentualne zastępstwo, nie odegrali żadnej ważnej roli.

J.P.: Który z partyjnych "speców" od kultury miał najniebezpieczniejsze pomysły?

K.Z.: Pamiętam, że lansowano hasło "wymiany elit". Głosili je m.in. ówczesny minister kultury pan Żygulski, kierownik Wydziału Kultury i "wybitny" krytyk - pan Nawrocki, oraz sekretarz KC d/s kultury - pan Świrgoń. Ci trzej ludzie podjęli w stanie

Krzysztof Zanussi

wojennym próbę kompletnego przewartościowania wszystkiego, co się działo w kulturze, podjęli wysiłki. Żeby kompletnie rozdzielić środowisko i jakby zamknąć wszelkie drogi kompromisu czy dialogu; byli rzecznikami bardzo konfrontacyjnej polityki. Po paru latach zostali oni usunięci, tym niemniej sądzę, że ich działalność zaszkodziła praktycznie wszystkim: krajowi, kulturze, a nawet rządowi.

J.P.: A jak jest dzisiaj?

K.Z.: Dzisiaj władza szuka bardziej realistycznych wykonawców i zresztą nie znajdując ich łatwo, przez co ta nowa linia nadal jest bardzo niepewna. Jeżeli słyszę, że przed paroma miesiącami z Targów Książki w Warszawie kazano wycofać nową książkę Szczypiorskiego, o której wydanie w Polsce zabiega dzisiaj pan minister Krawczuk, to świadczy to o tym, iż ta ręka, która prowadzi kulturę jest bardzo trzęsąca się i ciągle na przemian rozdaje szturchańce po czym wyciąga się do uścisków. Oczywiście, sytuacja taka nikogo dzisiaj już nie dziwi, jest to raczej stan naturalny, jako że kryzys w kulturze jest jedynie częścią ogólnego kryzysu.

J.P.: Jakie są implikacje tego kryzysu, tej chwiejności, konkretnie w Pana twórczości. Czy ma to jakiś związek z faktem, że na przestrzeni ostatnich 6 lat nakręcił Pan w Polsce zaledwie jeden film fabularny? ("Rok spokojnego słońca" przyp. J.P.).

K.Z.: Ten związek z pewnością istnieje. Stan wojenny zastał mnie za granicą... Wróciłem, kiedy zorientowałem się, że sprawy nie są beznadziejne, że sytuacja nie

przypomina tak w pełni Czechosłowacji i że nie muszę się liczyć z kompletnym milczeniem. W 1984 roku zrobiłem film "Rok spokojnego słońca", który wywołał nagonkę, czy raczej mocną irytację ze strony władz kulturalnych. Wydaje mi się, że ta nagonka była zupełnie niepotrzebna, bo tak na dobrą sprawę dotyczyła raczej mojej osoby, a nie zawartości filmu. To ja drażniłem władze, a nie film, w którym doprawdy ciężko było znaleźć inkryminujące elementy. Musiałoby mnie to bardzo zniechęcić, czy uczynić ostrożnym, żebym więcej nie robił podobnych "błędów". Dopiero teraz po raz drugi spróbowałem zrobić film w kraju...

J.P.: Zarówno "Rok spokojnego słońca" jak i pański ostatni film - "Gdziekolwiek jest, jeśliś jest" są adresowane nie tylko do publiczności polskiej. Czy myśli Pan dzisiaj o zrobieniu filmu wyłącznie o Polakach i dla Polaków?

K.Z.: Mam nadzieję, że nastąpi to już tej zimy. Czuje, że sytuacja jakby bardziej do tego dojrzała, no a przede wszystkim ja mam w tej chwili więcej myśli na temat tego, co mógłbym powiedzieć zwracając się do publiczności polskiej... Myślę, że to kiedyś będzie możliwe...

J.P.: Czy zrobienie filmu czysto polskiego będzie dzisiaj dla Pana przedsięwzięciem trudniejszym, niż w czasach powiedzmy "Barw ochronnych"?

K.Z.: Nie wiem czy będzie trudniejszym, wiem natomiast, iż będzie zupełnie innym. Nie można bowiem ignorować faktu, że cała nasza relacja z publicznością,

nasza relacja ze społeczeństwem, nas - twórców uległa ogromnej zmianie. Na to, żeby dzisiaj mówić o Polsce, trzeba mówić rzeczy, które byłyby nowe... A po tym, co powiedzieliśmy w roku 80 i 81, film musiałby pójść dalej w naszej refleksji, czy krytyce, by to nowe odnaleźć. Tymczasem warunki cenzuralne pozwalają iść dzisiaj dużo bliżej, wobec czego dialog na tej płaszczyźnie jest w ogóle niemożliwy. Ludzie nie chcą oglądać ćwierćprawd skoro słyszeli prawie całą prawdę w 80 i 81 roku. Stąd też przeważa w polskiej kinematografii kino rozrywkowe, które po prostu daje widzom wytchnienie w ciężkich czasach...

J.P.: Słowem, nie jest to już kino, które spełnia jakąś ważną funkcję społeczną, które zabiera głos w sprawach nurtujących społeczeństwo, tak jak to kiedyś robiła "Szkoła polska", albo "Kino moralnego niepokoju"....

K.Z.: Nie, o takich funkcjach nie ma na razie mowy, ale myślę, że już wraca ta potrzeba poważniejszej rozmowy poprzez filmy. Fakt, że Wajda zrobił bardzo piękny i bardzo szlachetny film "Kronika wypadków miłosnych" - oczywiście nielubiany przez władze, jak wszystko co robi Wajda, ale jednak film znaczący; że dzisiaj Kieślowski podjął się niesłychanego trudu zrobienia 10 filmów wg dziesięciorga przykazań - jest tu więc duże bogactwo utworów, które już się rodzą i wydaje mi się, że w tym sensie kinematografia wraca do życia.

J.P.: Czy w tym powrocie partycypują także młodszy i nieco mniej znani reżyserzy?

K.Z.: Niewątpliwie tak, choć może nieco innym językiem wyrażają oni swe odczucia. Ja bardzo sobie cenię te "Seksmisje" i najnowszy film Machulskiego "Kingsajz", który jest metaforyczny, lekki, ale przecież opowiada zawsze o tym samym: o narodzie, któremu odmówiono prawa do rozwoju, do wzrostu i który sam siebie uciemięża. Tego typu filmy, choć posługują się innym językiem oraz innym stylem, w którym pełno jest groteski i szyderstwa odnajdują jednak kontakt z publicznością. I w tym widziałbym urodę i sens tej pracy.

J.P.: Wróćmy może do filmu, który pokazał Pan festiwalowej publiczności. "Gdziekolwiek jest, jeśliś jest" (tytuł jest fragmentem utworu Kochanowskiego - przyp. J.P.) porusza te problemy i te tematy, które bardzo często pojawiają się w pańskiej twórczości...

K.Z.: Tak, choć z drugiej strony, w swoim uniwersalizmie jest on mało polski, co mnie zresztą smuci. Niemniej takie były realia - musiałem robić ten film przede wszystkim z myślą o publiczności zachodniej, jako że zachodni koprodukcenci w większości go sfinansowali. Nie mówię więc w nim o Polsce, mówię natomiast o tym, co mnie zawsze interesowało i interesuje, to znaczy o duszy, o cielesności człowieka, o tym co materialne i co duchowe, o tym co racjonalne i wreszcie o tym, jak bardzo nie potrafimy się porozumieć, jak bardzo umyka nam osobowość drugiego człowieka. Jest to także film, który ma akcenty religijne, gdzieś mówi o świętości i o tej drodze do świętości, którą oceniam jako fałszywą, lecz barażo pociągającą. Słowem, to jest z pewnością mój film, w moim kręgu tematycznym, natomiast osadzony jest w bardzo neutralnym krajobrazie; krajobrazie dyplomacji, krajobrazie kosmopolitycznym, w krajobrazie, który nie jest tak bardzo napiętnowany Polską...

J.P.: Polska jest wszakże miejscem akcji...

K.Z.: Nie było o to łatwo... Kiedy robiłem ten film, mój amerykański dystrybutor wniósł sugestie, żebyśmy ten kraj nazwali jakoś inaczej, żeby to się nie działo w Polsce. Kiedy powiedziałem mu, że ten kraj musi być Polską, ponieważ jest to opowieść o kraju, przez który przeszedł Holocaust, przez który przeszła tak masa cierpienia,

SPORT

DOKOLA ŚWIATA:

• Mistrzami Polski w kolarskim wyścigu par zostali Joachim Halupczok i Jan Magosz z Ziemi Opolskiej. Na liczącej 63 km trasie uzyskali oni czas 1:20:33 i wyprzedzili o 15 sek. Marka Leśniewskiego i Andrzeja Maćkowskiego oraz o 1:13 min. Zenona Jaskułę i Roberta Chęłstowskiego...

• W Richmond odbywają się międzynarodowe zawody w łyżwiarstwie figurowym. Grzegorz Filipowski złamał podczas swojego występu łyżwę i nie ukończył zawodów. W konkurencji solistów prowadził Christopher Bowman (USA) przed Kurtem Brownigiem (Kanada).

• Czołowy tenisista świata Ivan Lendl, nie będzie mógł bronić wywalzonego w ub. roku pierwszego miejsca w tenisowym turnieju Masters, który pod koniec listopada odbędzie się w Nowym Jorku. Ostatnio poddał się on operacji ramienia i rekonwalescencja potrwa o wiele dłużej niż początkowo przypuszczano.

• W Tarnowskich Górach rozegrany został międzypaństwowy mecz piłkarski juniorów młodszych (do lat 16) Polska - Czechosłowacja, który zakończył się wynikiem 0:0.

TENIS

• Na tenisowym turnieju juniorów rozgrywanym w torontońskiej hali Mayfair West, Facelle Tournament of Champions, dobrze spisala się dwukrotna triumfatorka Turnieju Fibaka - Tobi Rakic. Dotarła ona aż do finału gdzie uległa po zaciętej walce Andrei Vasarhelyi 3-6, 6-4, 6-4.

• Martina Nawratilowa w swym 79 pojedynku z Chris Evert, odniosła 42 zwycięstwo. Miało to miejsce na turnieju Virginia Slims w Niemczech Zachodnich. Nawratilowa wygrała 6-2, 6-3.

W I LIDZE HOKEJA

W siódmej kolejce I ligi hokeja na lodzie padły wyniki:

GKS Katowice - Towimor Toruń 6:5 (1:2, 2:2, 3:1),

Polonia Bytom - Zagłębie Sosnowiec 6:3, (2:1, 1:2, 3:0),

GKS Tychy - Cracovia 4:3 (3:1, 1:0, 0:0),

Unia Oświęcim - Podhale Nowy Targ 2:2 (2:1, 0:0, 0:1),

Naprzód Janów - Stocznowiec Gdańsk 4:0 (1:0, 1:0, 2:0).

1. Polonia	11:3	30-15
2. Naprzód	11:3	30-18
3. Tychy	10:4	40-28
4. Podhale	9:5	29-20
5. Zagłębie	8:6	32-22
6. Katowice	7:7	30-37
7. Stocznowiec	5:9	19-25
8. Cracovia	4:10	23-27
9. Towimor	3:11	27-53
10. Unia	2:12	17-32

DOBRA PASSA BRYDZYSTÓW

WENECA. Reprezentacja Polski biorąca udział w olimpiadzie brydżowej już zapomniała o niespodziewanie wysokiej (2:25) przegranej z Argentyną. W sześciu następnym meczach Polacy zwyciężyli 5 razy, a raz zremisowali. Oto ich wyniki: z Hiszpanią 16:14, z Belgią 23:7, z Wyspami Dziewiczymi 21:9, z Izraelem 15:13, z Holandią 18:12, z Wenezuelą 23:7. Szczególnie cenne są zwycięstwa w meczach z silnymi zespołami Holandii i Belgii.

Polacy awansowali obecnie na 3 miejsce. Oto kolejność po 11 rundach: 1. Grecja — 226 pkt., 2. Austria — 221, 3. Polska 212, 4. USA — 211, 5. Wenezuela — 209, 6. Tajwan — 196 pkt. Przypominamy, że do ćwierćfinałów awansują cztery pierwsze drużyny z każdej z dwóch grup.

ELIMINACJE MISTRZOSTW ŚWIATA

TURCJA - ISLANDIA 1:1

STAMBUL. W eliminacyjnym meczu mistrzostw świata (grupa 3) Turcja zremisowała z Islandią 1:1 (0:0). Bramki — dla Turcji: Unal (73), dla Islandii: Tortason (63).

Był to drugi mecz eliminacyjny w tej grupie; drugi remis piłkarzy islandzkiej (poprzednio 1:1 z ZSRR). Islandia jest liderem w grupie 3, w której jeszcze nie grał piłkarze NRD i Austrii.

Tabela:			
1. Islandia	1:1	1-1	
2. Turcja	1:1	1-1	
3. ZSRR	1:1	1-1	
Austria			
NRD			

Następne mecze: ZSRR - Austria i NRD - Islandia - oba 19 bm.

ZARABIAJĄ NA PLAŻY

Wszyscy żyją na południowo-kalifornijskim wybrzeżu Pacyfiku. Mieszkają w Santa Barbara, Pacific Palisades czy Laguna Beach. Trenują w ośrodku w San Diego, którego sponsorem jest jeden z miejscowych producentów pieczonych kurczaków. Są półzawodowcami i od lat tworzą najlepszą drużynę siatkarską świata: Steve Timmons ze swą fantazyjną fryzurą, Craig Buck, którego nastolatki mylą z Robertem Redfordem i Karch Kiraly, najlepszy atakujący świata, którego ojciec uciekał kiedyś z Węgier w 1956 roku.

Od 1984 r. drużyna USA wygrała wszystko co jest do wygrania: igrzyska w Los Angeles, Puchar Świata w Japonii, mistrzostwa świata w Paryżu i teraz igrzyska w Seulu.

Większość zawodników z olimpijskiej reprezentacji siatkarki pracuje w bankach lub w innych placówkach usługowych, trenuje od 8 do 12, po południu zajmuje się pracą, a wieczorem ma jeszcze trening siłowy. Pracodawcy umożliwiają im także częste wyjazdy na zagraniczne turnieje. Rocznie reprezentacja USA rozgrywa ok. 70 spotkań międzypaństwowych. Tacy zawodnicy jak Kiraly czy Buck mają zaliczone już po 500-600 występów w narodowej drużynie.

W lecie, gdy w Europie jest przerwa w rozgrywkach ligowych, siatkarze USA wychodzą na plażę. W plażowej siatkówce można zarobić wiele dolarów, najlepsi dochodzą do 200 tys. Suma nagród w turniejach na kalifornijskim wybrzeżu wynosi 4 mln dolarów. Mecze z ich udziałem ściągają widzów, telewizję, a tym samym i pieniądze.

Mimo wszystko, to że siatkarze USA od tylu lat są numerem 1 w świecie - graniczy z cudem. Uprawiana tylko na 50 wyższych uczelniach siatkówka nie wytrzymuje żadnych porównań z o wiele popularniejszą koszykówką. Trener Dunphy sukcesy swojego zespołu tłumaczy nastawieniem graczy: "Z pierwszym gwizdkiem

sędzię zaczynają walczyć", a przede wszystkim czyni to Kiraly. Znają się tak długo, mają zaufanie do partnerów i do siebie samych.

Przyszłość siatkówki w USA porównuje Dumphy z perspektywami piłki nożnej. Te dyscypliny zaistnieją dopiero wtedy, gdy znajdą się w programach szkolnych i na ekranach telewizorów. Od czasu gdy telewizja kablowa transmituje turnieje plażowej siatkówki, "styl gry i twarze" amerykańskich siatkarki stały się znane kibicom. Stopień znajomości gwiazd jest podstawowym warunkiem identyfikowania się widzów z daną dyscypliną sportu. Ale w to, że w najbliższej przyszłości powstanie w USA zawodowa liga siatkówki, nikt nie wierzy.

PIŁKA NOŻNA

KANADA JUŻ POZA BURTĄ...

Niestety, na mistrzostwach świata w piłce nożnej, które będą rozegrane za dwa lata we Włoszech, nie zobaczymy Kanady. W pojedynku, który decydował o pozostaniu w stawce krajów ubiegających się o awans do tych mistrzów, Kanada przegrała w bilansie dwóch spotkań z Gwatemalą. Mecz wyjazdowy rozegrany tydzień temu, wygrali Gwatemalczyki 1:0 po bramce strzelonej z karnego. Natomiast w ub. niedzielę na stadionie w Burnaby, B.C., Kanadyjczycy, pokonali wprawdzie swoich rywali 3:2, lecz strzelone na wyjeździe dwie bramki, zdecydowały o końcowym sukcesie Gwatemali.

PIENIĄDZE ZA MEDALE

W rozmowie z redaktorami "Polityki", prezes Polskiego Komitetu Olimpijskiego - Aleksander Kwaśniewski powiedział m.in., że polscy sportowcy, którzy dobrze wypadli w trakcie ostatnich igrzysk w Seulu, zostali za to sownie wynagrodzeni. Otóż za zdobycie złotego medalu premia wynosiła 10 tys. dolarów, za medal srebrny - 5 tys., a za brązowy 3 tys., a za miejsca punktowane, tzn. od czwartego do ósmego - odpowiednio od siedmiuset do dwustu dolarów. Minister Kwaśniewski na pytanie, skąd wzięły się te pieniądze, odpowiedział, że ze środków PKOl, po czym szybko dodał, iż te "środki" zostały zgromadzone z darów Polonii.

A jak wynagradzają swoich olimpijczyków inne kraje demolodu? No więc, Węgrzy dają 500 tys. forintów za pierwsze miejsce, z czego 10% może być wypłacone w dewizach: sportowcy radzieccy otrzymali za złoto po 12 tys. rubli oraz równoważność 2 tys. dolarów wypłacaną w południowokoreańskiej walucie; w Bułgarii, natomiast premia wynosi 2000 lewa i wołgę. Jak jest w NRD, nikt nie wie. Natomiast z innych krajów, najoryginalniejsi i zarazem najhohniejsi są Brazylijczycy, którzy obiecują złotym medalistom... 1 kg złota.

KRÓLOWA POLSKIEGO MARATONU

Renata Pyrr-Kokowska została ponownie królową polskiego maratonu, osiągnawszy w Berlinie Zachodnim najlepszy czas spośród naszych zawodniczek - 2:29:16 i spychając dotychczasową liderkę Wandę Panfil na drugie miejsce.

Za zwycięstwo w Berlinie Zachodnim otrzymała Renata Kokowska premię w wysokości 15 tys. marek za rekord trasy - 5 tysięcy. Jest to jedna z najwyższych nagród, wypłaconych polskim maratończykom.

SMOLEŃ, LASKOWIK...

... SCHUBERTH, REWISKI, JAŚLAR, GOŁĘBIOWSKI, ORKIESTRA GÓRNEGO

1.11. WINDSOR - 8:00.
Polish Centre - 445-4954
2.11. OSHAWA - 8:00.
Polish Legion - 668-3539
728-4152
3.11. MONTREAL - 8:00.
Westmount High School,
4350 St. Catherines -
766-7362
5. 6.11. TORONTO -
255-2321; 920-0662
sobota 8:00,
niedziela 3:00, 7:00
1141 Bloor St. W.
10.11. ST. CATHERINES -
8:00 935-3242
Royal Canadian Legion
Vine St.

**PIGULKI
PCAG**

**GRAŻYNA FARMUS W
KONGRESIE**

Walny Zjazd Kongresu Polonii Kanadyjskiej w Edmonton wybrał Grażynę Farmus do Zarządu. Właściwie należało się tego spodziewać, gdyż już od dłuższego czasu przywódcy polonijni apelowali o "odmłodzenie" władz i ubolewali nad trudnościami we wciąganiu nowych osób do pracy w Kongresie. Należy przyklasnąć trafności wyboru delegatów w Edmonton - Grażyna zna się na sprawach lokalnych jak mało kto, w sprawach lokalnych, polonijnych też w kozi róg nie da się zapędzić, a jako redaktor "Echa" i Prezes PCAG dała się poznać jako osoba niezwykle energiczna i szczerze oddana sprawie niepodległości Polski. Nie wątpimy, że z właściwym sobie zapałem i oddaniem Grażyna włączy się również w pracę Zarządu Głównego KPK. Na czele Zarządu, rozpoczynając swoją drugą kadencję stanął Stanisław Ortowski. Nowow wybranemu Zarządowi składamy serdeczne gratulacje i życzenia owocnej pracy.

"JESIENNE SPOTKANIA"

czyli dla każdego coś miłego: MADRYM DLA MEMORIALU, IDIOTOM DLA NAUKI, POLITYKOM DLA PRAKTYKI, MELANCHOLIKOM DLA ROZRYWKI. Tradycyjne już "Spotkania" odbędą się w tym roku w dniach 5 i 6 listopada w budynku Credit Union, 220 Roncesvalles Avenue. Sobota - od 10 rano do 8.00 wiecz., niedziela - od 11 rano do 7 wieczorem. Ekipa PCAG już od kilku miesięcy pracuje nad tym, aby tegoroczna impreza pod każdym względem pobiła "spotkania" zeszłoroczne. A więc: bezpłatny wstęp dla

wszystkich, stoiska z książkami i prasą, sztuka ludowa, loteria, aukcja, konkursy, pogadanki, porady, NIESPODZIANKI, bufet.

AUKCJA. Jeżeli masz w domu stare książki, które cała rodzina zna już na pamięć, dzieła sztuki, biżuterię i inne ciekawe przedmioty, zgłoś je na aukcję. Jest to doskonały sposób na pozbycie się z domu przedmiotów, które żal wyrzucić, a nie wiadomo, co z nimi zrobić. Prawdopodobnie znajdą się na nie amatorzy w myśl sentencji "one man's junk, another man's treasure". PCAG pobiera komisowe od ceny sprzedaży. Prosimy o telefon do PIGULEK. Mniej cenne, a równie ciekawe przedmioty można ofiarować jako fanty na loterię, którą organizuje p. Maria Wicińska (tel. 626-1961). W zeszłym roku kulminacyjnym momentem aukcji była sprzedaż ośmiu żywych kotów. Dowiadujemy się, że wszystkie chowają się doskonale i są entuzjastami PIGULEK. Więcej o "Spotkaniach" - za tydzień.

**KAMPANIA WYBORCZA
W PEŁNI.**

Co kandydaci na posłów mają do powiedzenia na temat spraw polskich? Dowiesz się na spotkaniu organizowanym przez PCAG, podczas którego kandydaci ANDREW WITER, JESSE FLIS i ABBY POLONETSKY będą odpowiadać na nasze pytania. Czwartek 20 października o 7.30 wieczorem w budynku Credit Union (220 Roncesvalles Avenue).

Redagują z ramienia Polish Canadian Action Group, Anna i Stanisław Dubiscy, tel. 925-8128. P.O. Box 55, Station "V", Toronto M6R 3A4.

PAMIĘTAJĄC O POLSCE DAJ KREW KANADZIE

11 listopada obchodzimy Święto Niepodległości Polski. Przypominamy wielki, historyczny sukces uzyskany zarówno wysiłkami Polaków w kraju jak i na emigracji, walką zbrojną i zabiegami dyplomatycznymi, wielkim przywiązaniem Polaków do wolności i gotowością jej obrony. Polska utraciła niepodległość ponownie w 1939 roku i okupacja ta trwa do dziś. W ostatnich latach coraz częściej wysuwane są w okupowanej Polsce hasła i programy niepodległościowe, coraz bardziej też rządy krajów zachodnich i opinia publiczna w wolnym świecie zdaje sobie sprawę z tragicznej sytuacji Narodu Polskiego i wyraża swe poparcie dla naszej walki.

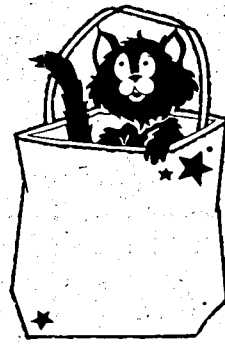
Okupacja Polski i związana z nią niedza wygnały z kraju tysiące uchodźców, przyjętych gościnnie przez wolne kraje. Jesteśmy wszyscy wdzięczni Kanadzie, że otworzyła przed nami drzwi. Czy potrafimy to jednak okazać? Walcząc o wolność kraju nasi rodacy przelewali krew na wszystkich kontynentach, cierpieli poniewierkę, rany, niewolę. Ginęli pod sztandarami innych narodów wierząc, że przybliżają chwilę wyzwolenia. Dziś Kanada nie potrzebuje od nas takich ofiar. Jest zresztą niewiele rzeczy, których ten bogaty kraj potrzebuje, a Wśród nich jedna bezcenna, coraz trudniejsza do zdobycia, ludzka krew będąca niezastąpionym lekiem. Każdy zdrowy człowiek może, bez ryzyka utraty zdrowia oddać tę niewielką ilość krwi Kanadzie w wielkim dniu 11 listopada w stacjach krwiodawstwa w całym kraju Blood Donor Clinic, deklarując jedynie swe polskie pochodzenie i deklarując cel jakim jest upamiętnienie walki Polaków o niepodległość. Apelowujemy do organizacji niepodległościowych i pro-solidarnościowych by poparły tę akcję. Polish Canadian Action Group będzie ją koordynować w Toronto. Służy pomocą i radą wszystkim, którzy chcieliby przyłączyć się do nas. Przyjmujemy telefonicznie zgłoszenia krwiodawców oraz tych, którzy chcieliby poprzeć akcję KREW DLA KANADY - WOLNOŚĆ DLA POLSKI dotacją. Może się znaleźć wiele osób, które ze względu na wiek, czy stan zdrowia nie kwalifikują się na krwiodawców, a chcą w niej uczestniczyć. PCAG pragnie nadać akcji duży rozmach uzyskując poparcie środków masowego przekazu, polityków, a przede wszystkim kanadyjskiej opinii publicznej, której spodziewamy się uzyskać nie tylko poparcie, uznanie i zrozumienie sprawy polskiej, ale podnieść w jej oczach prestiż Kanadyjczyków polskiego pochodzenia. Nasza propozycja spotkała się bowiem z bardzo życzliwym przyjęciem we wstępnym sondażu. Akcji udzielił poparcia KPK zarówno okręgu Toronto jak i Kanady.

WZYWAMY WSZYSTKICH DO AKCJI: KREW DLA KANADY - WOLNOŚĆ DLA POLSKI!

POLISH CANADIAN ACTION GROUP
Zarząd, prezes Grażyna Farmus, Sekretarz Zofia Croydon

Informacje i zgłoszenia Toronto 532-3890, 925-8128, 743-5706
Szczegóły w prasie, radiu i telewizji oraz na tablicach ogłoszeniowych.

PIĄTEK, 11 LISTOPADA, 1988 CLINICS:
ManuLife Centre, 55 Bloor St. West at Bay, Toronto, 9:00 - 4:00 pm
Royal Bank Plaza, Merchant's Mall Level, 200 Bay St. at Wellington, Toronto, 10:00-6:00
Baxter Corporation, 6405 Northam Dr., Mississauga, 9:30 - 3:00 pm
Sheridan Mall, 2225 Erin Mills Parkway, Mississauga, 10:00 - 4:00 pm
Eaton Centre, South Common Area, Queen St. Entrance, Toronto, 12:30 - 8:30 pm

"Jesienne Spotkania" weszły w drugi rok działalności. Przeżyły pierwszy rok wbrew krakaniom pesymistów, ocalały przed deficytem i mają ambicję stania się najsilniejszym komercyjnym wydarzeniem polonijnym w Toronto.

Organizatorzy, PCAG, mimo iż 'na co dzień uprawiają działalność na rzecz kraju - tym razem szukają lekkiej i zabawnej formuły, w ubiegłym roku handlowano żywym towarem, jakim były kocięta - maskotka kiermaszu - jak również przedmiotami najprzedniejszymi, wsadzano głowę w becik na rękach "Wałęsy", dowcipkowano i błaznowano - a wszystko ku uciesze publiki.

Ponurych informujemy, że w wolnych krajach działacze społeczni i politycy przy różnych akcjach charytatywnych nie boją się być śmieszni, wystrzelić dziwnie, latać z motylką czy łopata, odstawiać kabaret, opowiadać dowcipy, myć samochody.

No więc i my PCAG zapraszamy do zabawy z nami. Przed świętami łatwiej do zabawy wybrać ładny polski prezent. Książkę, ozdoby artystyczne, ładny drobiazg. Można będzie też nabyć jedno z trzech rudyh kociąt, a także pogadać z radiestetą, energoterapeutą, wróżką, ciekawymi ludźmi.

Na miejscu czekają na Państwa znani i cenieni specjaliści, którzy mogą udzielić różnych porad. Czynna będzie kawiarnia, jak również będzie można coś wypić na jedną nóżkę. Na spotkaniach można się uwiecznić, zapolować, rozerwać i nauczyć.

W wystawie i sprzedaży wezmą udział księgarnie, punkty pamiątkowe, artyści. Będzie loteria z wygranymi losami.

Czysty dochód przeznaczony jest na Fundusz Polonia Solidarna.

PCAG ZAPRASZA.

I tak się składa, że pisząca te słowa będzie jedną z prowadzących kiermasz. No więc do tych atrakcji dodaje: Ja będę!

**KIERMASZ
JESIENNE
SPOTKANIA!**

W dniach 5 i 6 listopada, w budynku Credit Union, 220 Roncesvalles Ave. w Toronto odbędzie się kiermasz i sprzedaż książek, płyt, kaset, wyrobów ludowych, obrazów, znaczków pocztowych, kosmetyków, ziół leczniczych, komputerów, bezprzewodowych telefonów, kopiarek, odzieży skórzanej, biżuterii i galanterii artystycznej oraz materiałów Solidarnościowej i galanterii Solidarnościowej oraz materiałów przedmiotów na aukcji.

Posiadacze starych książek, monet, biżuterii i innych wartościowych eksponatów, którzy chcą je sprzedać proszeni są o szybkie skontaktowanie się z p. Anną Dubiską, tel. 925-8128.

Ponadto zorganizowane będą: loteria, kawiarnia, bar, oraz atelier fotograficzne. Można w nim będzie m.in. zrobić zdjęcie z ładną modelką. Będą też udzielane bezpłatne porady w zakresie: ziołolecznictwa, radiestezji, ubezpieczeń, bankowości, inwestycji, imigracji, zakładania i prowadzenia małych przedsiębiorstw oraz kupna i sprzedaży domów i samochodów.

Zwracamy się z gorącą prośbą o ofiarowywanie fantów na loterię. Zgłoszenia do pani Marii Wicińskiej, tel. 626-1961 po godz. 20 wiecz., niedziela 11-19. Wstęp wolny.

SERDECZNIE ZAPRASZAMY
Dochód przeznaczony jest na Pomoc Polsce.

PRZYJDŹ, NIE POŻALUJESZ!
Organizatorzy
Polish Canadian Action Group

MSZA ZA OJCZYZNĘ

W szczególnej intencji ks. Jerzego Popiełuszki, w związku z czwartą rocznicą Jego tragicznej śmierci. Dnia 30 października, o godz. 5 po południu odbędzie się tradycyjna koncelebrowana Msza św. za Ojczyznę, w kościele św. Teresy, Lakeshore Blvd. West i 10th Street.

SERDECZNIE ZAPRASZAMY POLONIĘ
do jak najliczniejszego udziału.

Po Mszy odbędzie się prelekcja harcmistrza Wojciecha Wróblewskiego, socjologa z Uniwersytetu Jagiellońskiego pt. "Harcerstwo w ruchu niepodległościowym"

CHCESZ POZNAĆ

**STANOWISKO TWEGO PRZYSZŁEGO POSŁA
NA TEMAT POLSKI I POLAKÓW
PRZYJDŹ NA DEBATĘ**

20 PAŹDZIERNIKA O GODZ. 7:30.

W Credit Union, 220 Roncesvalles Ave., odbędzie się publiczna debata kandydatów na posłów z Okręgu Parkdale i High Park.

W debacie weźmie udział

ANDREW WITER - Partia Konserwatywna

JESSE FLIS - Partia Liberalna

ABBY POLONETSKY - NDP

Organizator PCAG

Dokończenie
z poprzedniego numeru

Minęli roгатkę miejską przy ulicy Bloor, maszerują w stronę obecnej ulicy College. W ogrodach należących do Williama Sharpe, w miejscu gdzie znajduje się obecny Maple Leaf Garden, czeka na nich 27 ludzi pod dowództwem szeryfa - Jarvisa. Wysunęli przed siebie rury muszkietów i w okropnym strachu czekają na swą ostatnią godzinę. Jakoż wkrótce słyszą naciągający od północy gwar. W ciemności pokazuje się widmowa sylwetka jeźdźca. Za nim grupa strzelców maszerująca trójkami, większość z nich ma na głowach... cylindry, wyglądające jak miniaturowe kominy. Za strzelcami ze dwie setki "pikadorów", wreszcie z tyłu hałastrą nawołująca się, dodająca sobie krzykami odwagi, waląca kupą bez ładu i składu.

Na komendę szeryfa obrońcy dali ognia, po czym rzuciwszy broń na ziemię, zwiali co do jednego. Dowodzący czołową Lount nakazał swym ludziom położyć się na ziemi i odpowiadać strzałami. Nie przewidział jednak jednego. "Armia" widząc swych strzelców na ziemi, zrozumiała że poległ i dała drapakę. Próżno Mackenzie i inni próbowali powstrzymać panikę; cała kolumna rozproszyła się na cztery wiatry i zatrzymała się dopiero za miejską roгатką. Lount ze swą grupą wycofał się ich śladami, po czym całe towarzystwo klnąc na czym świat stoi, powróciło na nocleg do karczmy.

Szeryf Jarvis, również sypiąc grubym słowem, wracał samotnie do domu. Ani przypuszczał, że salwa oddana przez jego ludzi załamała przeciwnika i zdruzgotła rebelię.

ŚRODA, 6 GRUDNIA

W mieście zbiera się coraz więcej ochotników i milicji. Przybyła na statkach spora grupa z Hamiltonu pod dowództwem pułkownika MacNab.

Na radzie wojennej zdecydowano uderzyć następnego dnia. Tymczasem Mackenzie stara się zaprowadzić porządek w swych szeregach. Zatrzymuje rządowy furgon pocztowy, konfiskuje listy i pieniądze, zachowuje się jak desperado, traci zupełnie nerwy. Odeszła większość ludzi, jest z nim jeszcze z pięć setek zwolenników. Mało kto wierzy w powodzenie powstania. Przybył do karczmy pułkownik Van Egmont i trochę ochotników. Stary, doświadczony oficer natychmiast zorientował się w sytuacji. Obiecywano mu dowodzenie armią, znalazł gromadę zniechęconych, źle uzbrojonych, niewykształconych ludzi. Zrobił co mógł. Zaprowadził ład, porozmieszczał strzelców na wzgórzach, wysłał podjazd w stronę nieprzyjaciela.

Tymczasem Mackenzie chce uderzyć na miasto. Nie słucha perswazji, miota przekleństwami, grozi Egmondowi, że każe go rozstrzelać. Wreszcie opanowano sytuację. Stary oficer przemawia, stara się podnieść ducha, organizuje obronę. A już i największy czas...

Rządowa armia maszeruje na północ. Tysiąc dwieście ludzi zorganizowanych porządnie w kompanie. Dowodzi pułkownik Fitzgibbon, przy nim pułkownik MacNab.

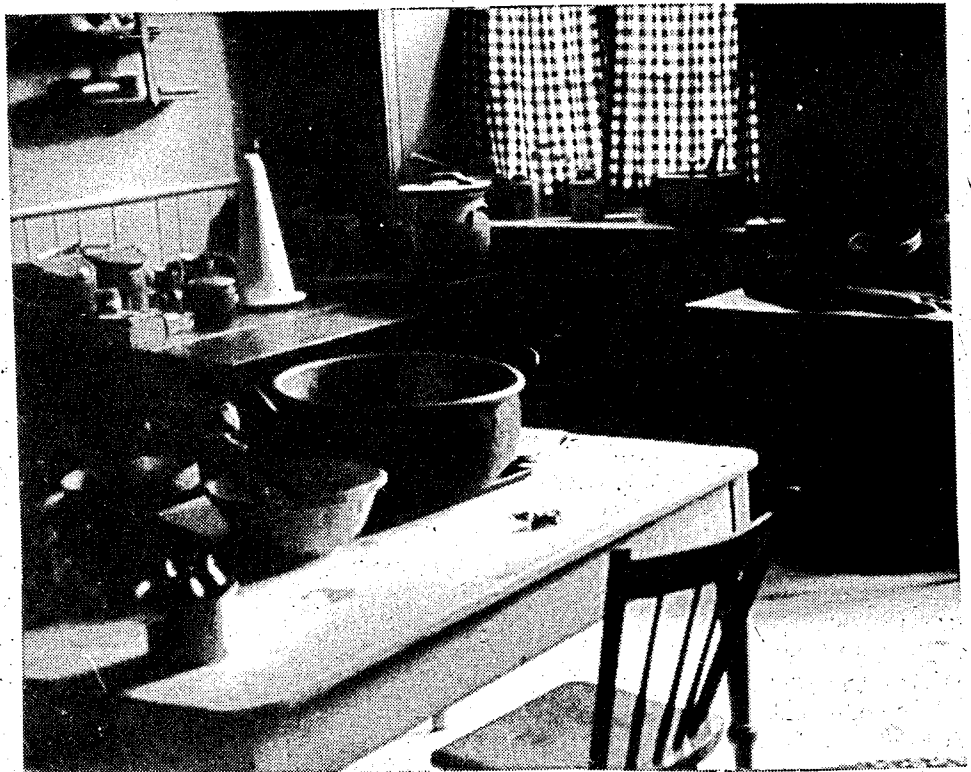
Długa kolumna przeciąga ulicą Yonge. Grają dwie orkiestry, dudnią kroki piechurów, biją werble, zawodzą kobzy. Wzdłuż ulicy mrowie ludzkie, wiwaty, okrzyki. Tory-Toronto występuje w obronie Imperium i młodziutkiej królowej Wiktorii. W środku pochodu Sir Francis Head i głowa angikańskiego kościoła, John Strachan. Entuzjazm ogarnia nawet biedotę, wielu niedawnych zwolenników Mackenzie przyłącza się do owacji na rzecz praworządności.

Awansującą kolumnę witają strzały wysuniętej o milę przed karczmę setki co zdolniejszych strzelców rebelii. Fitzgibbon rozwija część swych sił - ogień z flanki spe-

ADAM TOMASZEWSKI

TORONTOŃSKI BURMISTRZ- BUNTOWNIK

dza obrońców. Dowodzący artylerią major Carfrae ustawia swe dwa działa, kilka granatów przesądza sprawę. Nacierające kompanie dochodzą do karczmy Montgomerygo i nie mają już przed sobą przeciwnika. Co żyje ucieka na wszystkie strony. Mackenzie i inni przywódcy ratują się konno. Wojska rządowe ścigają, spędzają do kupy gromady jeńców. Stają w ogniu budynki, gdzie kwatrowali niedawno buntownicy. Po dawnemu w mieście Toronto rządzą: Wielka Brytania.

KUCHNIA W DOMU MACKENZIE

TAJEMNICE DOMU PRZY 82 BOND STREET

Staroświecka kołatka. Pociągam za rączkę. I nic. Cisza. Czyżby muzeum właśnie dziś było zamknięte? Próbuję raz jeszcze. Słychać zbliżające się kroki. Na progu dziewczyna w stroju sprzed stu lat. Gestem zaprasza do środka. Podobnie ubrane jej tamtowieczne rówieśnice wychodziły pod wieczór "doing King", czyli przechadzać się po wschodnim odcinku ulicy King - korsie starego Toronto.

Opuszcza budynek kilku chłopaków i dziewczyn, rozmawiają przyciszonymi głosami, ani śladu tak zwykłej u młodzieży hałaśliwości. Zastają zaledwie kilka osób. Pani w średnim wieku i owa dziewczyna, obie w kostiumach epoki, zatrudnione tutaj z ramienia Torontońskiego Towarzystwa Historycznego. Młody człowiek przeglądający książki o starym Toronto. Pan o wyglądzie profesora czy intelektualisty, zafascynowany staroświecką drukarenką. To ta sama! Odbijano na niej "Kolonialnego Adwokata". Zgromadzone w kaszcie czcionki układały się w światoburcze odezwy, proklamacje, ulotki. Działające na wzburzone umysły jak iskra na prochy.

Dom przy 82 Bond Street wybudowano w połowie ubiegłego wieku. W roku 1859 grono przyjaciół zakupiło budynek i ofiarowało Williamowi Lyonowi Mackenzie w "dowód przyjaźni i uznania". Tutaj zamieszkał z rodziną, tutaj zmarł w roku 1861. Potem kwatrowało pod tym adresem wielu ludzi, nie przeprowadzono żadnych remontów, dom z wolna zamienił się w ruinę. W roku 1936 kupił go Mr. T. Wilbur Best i uratował od zburzenia. Z jego woli odnowiono budowlę i zamieniono w muzeum. Od roku 1960 gospodaruje tutaj Toronto Historical Board. Umieblowano wnętrza antykami, zapewniono opiekę konserwatorów, ostatnią przystań "pierwszego torontońskiego buntownika" gdzie schronił się po burzliwym życiu - zachowano dla przyszłych pokoleń.

Chodzę po izbach parteru. Masywny żyrandol, stylowe meble - solidna robota solidnych ludzi, wytarte krokami całych pokoleń dywany. Ciemno tu i ponuro, chociaż dopiero za kilka godzin jesienny mrok opadnie na miasto.

Długo przyglądam się dwu pocerniałym ze starości portretom. William i Isabel. Wiemi sobie i po śmierci. Spoglądają surowo, nieproszone wdarł się do ich domu. Gdzie każdy sprzęt, każda drobnostka, opowiada o ludziach, którzy tu żyli, gdzie odzywają się kroki dawno umilkłe, a umarli przekazują żywym to, co ostateczne i nieuchronne: "Przeminiesz, przeminiesz, tak jak myśmy przeminęli".

Nikły promyk słoneczny przebił się przez szybę i dobył z mroku zacięte usta, owiniętą fularzem szyję, wydatne kości policzków, parę oczu patrzących twardo, z zaciętością. William Lyon Mackenzie. Potomek nieugiętych, szorstkich, skorych do bitki górali. Szkot, który zajął poczesne miejsce w historii Kanady. Człowiek, o którym do dzisiaj żyje pamięć po całej Niagarze Peninsula...

Dotknął ktoś mego ramienia, wzdrygnąłem się mimowoli. To przewodniczka. Ta młodsza....

- Chce pan posłuchać o życiu Williama Mackenzie?

- Znam je niezgorzej, ale niech pani mówi...

Zorientowała się już, że wiem dużo więcej od turysty. Opowiada o wydarzeniach pokłęsce u Karczmy Montgomerygo. Jak Lyon uciekał w stronę granicy, jak darł się przez gęszcz leśny unikając gościńca patrolowanego przez ludzi pułkownika McNab. Jak wierni do ostatka przyjaciele ukrywali go po farnach, jak z ostatniej toni uratował go... torys. Jak na wyspie na rzece Niagara

William Mackenzie założył niezależną "republikę" i próbował walczyć z całą potęgą Wielkiej Brytanii. Mówi o pobyciu w Rochester i Nowym Jorku, o 12 latach wygnania, pełnych goryczy i coraz większej tęsknoty "Pociechą w tym najtrudniejszym okresie życia były mu dzieci i przede wszystkim ona...". Przenosimy wzrok na portret Isabel. Z dębowych ram wyblysłuje blada twarz. Podobne przybrania głowy - kolorowe, twarzowe "bonnet" nosiły współczesne jej kobiety z "Przeminęło z wiatrem". Opowiadają, że Isabel wędruje często po tych komnatach...

- I nie boi się tu pani? zapytuje zniecka.

- Nie wierze w duchy - odpowiada po chwili milczenia.

- No dobrze. A gdyby przyszło pani pozostać tu na noc? Nawet w kompanii innych osób?

Potrząsa przecząco głową.

- Nie da rady...

Odzywa się kołatka. Przyszli nowi goście.

Kupiłem kilka wydawnictw. Przewodniczka nie chce już kontynuować rozmowy. Po skrzypiących nieprzyjemnie schodach wchodzę na piętro. Nikogo. Po lewej - pokój do pracy, Williama. Okno zasłonięte kraścią firanką. Proste biurko, szafka, krzesło z poręczą, zetłata makatka na ścianie. Obok - sypialnia. Surowa prostota. Łóżka, komoda, dywanik... Korytarzyk. Drzwi do klatki schodowej wiodącej na drugie piętro, zabite deskami. Acha... to tu.

W latach sześćdziesiątych miejscowa prasa angielska szeroko rozpisywała się o tym domu. Na drugim piętrze mieszkała kiedyś rodzina dozorczy, czy mówiąc po kanadyjsku superintendenta. A raczej kilka rodzin. Kolejni lokatorzy wyprowadzali się w popłochu. Po nocach słychać było szmery, kroki, bieganie po schodach, w kuchni prze-

TYLKO TERAZ, ZA DARMO!

Czy chciałbyś wiedzieć więcej o swoim środowisku? Environment Ontario rozprowadza broszury zawierające ogólne informacje o programach rządowych oraz praktykach stosowanych w ochronie środowiska naturalnego.

Możesz je otrzymać na żądanie, za darmo, po angielsku lub francusku, poprzez napisanie do:

Publications Catalogue
Ministry of the Environment
Public Information Centre
135 St. Clair Avenue West
Toronto, Ontario M4V 1P5

NAME: _____

ADDRESS: _____

CITY: _____ PROV: _____

POSTAL CODE: _____ TELEPHONE: _____

ZDROWIE

Redaguje:
LIDIA DOBOSZ

Pytanie:

Czy jest możliwe leczenie astmy metodami naturalnymi?

K.T. z Toronto

Odpowiedź:

Astma jest schorzeniem charakteryzującym się napadami silnej duszności zwłaszcza wydechowej wskutek zwężenia oskrzeli, zwykle pod wpływem uczulenia. Chorobę wywołują różne alergeny dostające się do organizmu poprzez drogę oddechową, przez odwoł pokarmy lub skórę. Alergeny są to substancje uczulające, zazwyczaj białkowe lub pochodzenia bakteryjnego jak również pokarmy, pyłki różnych kwiatów, kurz i pleśń. Dużą rolę w powstaniu napadów odgrywają czynniki psychologiczne i warunki klimatyczne.

Leczenie naturalne rozpoczyna się od ustalenia czynnika powodującego reakcje uczuleniowe. We wczesnym okresie choroby wskazane jest polecić na leczeniu ogólnie wzmacniającym i klimatycznym, niż farmakologicznym.

W zapobieganiu kolejnych napadów astmy należy wziąć pod uwagę kilka czynników jak dieta, leczenie ziołami, fizjoterapia i hydroterapia (wodolecznictwo).

Najlepszą dietą jest dieta wegetariańska, z niewielką ilością węglowodanów i bez produktów mlecznych. Specyficzne, alergiczne testy na żywność są pomocne przy

wyeliminowaniu czynników uczulających. Pokarmy, których należy unikać w diecie, bez względu na specyfikę alergii to: słodkie, oczyszczone produkty, nadmiar węglowodanów, alkohol, bardzo gorące lub bardzo zimne potrawy. W większości wypadków wymagalne jest absolutne unikanie produktów mlecznych i potraw zawierających pszenicę. Te ostatnie elementy są najczęściej występującymi w pokarmach czynnikami alergicznymi. Nawet jeśli przyczyną alergii nie jest pokarm to nadmiar produktów mlecznych zmienia kwaśno-zasadowy balans organizmu i powoduje wzrost produkcji śluzu, przyczyniając się do częstych przeziębień i innych problemów układu oddechowego.

Ze względu na chroniczny charakter schorzenia jest wskazane podawanie minerałów i witamin jak np. wit. A, wit. B6 (która ma działanie antyhistaminowe jeśli wzięta w połączeniu z wit. B complex), wit. C oraz sole mineralne calcium, cynk, magnez. Kapsułki czosnkowe stosowane są jako rozpuszczalniki śluzu. Efektywne są również odpowiednie ekstrakty ziołowe dostosowane do indywidualnego przypadku.

Zabiegi fizjoterapeutyczne, tak jak ćwiczenia oddechowe, masaże, technika oddechowania przeponowego, zabiegi wodolecznictwa, a także ćwiczenia relaksujące, łagodzą napady dychawicy, a nawet je usuwają.

PORADNIA ZAUFANIE

WOJNA PRZY STOLE

Pani T.P. pisze:

Jestem już prawie na granicy wyczerpania nerwowego z powodu... posiłków oraz mojego 8-letniego synka. Grymasom, wybrzydaniom, narzekaniom i złemu zachowaniu nie ma po prostu końca. Każdy posiłek to katanga. O zaproszeniu gości nie ma mowy, byłby wstyd. Gdyby mógł, tylko by jadł te chipsy i popijał coca-cola przez cały dzień, a to przecież niedobre. Byłam już z nim u lekarza, ale wszystko wyszło w porządku. To już się prawie od urodzenia ciągnie i wszyscy mamy dość. Co robić?

Nasza odpowiedź:

W mojej praktyce psychologicznej z rodzinami polskich emigrantów, problem jedzenia jest jedną z najczęściej zgłaszanych skarg rodziców na zachowanie dzieci. Tymczasem, w mojej pracy z rodzinami anglo-kanadyjskimi, problem ten pojawia się jedynie marginesowo. Zastanawiałam się, dlaczego tak się dzieje. Czyżby dzieci polskie były bardziej "problemowe" w tym zakresie? Może bardziej wybredne i kapryśne? Gorzej wychowane?

Nie, oczywiście to nie może być prawda.

Każdy z nas, rodziców, kto próbował zorganizować przyjęcie urodzinowe dla swojego dziecka i zaprosił tzw. "rdzenne kanadyjskie dzieci wie, jak trudno sprostać ich gustom, jak potrafią być grymasne i kłopotliwe. Polacy skarżą się często, że wiele godzin pracochłonnych przygotowań do kulinarnej części owej z dawną oczekiwaną uroczystości, po prostu idzie na marne. Tymczasem zaproszone dzieci jedzą tylko to, na co mają akurat ochotę, a najchętniej: hamburgery, hod dogi i inne "young food" na który buntuje się nasza dusza ludzi posiadających racjonalnego żywienia dzieci...

Więc skąd te narzekania polskich rodziców na swoje dzieci? Przyczyną są najprawdopodobniej różne wzorce obyczajowe, odmienne modele kulturowe związane z żywieniem i posiłkami, panujące w Polsce i w Ameryce Północnej. A nasze własne dzieci

po prostu reagują - jak zwykle czule - na wszelkie tego typu różnice swoim zachowaniem przy stole. Nawet, jeśli my czasem sobie z nich nie zdajemy do końca sprawy...

POLSKI MODEL POSILKU

Dla polskiej rodziny, posiłek, jego przebieg i zachowanie uczestników, obwarowane są wielowiekowymi, historycznie wytworzonymi tradycjami, normami, zwyczajami i oczekiwaniami. A więc świętość i odświętność jedzenia i posiłków. Niemarnowanie kruszyny chleba. Podział ról: matka, ojciec, dziadkowie, dzieci. Jedzenie jako swego rodzaju chwila. Chęć, w jakimś momencie nastroju i oczekiwań nie wolno burzyć nieostojnym zachowaniem, słowem czy grymasami.

Żywność - przez ostatnie pięćdziesiąt lat - niełatwo było na polskie stoły zdobyć. Dlatego posiłek w wielu polskich rodzinach stał się czymś tak celebrowanym jako uczta myśliwych po udanym polowaniu.

A po tym, czy można narzekać na jedzenie, po które stało się przez pięć godzin w kolejkę i się je wreszcie... dostało? Z łaski sprzedawczyni i władzy ludowej? Dzieci wiedzą o tym już od przedszkola; same często przecież towarzyszą matkom i babciom w kolejkowych wyprawach "po łup". Walki o byt trzeba uczyć się wcześniej...

Polacy dość dobrze przy tym się orientują, jak racjonalne żywienie wyglądać powinno, szczególnie jeśli chodzi o dzieci. A więc jarzyny, owoce, mleko, zupki i mnóstwo różnych innych wśród dzieci niezbyt popularnych potraw i odżywek. Dyskusji na ten temat najczęściej się z dziećmi nie prowadzi, po prostu muszą jeść to, co zdrowe (i dostępne) i na tym spór się kończy. Tradycja, zwyczaj, konieczność życiowa - dyktują co i kiedy znajduje się na stole.

Tymczasem, tu, w Ameryce Północnej sytuacja wygląda na ogół całkiem inaczej...

JAN WOJEWÓDKA
prezentuje
**PROGRAM
ROZRYWKOWY**
p.t.

Czy wyjdziemy na swoje?

Udział biorą:

- HALINA KUNICKA
Piosenkarka
- GRAŻYNA BRODZIŃSKA
Prima Donna Operetki Warszaw.
- JERZY OFIERSKI
"Soltys Kierdziłek"
- JAREMA STĘPOWSKI
Aktor charakterystyczny
- LUCJAN KYDRYŃSKI
Konferansjer
- JERZY DERFEL
Pianista

MONTREAL 26 paździer., 8:00 p.m., Westmount High School Aud.
OTTAWA 27 paździer., 8:00 p.m. Tech. H.S. Aud., 440 Albert St.
OSHAWA 28 paździer., 8:00 p.m.
Veterans Center, 1551 N. Stevenson Rd.

TORONTO

29 paździer., 8:00 p.m., oraz 30 paździer., 2:30 p.m.
West Toronto Secondary School Aud., (Lansdowne & College Str.)
Bilety: SOLARSKI PHARMACY, 149 Roncesvalles Ave.
Inf. i tel. rezerwacja biletów: K. Kopowski - Tel. 259-0649
HAMILTON 30 paździer., 8:00 p.m.
Sala Związku Polaków, 644 Barton St. East
KITCHENER 1 listopad, 8:00 p.m.
Polish-Canadian Legion Hall, 601 N. Wellington
ST. CATHARINES 2 listopad, 8:00 p.m.
Polish-Canadian Legion Hall, 292 Vine Rd., North

PIERWSZA POLONIJNA

NATUROPATHIC CLINIC

DR. HALINA SROCZYŃSKA M.D., N.D.

DR. LIDIA DOBOSZ M.D., N.D.

UPRZEJMIE ZAWIADAMIA O OTWARCIU
KLINIKI LECZENIA ŚRODKAMI NATURALNYMI
(ZIOŁA, AKUPUNKTURA, HOMEOPATIA, DIETA,
HYDROTHERAPIA, FIZJOTERAPIA)

1595 Bloor Str. W. Stacja metra: DUNDAS WEST

TEL. 534 - 0050

PERMISYWIZM A JEDZENIE

Co wiąże się z odrębną filozofią wychowania, a także i... mniejszą wiedzą na temat racjonalnego żywienia wśród tzw. szerokich mas społeczeństwa.

Tak, jak do wielu innych zadań opiekuńczych i wychowawczych, rodziny amerykańskie i kanadyjskie podchodzą do żywienia swych dzieci po swojemu. Na luzie. Dużym luzie. Permisywnie. Bez przymusu i konfliktów przy stole. W myśl zasady: "keep your child happy". W obawie przed groźnymi - w swych oczach - skutkami psychologicznymi zmuszania dziecka do czegoś, czego ono nie lubi. W obawie przed dzieckiem negatywną samooceną, kompleksem niższości, lękami, ogólną niechęcią do jedzenia, a może nawet wrogością wobec swego rodziców. Wobec tego: bez "nadmiernych" wymagań. Nie chce, niech nie je. Chce jeść chipsy i popijać colą? O.K. Znudzi mu się wcześniej czy później. Smaruje szynkę dżemem? Komu to szkodzi? Wstaje od obiadu i nie chce skończyć? Trudno, jego strata. Wrzuca kanapkę z szynką do kosza? Cóż, nie jest głodny....

Rodzice w Kanadzie i Stanach Zjednoczonych jak ognia boją się jednego: zmuszenia dziecka do czegoś, czego nie lubi. Wierzą, że dziecko samo do czegoś pójdzie, a nie nabawi się otyłości. Ten ostatni argument jest zresztą dość wątpliwy, zważywszy na wysoką kaloryczność "fast food" i ulubione przez dzieci "puste kalorie".

Warto przy tym pamiętać, że dla rodziców wygodniej jest pozwolić dziecku na to, by jadło, co tylko chce i zapomnieć o jakichkolwiek tego zachowania konsekwencjach. Kto by się niepotrzebnie denerwował drobiazgami? Po co wprowadzać w domu nieprzyjemną atmosferę? Dla świętego spokoju lepiej nie interweniować. A wszystko samo się jakoś rozwiąże. No problem. Take it easy. Just relax.

Wszystkich Uczestników i Sympatyków pieszych pielgrzymek do Sanktuarium w Midland serdecznie zapraszamy do uczestnictwa w mszach świętych, które będą odbywały się w każdą pierwszą sobotę miesiąca o godz. 19.00 w kościele św. Teresy.

CO ROBIĆ ?

Cóż robić ma więc polska rodzina emigrancka, funkcjonująca na granicy ścierania się dwóch kultur: krajowej, polskiej i nabytej - północnoamerykańskiej. W jaki sposób zrozumieć może dziecko, że to, co wolno jest wielu z jego rówieśników ze szkoły, nie jest dozwolone w jego własnym domu? Czy nie będzie się czuło pokrzywdzone? Czy nie będzie miało ochoty właśnie na... wojnę przy stole? By wzięć swój mały odwet?

Bądźmy optymistami. Może niektórzy nam, że zostaniemy sterroryzowani przez nasze własne dzieci przy rodzinnym stole. Musimy jednak włożyć w rzecz całą trochę codziennej pracy... i zwykłej rodzicielskiej konsekwencji.

Pierwszą sprawą, której warto się przyjąć jest kwestia, czy dziecko naprawdę musi wszystko to, co zostało mu przeznaczone zjeść. Czy nie dajemy mu po prostu za dużo? A może nasze posiłki są zbyt wysokokaloryczne? (czytaj: za dobre). Może dziecko "nie spala" posiłków tak szybko, jak my myślimy? Czy jest ono ruchliwe, bierze udział w zajęciach sportowych, zużywa energię na aktywność fizyczną? Czy też jest może raczej spokojne, niezbyt ruchliwe, woli tryb życia siedzący: gry, książki, klocki?

Częstym błędem popełnianym przez rodziców jest przekarmianie dziecka chorego leżącego w łóżku. Pielęgniarki szpitalne zwracają uwagę rodzicom, że dziecko chore, ze względu na swą fizyczną beczynność, potrzebuje znacznie mniej kalorii niż ruchliwe fizycznie dziecko zdrowe. Dzieci mają więc indywidualne zapotrzebowanie na pokarm i tego, ile powinny danego dnia zjeść nie można zadekretować raz na zawsze.

My także odczuwamy różnice apetytu gdy jesteśmy zmęczeni, zdenerwowani, podekscytowani lub zaabsorbowani pracą. Jeśli będziemy brali poprawkę na normalne wahania w apetycie dziecka, usuwamy przyczyny wielu niepotrzebnych wojen przy stole. Abyśmy byli pewni, że odżywiamy nasze dziecko właściwie, warto się skonsultować z dietetyką, która powie nam, czy to, czego oczekujemy od dziecka każdego dnia jest realistyczne, czy też nie. A my dowiemy się na pewno, o co warto w domu kruszyć kopie, a co można puścić płazem (w obronie naszego własnego zdrowia psychicznego). Określimy nasze minimalne wymagania wobec dziecka bardziej precyzyjnie.

A oto inne rzeczy, o których także pamiętać należy:

1) Stosujemy z naszym dzieckiem zasadę "ograniczonego wyboru", tzn. dajmy mu prawo wyboru, a może nawet decyzji co do niektórych pozycji jego własnego menu i weźmy jego upodobania pod uwagę układając jadłospis na dzień następnny; popularnym chwytem stosowanym przez doświadczonych rodziców jest dawanie dziecku wyboru z dwóch niezbyt przez nie lubianych alternatyw, z których jednakowoż jedna jest bardziej faworyzowana ("co zrobimy jutro do mięsa: szpinak czy marchewkę?"); poprzez dawanie dziecku prawa wyboru, zwiększamy jego osobiste poczucie kontroli nad sytuacją, a także czuje się ono zobligowane do "stawienia czoła" konsekwencjom swego wyboru;

2) Chwalimy dziecko za właściwe zachowanie podczas posiłku, nawet jeśli wciąż jeszcze odbiega ono od ideału; ważne jest, aby dostrzec najmniejsze nawet dodatnie zmiany w zachowaniu dziecka przy stole np. zaprzestanie plucia, kopania brata oraz zjedzenie ryżu po raz pierwszy w życiu bez dyskusji, pomimo iż skrzywiona mina i brzydkie słowa wciąż towarzyszyły zupie oraz połowa mięsa znowu została na talerzu;

3) Posiłek zaczynamy od podania dziecku potrawy, którą lubi mniej, przyrzekając mu, że zaraz po jej skończeniu dostanie potrawę Y, bardziej się sciębnie lubiana, ale niestety, jeśliby potrawa X była wciąż na talerzu, potrawa Y pojawić się na stole nie może (a więc: potrawa Y tylko pod warunkiem potrawy X);

4) Unikamy wielokrotnego zwracania dziecku uwagi na złe zachowanie podczas posiłku; wybieramy sobie tylko jedno lub dwa podstawowe zachowania, które najbardziej nas denerwują i ostrzegamy dziecko, że w przypadku ponownego owych zachowań, konsekwencją będzie kilkuminutowy "time out" w nudzie i samotności, co następnie czynimy jeśli ostrzeżenie nie działa, równocześnie starając się ignorować cały wachlarz mniej nas denerwujących zachowań; dzieci uwielbiają na ogół niestety uwagę jaką od nas otrzymują za demonstrowanie złych zachowań, w związku z czym nasze zwrócenie uwagi może działać jak nagroda i wzmacniać niepożądane zachowanie - całkowicie wbrew naszym intencjom;

5) Unikajmy "walki o władzę" podczas posiłku, ponieważ zmieni się on w pole bitewne, w którym nikt nie ma szansy na wygraną. Ustalmy nasze minimalne oczekiwania i zasady, od których nie możemy odstąpić żadną miarą i starajmy się je wcielić

w życie przy pomocy nagrody i "time out". Przemykając oczy na mniej drastyczne rozwiązanie naszego dziecka od ideału. Zerwijmy ze starym: "ja ci pokażę, kto tu rządzi" stylem wychowawczym, który okazał się nicefektywny. Spróbujmy nowego. Eksperymentujmy.

A przy tym wszystkim starajmy się cierpliwie tłumaczyć dziecku, że nasz brak stu procentowej akceptacji dla chipsów i coca coli trzy razy dziennie, nie jest przejawem naszej wrogości do nich i północnoamerykańskiej kultury żywienia. Jest po prostu jedynym rozsądnym wyjściem. Pamiętajmy jednak, że rozsądek jest niekoniecznie podstawowym motywem postępowania naszego ośmiolatka. I uwierzmy w to, że on przyjdzie kiedyś, z czasem... Gdy będzie on w naszym wieku....

Dr ZOFIA BOŃCZA

Realtor

TEL. 532 - 4444

24 HOUR

ACTION CENTRE III

**TAK !!!
SUKCES
FIRMY
TO FAKT...**

**Blisko 1500 sprzedanych
nieruchomości!!!
Chcąc korzystnie i szybko
sprzedać lub kupić
nieruchomość
powierzcie
Państwo to naszej firmie.
Komputerowe połączenia.
40 agentów do usług
Państwa.**

**217 RONCESVALLES
Avenue
TORONTO, M6R-2L6**

KONKURS RECYTATORSKI

Federacja Polck, Ogniwo Nr 11 uprzejmie komunikuje, że urządza KONKURS RECYTATORSKI DRAMATU POLSKIEGO (MONOLOG) LUB SCENY DRAMATYCZNEJ dla Młodzieży Szkół Średnich i Wyższych. Czas trwania recytacji 5 - 10 min. Dla zdobywców 1, 2 i 3 miejsca ufundowane zostały wysokie nagrody. Konkurs odbędzie się dnia 12 listopada br. o godz. 4 pp (16) w Domu S.P.K. przy 206 Beverley St. w Toronto.

Zainteresowaną młodzież konkursem prosimy o przesłanie zgłoszenia: imię i nazwisko, datę urodzenia, nazwę szkoły, adres i telefon oraz kopie recytowanego utworu do dnia 8 listopada br. na adres Ogniwa 75 Emmett Ave. Apt. 904 Toronto, Ont. M6M 5A7.

Zauważamy, że w konkursie nie może brać udziału młodzież pracująca zawodowo na scenach teatralnych (spikerzy, aktorzy, itp.).

OSRODEK POMOCY POLSKIM IMIGRANTOM K.P.K. OKRĘG TORONTO

206 Beverley St. Tel.: 979-9634, 979-9639

oferuje informacje i pomoc imigrantom polskim (w okresie poprzedzającym uzyskanie kanadyjskiego obywatelstwa) we wszystkich sprawach związanych z osiedleniem się i integracją w społeczeństwie Kanady, m.in. skierowania, tłumaczenia, pisania życiorysów, uwiarytelniania dokumentów pod przysięgą itp. Biuro otwarte od poniedziałku do piątku od 10 rano do 4 po południu. Usługi bezpłatne.

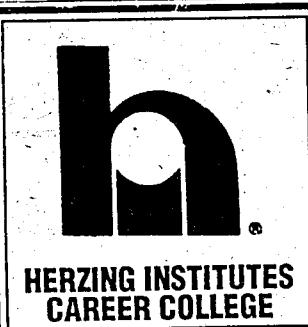
komplety pytań na test prawa jazdy po polsku mogą nabyć nowi Imigranci w Ośrodku Pomocy na 206 Beverley St.; cena \$3.

Oferuje nowo przybyłym pomoc w osiedleniu w Kanadzie, pośrednictwo w szukaniu mieszkań, pracy, kursy angielskiego, poradnictwo i licencje zawodowe, usługi notarialne; program sponsorowania uchodźców - poniedziałki i czwartki, godz. 10.30 i 2.30; zbiorowe sesje orientacyjne - wtorki godz. 11.00 - 1.00. Zapraszamy.

Biuro otwarte pon. - piątek 9.30 - 4.30. prowadzi, przy współpracy ochotników program "SPONSOROWANIA POLSKICH UCHODŹCÓW". Zainteresowanych poręczycieli, grupy minimum dwuosobowe, zapraszamy do biura w poniedziałki i czwartki w godzinach 10.00 do 2.00 po południu, w celu załatwienia formalności. Wymagamy oryginalne listy z

pracy lub inne dowody dochodów. Wydajemy formularze oraz udzielamy telefonicznych informacji przez cały tydzień, w godzinach urzędowania biura. Telefon 979-9634, 979-9639".

Uwaga: tłumaczenia dokumentów dla osób bez statusu imigranta, jak również niektóre usługi notarialne są odpłatne.

Umożliwi Ci uzyskanie dyplomu w następujących specjalnościach:

- Business Information
- Data Entry
- Legal Secretarial
- Medical Secretarial
- Office Automation
- Secretarial

**NIE ZWLEKAJ DŁUŻEJ!
ZDOBĄDŹ W KRÓTKIM
CZASIE KWALIFIKACJE
ODPOWIEDNIE DO
TWOICH AMBICJI!**

Pamiętaj, Twoja matura z Polski oraz dostateczna znajomość angielskiego powinny wystarczyć do zakwalifikowania Cię na kursy Herzing Institute.

Nasz college prowadzi kursy ranne i wieczorowe, a dla studentów w trudnej sytuacji umożliwia pomoc finansową.

"Tracąc czas, tracisz pieniądze" jest naszą dewizą. Nie zwlekaj więc tylko dzwonić pod numer:

629-7857

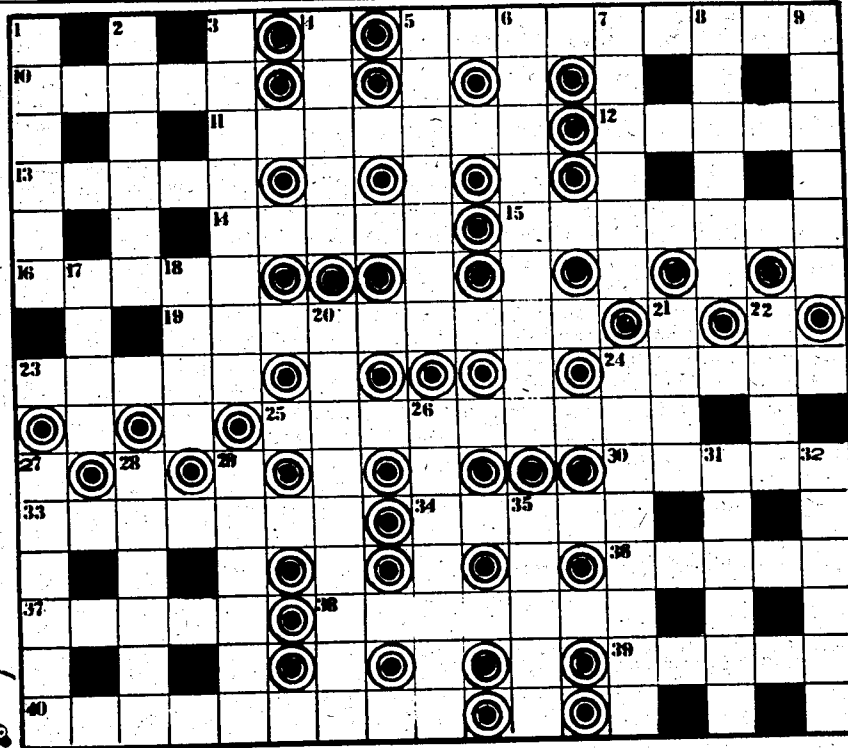
w godzinach popołudniowych, a uzyskasz tam informacje po polsku oraz będziesz mógł umówić się na interview.

Kurs

DATA ENTRY

N
A
S
Z
A

K
R
Z
Y
Ż
Ó
W
K

POZIOMO:

- 5 Obce kraje
- 10 Spadzista droga
- 11 Trzeźwa ocena rzeczywistości
- 12 Trawa pastewna, rajgras
- 13 Zły duch, diabeł
- 14 Plac ze straganami
- 15 Trefniś
- 16 W otworze wejściowym
- 19 Rzecz nowo wprowadzona
- 23 W teatrze
- 24 Ptak udomowiony
- 25 Wada, uchybienie
- 30 Pokarm dla zwierząt
- 33 Modlitwa
- 34 Szata liturgiczna
- 36 Pojazd na płozach
- 37 Niesamowita istota
- 38 Wiązka kwiatów lub gałęzi
- 39 Polecenie
- 40 Zaćma

- 8 Owad pasożytniczy
- 9 Tajemnice, tajniki
- 17 Poruszanie się
- 18 Trunek
- 20 Wypiek z ciasta uformowanego w wałeczek i zwiniętego w kółko
- 21 Element architektoniczny w świątyniach greckich
- 22 Nieodzowny w wierszu
- 24 Pobiera należności od płatników
- 26 Na głowie dziewczynki
- 27 Sprzysiężenie, zмова
- 28 Rączka, rękojeść
- 29 Stosowanie przemocy
- 31 Sekretne spotkanie
- 32 Zamknięcie pod strażą
- 35 Czulki

Były błędy. Przepraszamy. Spróbujemy lepiej

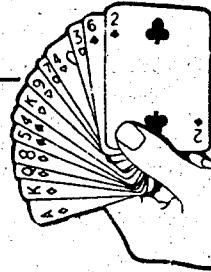
Rozwiązanie krzyżówki z poprzedniego numeru

POZIOMO: kontrargumentacja, riksarz, liczenie, wodorost, rapsodia, nandu, naprawa, pręt, jutro, ruda, kraniec, epika, koafiura, ortopedia, peryskop, penitent, spadochroniarstwo.
PIONOWO: karawan, rezerwat, gazeta, mi-lord, trzask, cynaderki, aplant, snajper, autokar, nitki, pediatria, kanonier, rękopis, ciastko, wiosło, pauper, kompan.

PIONOWO:

- 1 Branie czegoś pod uwagę
- 2 Wiosenny kwiat ozdobny
- 3 Okruch, kawałeczek
- 4 Szloch
- 5 Harcerskie zebranie
- 6 Szkoła średnia w dawnej Polsce
- 7 Grecki przewodnik Muz

BRYDŻ

ODCINEK 20

ZADANIE

- ♠ A 4 2 ♣ D W 6
- ♥ A K W 9 8 4 ♠ D
- ♦ K W E ♠ A W 8 7 6 5
- ♣ A 5 2 ♠ K 10 3

Szlemik kierowy. Atak asem pik i pik zabity królem, po czym blokada kier, powrót karami i as kier. Jak należy rozgrywać, skoro do drugiej lewy kierowej N dorzucić trefla?

ROZWIĄZANIE

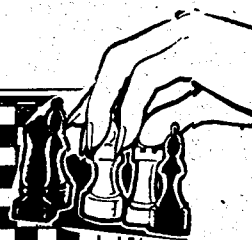
Wygranie kontraktu jest możliwe, jeśli uda się postawić S na paradyzie. W tym celu trzeba skrócić się w atu, jednak w ten sposób, aby nie dać możliwości przeciwnikowi zrzućtek w kolorze, w którym mamy brać lewy. Dlatego skracanie się fortami trzeba odkładać na koniec. Taka jest podstawowa zasada przy przygotowywaniu parady.

W karach mamy najwięcej kart, więc też jest największa szansa, że to będzie najkrótszy kolor S. Zakładając więc, że S ma dubletona karowego, wygranie kontraktu będzie możliwe, jeżeli zastaniemy u niego w czarnych kolorach skład 3:3, a przy dubletonie trefl, gdy ma cztery piki, a zatem skład 3-5-2-3 lub 4-5-2-2. Przy tym założeniu nie wolno skraćć się wpierw karami, gdyż S, zrzucając pika (względnie trefla) po prostu przebiję naszą lewę, gdy będziemy tym kolorem wracali na stół. Dlatego należy wpierw skrócić się treflami.

W tym celu zgrywamy asa, a potem króla trefl, na asa karo zrzucamy trefla, trefla przebijamy pikami, wracamy na stół i dopiero teraz wychodząc w trzecie karo, stawiamy S na paradyzie. W rzeczywistości S miał rękę:

- ♠ 10 9 8 7 ♥ 10 7 6 3 2 ♣ 9 4 ♠ 9 6

DAMA PIK

SZACHISTA NR 25

ROZWIĄZANIE ZADANIA NR 24

- 1. Ge4 - f3 Gh3 - f5
- 2. Sd6 - f7 x

- 1. - " - Se8 - f6
- 2. Sd8 - f7 x

- 1. - " - Se2 - d4
- 2. Sd6 - c4 x

- 1. - " - Se8 : d6
- 2. Sd8 - c6 x

Powyższe cztery rozwiązania przedstawiają wysoki poziom t.z. "złożonego blokowania".

- 1. - " - Wg5 - g4
- 2. Wf8 - f5 x

- 1. - " - Se2 - g3
- 2. Ha4 - f4 x

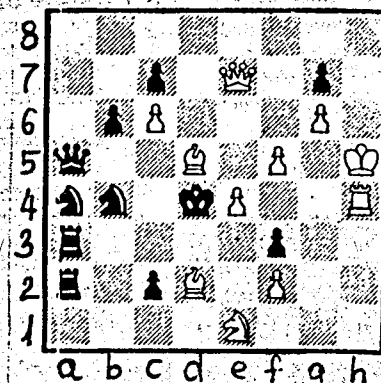
- 1. - " - Se2 - c3
- 2. d2 - d4 x

Ostatnie trzy rozwiązania oparte są na tzw. przesłonach.

Jest to zadanie wariantowe dużej klasy jak na okres odległy o 70 lat.

ZADANIE NR 25

Kazimierz Grabowski
Queensland Chess Ass 1921 r.

Białe zaczynają i dają mat w 2 ruchach. Rozwiązanie w następnym numerze.

GRAORZ

KALENDARYUM

Gdy nierychło liść opada, zima ostra bywa rada.

20 października - czwartek

Wschód Słońca: 06.25 Zachód Słońca: 17.09
Wschód Księżycy: 15.04 Zachód Księżycy: 00.20

Imieniny obchodzą: Artemon, Budziśława, Irena, Jan i Wandelin

1733 - Urodził się Adam Stanisław Naruszewicz działacz polityczny, historyk i poeta (zm. w 1796 roku).

21 października - piątek

Wschód Słońca: 06.26 Zachód Słońca: 17.08
Wschód Księżycy: 15.26 Zachód Księżycy: 01.41

Imieniny obchodzą: Dobromił, Hilary, Jakub, Klemencja i Urszula

1833 - Urodził się Alfred Nobel, szwedzki chemik, wynalazca dynamitu, fundator nagrody swego imienia (zm. w 1896 r.)
1930 - Zmarł Włodzimierz Perzyński, komediopisarz, prozaik, poeta, publicysta (ur. w 1877 r.)

22 października - sobota

Wschód Słońca: 06.28 Zachód Słońca: 17.06
Wschód Księżycy: 16.46 Zachód Księżycy: 03.04

Imieniny obchodzą: Filip, Józefina, Glikeria, Kordulia, Marek, Melania i Przybysława

1817 - Zmarł Tadeusz Kościuszko
1833 - Zmarł Michał Kleofas Ogiński, dyplomata i muzyk, autor słynnych polonezów (ur. w 1765 roku).
1895 - Urodził się Antoni Słonimski, poeta, współzałożyciel grupy poetyckiej Skamander (zm. w 1976 r.).

23 października - niedziela

Wschód Słońca: 06.29 Zachód Słońca: 17.04
Wschód Księżycy: 16.07 Zachód Księżycy: 16.26

Imieniny obchodzą: Ignacja, Jan, Marlena, Odilla, Seweryn i Teodor

1843 - Urodził się Henryk Siemiradzki, malarz, autor m.in. obrazów ze scenami z dziejów starożytnego Rzymu (zm. w 1902 r.).

24 października - poniedziałek

Wschód Słońca: 06.30 Zachód Słońca: 17.03
Wschód Księżycy: 16.30 Zachód Księżycy: 05.48

Imieniny obchodzą: Antoni, Areta, Harald, Hortensja, Marcin i Rafał

1558 - Urodził się Szymon Szymonowicz, poeta, organizator Akademii Zamojskiej (zm. w 1629 roku).

1795 - Trzeci rozbiór Polski, ostateczny podział Polski między trzy ościenne mocarstwa.

25 października - wtorek

Wschód Słońca: 06.32 Zachód Słońca: 17.01
Wschód Księżycy: 16.56 Zachód Księżycy: 07.12

Imieniny obchodzą: Daria, Ingeborga, Katarzyna, Kryspin, Sambor, Wilhelmina i Żywia

1825 - Urodził się Johann Strauss (młodszy), kompozytor austriacki, mistrz operetki wiedeńskiej i walców wiedeńskich (zm. w 1899 r.).

1838 - Urodził się Georges Bizet, francuski kompozytor operowy (zm. w 1875 r.).

1905 - W Warszawie wybuchł strajk solidarnościowy z proletariatem rosyjskim. W ciągu kilku dni przekształcił się w strajk powszechny, ogarniający całe Królestwo Polskie.

26 października - środa

Wschód Słońca: 06.33 Zachód Słońca: 17.00
Wschód Księżycy: 17.30 Zachód Księżycy: 08.36

Imieniny obchodzą: Bonawentura, Damian, Demetriusz, Ewaryst, Lucjan, Lucja i Lucjan

1940 - Zmarła Olga Boznańska, malarka, wybitna portrecistka, przedstawicielka polskiego impresjonizmu (ur. w 1865 r.).

DR. GÓRNICKA
ZNÓW W KANADZIE.

Wykład:
LECZENIE PRZEZIĘBIEN
I CHOROÓB
PRZEWODU POKARMOWEGO.
Parafia św. Teresy, 11th Street
23 PAŹDZIERNIKA, godz. 13.
niedziela Z dr. Górniczką
można skontaktować się
dzwoniąc 532 - 9054

HOROSKOP

BARAN: 21 marca - 20 kwietnia
Ciekawie się zapowiada. Rozmowa przeprowadzona przy okazji niespodziewanego spotkania da Ci dużo do myślenia. Może mieć wpływ na pewną korektę Twoich zamierzeń na najbliższe tygodnie. Ewentualny wyjazd lub jego perspektywa może być zapowiedzią interesujących przeżyć. Znak miły - Waga, unikaj Bliźniat. Dzień - sobota, liczba - 4.

BYK: 21 kwietnia - 21 maja
Czyjaś sympatia, której dowody dostrzeżesz w tych dniach może być początkiem żywszej zażyłości niż będziesz to oceniać w pierwszej chwili. Warto tej sprawie poświęcić więcej czasu. Inne sytuacje nie będą uciążliwe, choć chwilami nieco skomplikowane. Racja będzie po Twojej stronie, a nadstawianie ucha na plotki do niczego dobrego nie doprowadzi... Dzień miły - niedziela, Twój znak - Skorpiona, unikaj Raka. Lecza - 6.

BLIŹNIĘTA: 22 maja - 21 czerwca
Dawno nie widziane twarze, lub nowe tematy rozmów. W każdym razie - ciekawie. Nie obejdzie się, oczywiście, bez kłopotów, ale nie będzie to nic nowego, nic co miałoby Cię zaskoczyć. Sprawa, która wyniknie nagle, wymagać będzie szybkiej decyzji i energicznego działania. Finanse ulegną zdecydowanej poprawie, ale musisz to kontrolować. Znak miły - Lew, unikaj Rybl. Twój dzień piątek, liczba - 8.

RAK: 22 czerwca - 22 lipca
Pomoc okazana komuś bardzo jej potrzebującemu może być początkiem serdecznej przychylności ze strony najbardziej sprawą zainteresowanej osoby. Inne wypadki tego tygodnia też wróżą dobrą atmosferę i spędzenie czasu w miłym towarzystwie! Zdrowie wymaga szczególnej dbałości. Znak sprzyjający - Baran, unikaj Strzelca. Twój dzień - czwartek, liczba - 3.

LEW: 23 lipca - 23 sierpnia
Twoja aktywność i energia jednym zaimponują i wzbudzą słowa uznania ale - kto bliski, mało ostatnio przez Ciebie dostrzegany bez zachwytu patrzeć będzie na Twoje poczynania.. Może rzeczywiście warto więcej uwagi poświęcić tym, którzy darzą Cię przywiązaniem. Spotkanie w miłym gronie uprzyjemni Ci koniec tygodnia. Znak miły - Wodnik, unikaj Skorpiona. Twój dzień - piątek, liczba - 8.

PANNA: 24 sierpnia - 22 września
Będziesz jakby między młotem i kowadłem. Znajdziesz się w sytuacji, w której podjęcie decyzji będzie bardzo trudne. Staraj się, mimo komplikacji, wybić na tyle dobrze, żeby żadna ze stron nie czuła się dotknięta lub niedoceniona. Nie poddawaj się złym nastrojom - dobre perspektywy już blisko! Znak miły - Ryby, unikaj Lwa, Twój dzień - czwartek, liczba - 6.

WAGA: 23 września - 23 października
Więcej stanowczości w postępowaniu! Bieg wypadków będzie tego od Ciebie wymagał. Jeśli trzeba będzie pójść na ustępstwa, przemyśl sprawę bardzo dokładnie, nim się ostatecznie zdecydujesz. Spotkanie - po długim niewidzeniu - przyniesie sporo nowości i ciekawych wrażeń! Znak miły - Panna, unikaj Wagi, Twój dzień - niedziela, liczba - 3.

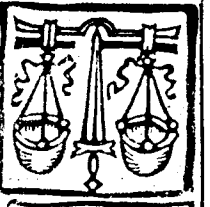
SKORPION: 24 października - 22 listopada
Sprawy zawodowe nabiorą tempa i przebiegną w tym tygodniu bardzo interesująco. Szansa na wygraną w rywalizacji z kimś kogo wysoko cenisz... W kręgu rodzinnie-domowym trochę napięć na tle Twoich planów i ambicji. Wszystko da się załatwić, jeśli w sposób właściwy podejdziesz do wyjaśnienia swoich zamierzeń. Znak sprzyjający - Skorpion, unikaj Barana. Dzień miły - sobota, liczba - 6.

STRZELEC: 23 listopada - 21 grudnia
Nowe sprawy, chwilami trudne do rozwikłania, ale ostatecznie uporasz się z nimi dość gładko. Mniej korzystnie ułożą się kontakty codzienne z kimś w bliskim otoczeniu, najpewniej zawodowym. Staraj się nie dopuścić do otwartego konfliktu, a być może - zaistnieje takie niebezpieczeństwo. Sprzyja Ci Baran, ale unikaj Koziorożca. Twój dzień - czwartek, liczba - 3.

KOZIOROŻEC: 22 grudnia - 20 stycznia
Przyływ nowej energii i ochota do twórczego działania. A że jednocześnie nie zbraknie Ci pomysłów - nadchodzące dni mogą się okazać bardzo interesujące. Rozmowa z kimś kogo darzysz sympatią i zaufaniem pomoże Ci zrozumieć niejedno. List, który trzeba napisać, powinien być wysłany lada dzień! Znak sprzyjający - Koziorożec, unikaj Bliźniat. Twój dzień - poniedziałek, liczba - 5.

WODNIK: 21 stycznia - 18 lutego
Wiele będzie zależało w tych dniach od Twojego podejścia do spraw, od zrozumienia sytuacji. Jeśli zrazisz się do czegoś tak od razu, bez namysłu i oceny, możesz sobie bardzo skomplikować, a na pewno utrudnić działanie na przyszłość. Staraj się więc w sposób miarę spokojny i, koniecznie, obiektywny przystępować do wszystkiego z czym się teraz zetkniesz. Złe humory i nieusprawiedliwione fochy odłóż na później. Znak miły - Rak, unikaj Skorpiona. Twój dzień - środa, liczba - 6.

RYBY: 19 lutego - 20 marca
Tydzień ma szansę okazać się bardzo udany. Twoja postawa w niejednej bieżącej sprawie, ochoła do działania, choć rozwinięcia pomysłów, które teraz właśnie padną, sprawią, że nawet trudne okoliczności okażą się łatwe do rozwiązania. Będzie Ci dopisywał dobry nastrój: Nie wolno tracić nadziei, ani opuszczać rąk. Znak miły - Koziorożec, unikaj Panny. Dzień ważny - środa, liczba szczęśliwa - 8.

20 października

26 października

BOŻENA'S CATERING SERVICE

poleca swoje usługi w zakresie organizacji przyjęć na różne okazje. Posiada wieloletnie doświadczenie i znakomite przepisy polskie i kanadyjskie. Oferuje ciekawe dania kuchni zimnej i gorącej. Na zamawiających przyjęcia czeka niespodzianka. Proszę dzwonić Bożena Abratowski
TEL. 823-7981

Paris Studio

Andrzej z Warszawy zaprasza do swojego salonu fryzjerskiego
2007 Bloor St. West, Toronto
Tel: 766-0660

ANKA & PETER

ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY
2374 Bloor St. W.
Toronto, Ont.
Tel. 769-4488
Zdjęcia i portrety na różne okazje

POTRZEBNE kobiety do ręcznego szycia firan. Zezwolenie na pracę konieczne. Okolka Finch - Keele. TEL. 251-4807 po 6 wiecz.
50-52
FIRMA kanadyjska - sekcja polska zatrudni pracowników do pracy umysłowej. Wymagane wykształcenie co najmniej średnie i predyspozycje oparte o wyobraźnię i inicjatywę. Znajomość jęz. angielskiego w początkowym okresie niekonieczna, ale wskazana.
TEL. 277-8231 w g. od 9 do 16, proszę Sta-
nisiawa.

EUROPEAN ESTHETICS

natural skin care
NOWOCZEŚNIE WYPOSAŻONY ZAKŁAD KOSMETYCZNY
• Leczenie przeciwzmnarszczkowe
• Pielęgnacja twarzy
• Masaż kosmetyczny
• Manicure i pedicure, waxing
• Makijaż oraz inne zabiegi
TEL. 240-9177
1692 Jane Str. Unit 4 (Skrzyżowanie LAWRENCE AV. W./JANE ST.)

dermaton ZAKŁAD KOSMETYCZNY

• Pielęgnacja twarzy, rąk i stóp
• Usuwanie zbędnego owłosienia
• Specjalistyczna aparatura
• Jakościowe kosmetyki
• Wizyty prosimy zamawiać telefonicznie
TEL. 766-1867
2198 Bloor St. W., Toronto

SKIN CARE STUDIO

DYPLOMOWANA KOSMETYCZKA Z WARSZAWY zaprasza do nowo otwartego gabinetu kosmetycznego w MISSISSAUGA
Wizyty proszę zamawiać telefonicznie
TEL. 848-4835
(okolica Queensway E. and Cawthra)

Słoneczna dziewczyna

Lat 28, panna, 166/57
oczy niebieskie, blond.
Firma Sunshine, specjalizująca się w usługach matrymonialnych, przygotowała katalog, w którym zamieszcza zdjęcia Pań i Panów z Kanady i z Polski, pragnących awansu w związku małżeńskim. W ramach reklamy, zgodziła się nam zdjęcia udostępnić do publikacji. Będziemy więc co tydzień zamieszczać podobnie pięknej Polki. Może przez Tocho znajdzie ją szczęśliwy wybraniec losu? Pytania i zgłoszenia w tej sprawie prosimy kierować wyłącznie na firmę Sunshine.

Międzynarodowe Biuro Matrymonialne
Sunshine
Panie i Panowie! Posiadamy ponad 300 ofert pań i panów, głównie z Polski, również z Kanady, USA i Europy. Piszcie do nas po Fotokatalog oraz Informator załączając \$ 5.00.
P.O. Box 11, Station "D" Scarborough, Ont., Canada M1R 4Y7

Kingsway Meat Products and Delicatessen Co.

Hubert Węsierski, Ivan Grgić
2342 Bloor St. W., Toronto
Tel. 762-5365

Ponad 100 gatunków wyrobów wędliniarskich własnej produkcji, wyrabianych przez wysoko wykwalifikowanych polskich rzeźników według tradycyjnych polskich receptur
CENY KONKURENCYJNE

ARMADALE MEAT PRODUCTS (MFG.) LTD.

1011 Haultain Ct. unit 16/17
Mississauga, Ont. L4W 1W1
Tel. 625-8326/27

Sprzedż hurtowa mięsa i wyrobów mięsnych bezpośrednio w masarni

Karl's Butcher or Grocer

właściciel: Karol Jarząbek
Posiadamy na składzie zawsze świeże mięsa, wędliny własnego wyrobu, smaczne i świeże oraz importowane z Polski i Europy artykuły spożywcze.
105 Roncesvalles Ave.
TORONTO
Tel. 531-1522

Superior Sausage Co.

1004 Dundas St. W.
KONKURENCYJNE CENY!
Wędzone na miejscu słynne na całe Toronto polskie kiełbasy, szynki, kabanosy, wędliny, mięsa, różne delikatesy
Tel. 531-8422

Jolanta Interiors

- żaluzje poziome i pionowe
- wyposażenie kuchni i łazienek
- modne dodatki do mieszkań
- nowoczesny sprzęt oświetleniowy
- srebrna biżuteria
- upominki z importu
- zabawki

2368 Bloor Street W., Toronto M6S 1P5
tel. 762-9638 762-9880

CHCESZ POZNAĆ swoją przyszłość, masz problem, nie wiesz jak go rozwiązać?

Może pomoże Ci w tym wróżba z kart.
Dzwoń
633-4469
prosić Anię

NA SERIO MATRYMONIALNE SZUKAMY IDEALNEJ ŻONY!

Muzykalna niewiasta, tolerująca wiecznie zajętego męża, stateczna, ale z odrobiną fantazji, trzydziestoparoletnia, nie młodka, marzeniem jest dojrzałego biznesmana z muzycznym zacięciem. Preludium w dwoje życie miłemu naszemu ogłoszeniodawcy Redakcja, która przyjmuje listowne zgłoszenia pań.
Hasło "PRELUDIUM".

ODDAMY piękną rudowłosą kotkę, zaszczepioną, odrobaczoną, dobrze wychowaną, czystą, dystygowaną i życzliwą dzieciom w dobre ręce. Właściciele nie mogą mieć kota.
TEL. 425-5502

najnowsza kaseta video
JACKA FEDOROWICZA
 pt. "Wieczór autorski".
 Znakomite monologi
 satyryczne i parodie
 programów TV.
 Cena - tylko \$ 35.00
 Zamówienia z załączonym
 M.O. przyjmujemy i kasety
 wysyła oficjalny
 przedstawiciel Video
 Kontakt na Amerykę Płn.
 Richard Heith,
 3312 Sorrel Pl. Surrey, B.C.
 V3S 5H7

WYDAWNICTWO KASET VIDEO
 Wspomaga niezależne wydawnictwa
 Kaset video w Polsce ▶ rozpowszechnia
 ich kasety za granicą ▶ realizuje
 filmy oparte na materiałach
 W kraju nie osiągalnych • przynosi
 Cza dochód ze sprzedaży kaset na
 Rozwój kultury niezależnej w Polsce
 • proponuje filmy o związanej
 Z Polską tematyce politycznej, historycznej,
 Ryczynej, kulturalnej i społecznej
 • osobom zainteresowanym wysyła
 My ulotki reklamowe z opisem
POSZCZEGÓLNYCH TYTUŁÓW

UWAGA: Obniżka cen
 Informacje bezpłatnie, kasety w formacie VHS.

RESTAURACJA
Kobla 621 - 6050
 LLBO
 195 The West Mall, Etobicoke

POLSKI PROGRAM TELEWIZYJNY
 on CITY TV
 KANAŁ 57, KABEL 7
 w każdą sobotę o godz. 11 rano

WŁAŚCICIEL - 755592 ONTARIO LIMITED
ZYGMUNT PRZETAKIEWICZ, TEL. 534-7788

PRODUKCJA - TADEUSZ LIS, TEL. 747-9883

ADRES: POLISH STUDIO
 c/o SHERLOCK HOMES REAL ESTATE INC.
 431 RONCESVALLES AVE., TORONTO M6R 2N3

Pod powyższym adresem nasi widzowie mogą nadsyłać wszelkie
 uwagi, życzenia i propozycje w sprawie programu, a także, jeśli sobie
 życzą i chcą wesprzeć nasz program finansowo - czek, które powinny
 być wystawione na POLISH STUDIO.

TOWARY DO POLSKI

- Można DOWOLNIE zestawiać skład paczki.
- Dostawy do Polski do 14 DNI.
- Dostawa bezpośrednio do domu odbiorcy.
- Odbiorca nie ponosi żadnych opłat.
- Zamówienie minimum 5 kg.
- Ceny ważne do 30 września, 1989.
- *UWAGA: Od 1 czerwca do 30 września MANDARYNEK nie wysyłamy.

Ilość	Nazwa towaru	Cena C\$	Razem
--- x 1 kg	Pomarańcze	2.90 =	-----
--- x 1 kg	Cytryny	2.90 =	-----
--- x 1 kg	Grepfruty	2.90 =	-----
--- x 1 kg	Banany	3.40 =	-----
--- x 1 kg	Mandarynki*	3.40 =	-----
--- x 1 szt.	Ananas	2.90 =	-----
--- x 1 szt.	Orzech kokosowy	2.90 =	-----
--- x 1 szt.	Kiwil	0.80 =	-----
--- 100 g	Czekolada orzechowa	1.30 =	-----
--- 100 g	Czekolada mleczna	1.30 =	-----
--- 100 g	Czekolada gorzka	1.30 =	-----
--- 125 g	Guma do żucia 20 szt.	1.80 =	-----
--- 1 kg	Chałwa	11.20 =	-----
--- 500 g	Miód - dziki kwiat	2.20 =	-----
--- 250 g	Kawa ziarnista braz.	4.00 =	-----
--- 250 g	Herbata	4.80 =	-----
--- 100 szt.	Herbata ekspresowa	4.80 =	-----
--- 100 g	Kawa "Nescafe"	4.40 =	-----
--- 800 g	Czekolada w proszku	6.40 =	-----
--- 250 g	Rodzynki	1.60 =	-----
--- 200 g	Figl	2.20 =	-----
--- 200 g	Migdały	2.20 =	-----
--- 200 g	Wiórki kokosowe	2.20 =	-----
--- 450 g	Pasta czek. Nutella	3.20 =	-----
--- 1 kg	Kabanosy	12.00 =	-----
--- 1 kg	Polędwica wędzona	14.00 =	-----
--- 1 kg	Baleron	12.00 =	-----
--- 454 g	Szynka w puszcze	4.80 =	-----
--- 340 g	Szynka mielona	2.50 =	-----
		C\$ 5.50	

Dostawa do domu, ubezpieczenie
 Załączam Cheque Money Order Total C\$

Nadawca:.....
 Odbiorca:.....

Zamówienia: **EUROPAK INTERNATIONAL**
 1547 Merivale Road, Station F. Box 5554
 OTTAWA, Ontario K2G 4V0, Canada
 TEL.: (613) 728-4446

Tylko
Międzynarodowy Klub
Matrymonialny
„LUBCZYK”
 da Ci szansę poznania
 kogoś bliskiego.

Posiadamy oferty Pań i Panów z Polski,
 Kanady, USA i Europy Zachodniej.
 Po szczegółowe informacje o
 działalności Klubu piszcie do
 nas załączając \$1.00.
 Fotokatalog i oferty - extra \$4.00
 "LUBCZYK" A-1
 P.O. Box 100, Station "E"
 Etobicoke, Ontario,
 Canada M9C 4X9

ROACH BUSTERS
 Absolutny, nie-
 zawodny, su-
 per skutecz-
 ny i na-
 trychmia-
 stowy za-
 bieg usunie-
 cia plag!
 karaluchów w
 domu, skle-
 pia, restaura-
 cji. Bez
 przesuwania
 na rzeczy i
 trującego
 zapachu!

Skontaktuj się z nami - mówimy po polsku!
766-9927

Federacja Polk Ogniwo # 11 urzędująca
ZABAWĘ TANECZNĄ pt.
"BABIE LATO" w dniu
29 października (sobota) 1988
 Początek o godz. 8 - 1 w nocy w sali para-
 fialnej Kościoła Św. Kazimierza przy 156
 Roncesvalles Ave.
 Do tańca przygrywa najpopularniejsza
 orkiestra w Polonii znakomite "CYGANKI
 Z GDAŃSKA".
 Bilety w cenie \$10.00 do nabycia w
 Empress Travel 185 Roncesvalles Ave., Ce-
 pelia 139 Roncesvalles Ave., p. Terka tel.
 532-6886 oraz przy wejściu.
 W cenie biletu kanapki, ciasto, kawa.
SERDECZNIE ZAPRASZAMY CAŁĄ
POLONIĘ

Spotkanie
polskich lekarzy

Spotkanie informacyjne dla
 nowo przybyłych lekarzy od-
 będzie się w dniu 26 paździer-
 nika 1988 r. (środa) o godzinie
 6.00 wieczorem w lokalu Biura
 Pomocy Społecznej.
 Wszystkich zainteresowanych
 uzyskaniem kanadyjskich
 uprawnień do wykonywania
 zawodu lekarza zapraszamy do
 naszego Biura.
 Adres: 2333 Dundas Street
 West, pok. 408 (IV piętro). Pro-
 simy o telefoniczne potwier-
 dzenie przybycia - tel. 533-
 9471.

AIDS - Dżuma XX wieku

- sposoby przenoszenia się wirusa HIV
- objawy chorobowe, lekarstwa
- bezpieczne techniki współżycia seksualnego
- problemy prawne, etyczne, moralne
- głosy ofiar AIDS

Stron: 132, cena: \$7.5 plus \$ 1.5 koszt przesyłki
 Prosimy zamawiać książkę w:
UNIVERSAL PUBLISHING COMPANY
 Box 1916, Edmonton, Alta, T5J 2C3

KASETY MAGNETOFONOWE
 Pełne 2 godziny śmiechu, co nie miara. Każdy
 dowcip - burza śmiechu. Dowcipy rodziny
 Masztalskich.
 Wybór najwspanialszych żartów polskich.
 Cena \$16.00 wraz z opłatą pocztową.
 Kasetki prześlemy do 2 tygodni.
 Money Order POL-MAK Services
 i przelać na POLMAK Services Ltd.,
10916 - 97 Str., EDMONTON, Alta
T5H 2M5

PACZKI DO POLSKI
 przez
POLIMEX

215 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. M6R 2L6, Tel.: 537-7914
 1575 Sismet Rd. Unit 7, Mississauga, Ont. Tel.: 624-1965

PACZKI MORSKIE • PACZKI LOTNICZE

- OWOCE CYTRUSOWE
- PRZEKAZY NA KONTA
- SAMOCHODY
- LEKI
- GOTÓWKA
- WĘGIEL
- ŻYWNÓŚĆ
- SPRZĘT GOSPODARSTWA DOMOWEGO

UWAGA: OTTAWA I OKOLICE
LOKALNYM PRZEDSTAWICIELEM POLIMEX
JEST PAN ANDRZEJ ARKUSZEWSKI,
1021 BAYSHORE DR. NEPEAN, ONT., TEL. 596-6640

Past
 Enterprises Ltd.

121 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. M6R 2K9
TEL. (416) 531-8786

- Paczki morskie
- Paczki lotnicze
- Owoce cytrusowe i żywność
- Ubezpieczenia wizytujących
- Termin ubezpieczenia niezależny od daty przyjazdu wizytora
- Pieniądze na konta i do rąk
- Zaproszenia, telegramy, telexy
- Ziela Herbapolu

- dostawa do domu 8 tyg.
 - dostawa do domu 3 tyg.
 - dostawa do domu 3 tyg.
 \$ 144.00 90 dni

WSZYSTKO MOŻNA ZAŁATWIĆ TELEFONICZNIE
 LUB U NASZEGO UPRAWNIIONEGO DEALERA W:

MISSISSAUGA 2560 Shepard Nr 2 TEL. 897 - 0695	HAMILTON 774 Barton St. E. TEL. 549 - 8652	LONDON 96 Rectory St. TEL. 434 - 4025
OSHAWA 555 Ritson Rd. S. TEL. 728 - 7647	HAMILTON 833 King St. E. TEL. 545 - 5822	LONDON 549 Hamilton Rd. TEL. 433 - 5177
SARNIA 850 Colborne Rd. TEL. 337 - 6724	GUELPH 130 Silvercreek Pkwy 10 TEL. 763 - 2397	EDMONTON, AB. 10158 116 St. TEL. 488 - 8472
WINDSOR 1332 Hall Ave. TEL. 254 - 4035	BRANTFORD 208 Market St. TEL. 753 - 9753	WINNIPEG, MAN. 284 Selkirk Ave. TEL. 582 - 4202
WINDSOR 1818 Ottawa St. TEL. 254 - 2101	CHATHAM 163 Mcnathow Nr 1 TEL. 352 - 6723	VANCOUVER, B.C. 421 Abbott St. TEL. 681 - 0510
CAMBRIDGE 215 Beverl TEL. 740 - 3803	KITCHENER 28 Gruhn St. TEL. 745 - 2324	DARMOOUTH, N.S. 9 Pioneer Court TEL. 434 - 5015

POLSKIE BIURO PODRÓŻY JERZEGO ŁUCKIEGO
 HIGH PARK TRAVEL CENTRE LTD.
 1592 Bloor St. W. Toronto, Ont. M6P 1A7
 stacja kolejki Dundas West. TEL. 533-9496-7
 Podróże indywidualne, grupowe, czarterowe • PKO gwarantowane zniżenia w/g katalogu • Pomoc w sprawach imigracyjnych, paszporty, wize, tłumaczenia • Wycieczki krajoznawcze, sanatoria, wakacje na południu.

FIRMY PRZEWOZOWE

JANOSIK I MIRA TRAVEL

polecają swoje usługi w zakresie przewożenia osób na trasie
TORONTO - MONTREAL - TORONTO
 Pomoc w przenoszeniu bagaży, luksusowe mikrobusy, kierowcy z ponad 10-letnim doświadczeniem.
 TEL. 247-0817 lub 421 - 3591

PRZEWÓZ PASAŻERÓW NA TRASIE
TORONTO - MONTREAL - TORONTO
 FIRMA PRZEWOZOWA
ORZEŁ

- Bezpośredni przejazd z domu na lotnisko w Montrealu lub z lotniska do domu
- Nowe klimatyzowane samochody
- Osobny samochód dla niepalących
- pomoc przy przenoszeniu bagaży

10% ZNIŻKA WRAZ Z KUPONEM
 TEL. 242 - 6328; 748 - 1694

FIRMA PRZEWOZOWA NEPTUN

Przewóz osób na trasie
TORONTO - MONTREAL - TORONTO
 Oferujemy: • pomoc w przenoszeniu bagażu • serwis pod dom • komfortowe mikrobusy • konkurencyjne ceny • bezpłatny posiłek z kawą i napojami chłodzącymi
 OBSŁUGUJEMY półwysep Niagara, Cambridge, London.
 ZNIŻKA dla rodzin, emerytów i dzieci.
 TEL. (416) 245 - 2306; (416) 244 - 1808

HUMBERVIEW INSURANCE BROKERS LTD.

337 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont.
 TEL. 531 - 4647

INSURANCE NA:

DOMY
 SAMOCHODY
 KOMERCYJNE
 SKLEPY

WYCIECZKI
 ZAPROSZENIA
 WIZY
 WYMIANA PASZPORTÓW
 UBEZPIECZENIA SZPITALNE
 DLA ODWIEDZAJĄCYCH
 BILETY SAMOLOTOWE DO POLSKI

HUMBERVIEW TRAVEL
 TEL.: 531 - 4648

POLISH AIRLINES
LOT

EMPRESS TRAVEL AGENCY Ltd

185 RONCESVALLES AVE., TORONTO, ONT. M6R 2S5 TEL. (416) 536-3554/6991
 (naprzeciwko Credit Union)
AIR CANADA POD FACHOWYM I DOŚWIADCZONYM KIEROWNICTWEM
RENATY OKOŁO-KUŁAK

- BEZPOŚREDNIE PRZELOTY DO POLSKI od \$ 567.00 (cena w obie strony)
- BILETY LOTNICZE, przeloty czarterowe, wycieczkowe i indywidualne do Polski i wszystkich krajów świata
- PASZPORTY, WIZY, ZAPROSZENIA
- Atrakcyjne WAKACJE i ciekawe WYCIECZKI po przystępnych cenach (Hawaje, Floryda, Meksyk, Wyspy Karaibskie)
- Wysyłamy PACZKI ŻYWNOŚCIOWE i artykuły pierwszej potrzeby do Polski
- UBEZPIECZENIA dla przybywających z wizytą do Kanady od \$ 132 za 3 miesiące (wykupione nie później niż w ciągu 5 dni po przylocie)
- Załatwiamy wszystkie FORMALNOŚCI WIZOWO-PASZPORTOWE
- AKTA NOTARIALNE, legalizacje
- Upoważniony dealer PEKAO: pieniądze na konto "A", bony, gotówka, samochody — szybka dostawa, sprawna i uprzejma obsługa

PRZYJMUJEMY ZGŁOSZENIA
 TELEFONICZNIE, LISTOWNIE I OSOBISŒIE
ZAPRASZAMY
 Akceptujemy American Express na wszystkie usługi

PEKAO
 AUTHORIZED DEALER

ORZEŁ

Tel. (416) 536-3554/6991

Pan Tadeusz TRANSPORTATION

NAJSTARSZA FIRMA PRZEWOZOWA

Przewóz pasażerów na trasie
 Lotnisko Mirabel-Toronto-Lotnisko Mirabel
 Jedyna polska firma przewozowa, której możesz powierzyć bliskich

- odwożenie i przywożenie pod dom
- pomoc w przenoszeniu bagaży
- komfortowy autobus z klimatyzacją i podwójnym ogrzewaniem
- rezerwa odwołów, ubezpieczenia
- ponad 5 lat doświadczenia
- Wygoda, bezpieczeństwo, troskliwa opieka

TADEUSZ WIELGOLAWSKI
 275-7747 239-9411

UNIPAP GmbH

Szanowni Państwo

Uwaga

PROPONUJEMY

Korzystniejsza od wszystkich innych form pomocy rodzinie w Polsce lub nielubiana zarobionym za granicą dewiz. Firma "UNIPAP" umożliwi przeprowadzenie w pełni legalnej transakcji dewizowo-towarowej z listowej po najkorzystniejszym kursie.

1 US\$ = 3220 zł

Wypłaty ulegają podwyższeniu wraz ze wzrostem walutowego kursu w Polsce.

Wszystko załatwiamy za Was
 Wieloletnia działalność firmy
 Pełne gwarancje, solidność w obsłudze.

WSTAP - ZADZWOŃ - NAPISZ
 ZAPRASZAMY

Szczegółowych informacji udzielają nasze biura handlowe:

BERLIN ZACH KURFURSTENSTRASSE 106 1000 BERLIN 30 TEL. 211 54 37 FAX. 211 55 50 TIX. 186 487	LONDYN 290 PENTONVILLE ROAD KINGS CROSS LONDON N1 TEL. 833 81 13 - 14 FAX. 833 31 02 TIX. 926 562
---	---

UNIPAP GmbH

ARNOLD PENK

SALES AND LEASING
Przedstawiciel firmy
sprzedającej samochody
General Motors

Nowe samochody 87 i 88
posiadają 6-letnią gwarancję
lub 100 tys. km (power train)
oraz gwarancję antykorozyjną
na 6 lat lub 160 tys. km

• Wielka wysprzedaż samochodów przy wyjątkowo niskim oprocentowaniu • Szeroki wybór nowych i używanych samochodów • Używane samochody mają do nabycia roczną gwarancję. ARNOLD PENK gwarantuje najlepsze warunki sprzedaży samochodów, ułatwia na poczekaniu sprzedaż i pożyczkę. Polecam tanio ubezpieczenia, uwzględniające zagraniczne prawa jazdy. Osobista opieka ARNOLDA PENKA w ciągu całego okresu posiadania auta. ARNOLD PENK posiada długoletnią praktykę w sprzedaży samochodów i udzielaniu pożyczek. Cieszy się wielkim uznanie i szacunkiem wśród Polaków, a także znany jest jako społecznik. Kupno samochodu jest poważnym wydatkiem finansowym, trzeba wiedzieć z kim nawiązać tak poważną transakcję. ARNOLD PENK jest wyróżniony przez GM jako Senior Master Salesman. Czy jeszcze ktoś może to zaferować? Zanim podpiszecie gdziekolwiek transakcję zakupu, sprawdźcie u ARNOLDA PENKA!

Po wszelkie informacje uprasza się dzwonić 964-3211 lub do domu o każdej porze 731-0757, podając nazwisko i numer telefonu.

832 Bay St., Toronto, Ont. (przy College St.)

PASSPORT

OPTIMA • IMARK
TROOPER

Opracowanie konstrukcyjne:

OPEL, ISUZU

Bez cla

Najlepsze

światowe samochody

mgr **KAROL KUBIK**
TRENER ŻEGLARSTWA

DZWOŃ O PORADĘ BIURO: 253-5008
DOM: 424-2144

OKAZJA

NO PAYMENTS, NO INTEREST!

Kupując każdy nowy
Pontiac lub Buick w Old Mill
nie placisz rat i procentów
przez pierwsze 3 miesiące

DZWOŃ:

Darek Zieliński

Tel. 766-2443

OLD MILL

PONTIAC BUICK Ltd.

2500 Bloor St. W.
(Bloor i Jane)

EASTWAY PLYMOUTH CHRYSLER LIMITED
2851 Eglinton Avenue East

NAJLEPSZY SPRZEDAWCA W SCARBOROUGH

ANDRZEJ CIERPICH

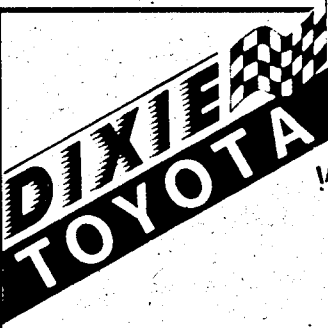
oferuje:

- największy wybór samochodów nowych i używanych
- bezkonkurencyjne gwarancje: na 7 lat: 115 tys. km.
- dogodne możliwości kredytowe i tanie ubezpieczenia, rejestracje

NIKT NIE SPRZEDAJE
SAMOCHODÓW LEPIEJ NIŻ
ANDRZEJ CIERPICH

Tel. biuro: 264-2501
dom: 921-0515

SŁUŻY POMOCĄ
ZAWSZE POMOŻE
W WYBORZE POJAZDU

STEFAN BAGIŃSKI

SALES LEASING
TEL. 238-6000

- Nowe i używane pojazdy
- Ubezpieczenie
- Pożyczki

WSTĄP DZISIAJ DO DIXIE TOYOTA
5500 Dixie Rd. Mississauga, Ont. L4W 4N3
(przy Hwy 401 i Dixie Rd.)

TOYOTA

TERCEL • CAMRY • COROLLA • CRESSIDA
CELICA • SUPRA • VANS • TRUCKS

PRZYJDŹ I PORÓWNAJ
zanim podpiszesz transakcję kupna
nowego samochodu!
DO ZOBACZENIA!

YONGE - LAWRENCE TOYOTA

3020 YONGE ST.
(tuż obok przystanku metra)

Jack KLIMCZAK

Tel. 481-5216
dom: 762-9421

DOUBLE "R" TRUCK DRIVER TRAINING

NAUKA JAZDY NA SAMOCHODACH CIĘŻAROWYCH
KATEGORII "A" I "D"

- ocena umiejętności i doszkolenie dla kierowców
- nauka od podstaw wraz z możliwością dogodnych spłat

REGISTERED AND APPROVED AS
A PRIVATE VOCATIONAL SCHOOL

2095 Weston Rd. (na poł. od 401)

244-2725

Wszystkie naprawy samochodowe.

Specjalne ceny
z okazji 10 rocznicy

Certyfikaty aut - \$29.95
Hamulce tył - \$59.95
Hamulce przednie - \$84.95
Tłumiki od \$40.05
(Installed, Lifetime Warranty)

- Pisemna gwarancja ważna w całej Kanadzie
- Konserwacja przeciwkorozyjna
- Większość napraw w 30 minut

251-2203, po polsku 274-8229
Throy Muffler & Brakes Centre
3090 Lakeshore Blvd. W.

Przedstawiciel COOKSVILLE DODGE CHRYSLER

290 Dundas St. E.
MISSISSAUGA

między Cawthra i # 10

AGNIEŻKA
KARPIŃSKA

Tel. bus. (416) 279-3031
res. 279-4224

- Ogromny wybór nowych i używanych samochodów
- Dodatkowa zniżka do 1500 dolarów na wybrane modele Chryslera
- Dogodne warunki kredytowe
- Nowe samochody mają 7-letnią gwarancję lub 115 tys. km.

ELŻBIETA KORZYCKA - BUSINESS MANAGER

ACURA

WYSOKO
WYSPECJALIZOWANA
STACJA OBSŁUGI
SAMOCHODOWEJ

S
H
E
R
W
A
Y

Prowadzi:
SPRZEDAŻ • NAPRAWĘ
WYNAJMIOWANIE SAMOCHODÓW
Wszystkie naprawy mechaniczne
Warsztat blacharski
Naprawy powypadkowe
(w ramach ubezpieczenia i bez)
Najnowocześniejsze urządzenia
(m.in. prostownice do samochodów)
Malowanie farbami europejskimi

SPECJALIŚCI O NAJWYŻSZYCH
KWALIFIKACJACH

2000 The Queensway, Etobicoke

Po informacje dzwonić i prosić
Johna Ludwiga (mówi po polsku)
Tel. 620-1987 8⁰⁰ do 6⁰⁰

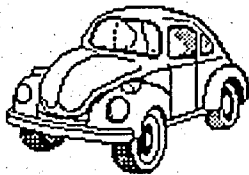
Komfort domowego ogniska! SIPCO OIL LIMITED

83 Six Point Rd., Toronto

- Dostawa oleju opałowego najlepszego gatunku
- Solidna i szybka obsługa przez całą dobę
- Bezpłatne czyszczenie pieców dla naszych Klientów
- Instalacja palników o wysokiej wydajności spalania
- Naprawiamy urządzenia ogrzewcze

Nasz przedstawiciel
TADEUSZ LIS

TEL. (416) 747 - 9883
lub (416) 232 - 2262 (czynny całą dobę)

AUTO DRIVING SCHOOL The Helpful Professionals

**Wojtek
Antczak**

Licencjonowany instruktor
jazdy udziela lekcji oraz
przygotowuje do egzaminów
państwowych (Kat. "G")

270-8145
res. 536-5454

bus. 900 Dufferin St. ste 215
Toronto, Ontario

KAPITAŁNE NAPRAWY SILNIKÓW

z pełnym zamontowaniem

CRANKSHAFT SERVICE
& SUPPLIES LTD.

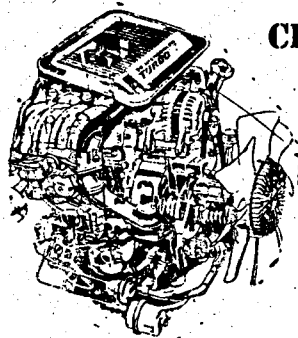
BRAKES

Wszystkie prace objęte
gwarancją

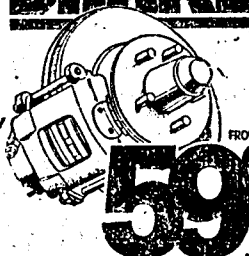
1 roku lub 25,000 km.

KOMPLETNE NAPRAWY

Obsługa krajowych
i importowanych
samochodów

Stan Ignakiewicz

Moe Jabouri

537-2529

483 Dupont Street

537-5857

Century 21
PIOTR POBOJEWSKI
Tel. biuro: 743-7722
dom: 890-2145

Eglinton/Scarlett - bardzo ładna kawalerka w polskiej kooperatywie "Kraakus", cena wyw. tylko \$ 67,900, pomoże w zorganizowaniu finansowania nawet przy niskiej wpłacie.
Północne Etobicoke (OKAZJA!) - 3-sypialniowy townhouse potrzebuje trochę kosmetyki, właściciel zostawia wszystko. Cena wyw. tylko \$ 138,500.
Keele/Wilson/Hwy 401 - nowe tzw. industrial units (fabryczki, biura) o pow. ok. 2000 stóp. Ceny wyw. \$ 238,900 (bardzo dobra inwestycja).
Południowe Etobicoke - bardzo dobry interes (cukiernia - piekarnia ze sprzedażą na miejscu i do innych sklepów, cena wyw. \$39,900 (właściciel przyczy).
Południowe Etobicoke/Royal York - 3 apartamentowy budynek, bardzo duży dochód. Cena wyw. \$ 369,900.
Sorauren/Wright/Roncesvalles - budynek dochodowy, 11 kawalerek i jeden apartament 2-sypialniowy, oddzielne kuchnie i łazienki. Dochód roczny ponad \$ 61,000. Cena wyw. \$ 467,900.
Mississauga (OKAZJA!) - ładny 3-sypialniowy townhouse z wykończonym "basementem". Tylko \$129,900.

Anna Krysiak
RE/MAX

Udzielam rzetelnej i fachowej porady we wszystkich sprawach związanych z kupnem i sprzedażą domów. Pomagam przy otrzymaniu wszelkich *mortgages*, nawet przy minimalnym *downpayment*.
BEZPŁATNE OSZACOWANIE NIERUCHOMOŚCI

Cottage na 25-akrowej działce przy Scelton Lake. Cena \$ 64 tys.
Lawrence/Royal York - duży, 2-sypialniowy bungalow; wykończony basement z pełną łazienką. Cena \$ 192,900.
Mississauga - 3-sypialniowy apartament, wynajmowany za \$ 975 miesięcznie - dobra inwestycja.
Mississauga - 3-sypialniowy townhouse, 2 łazienki, garaż. \$ 132,900.

Tel. biuro: 231-0600; dom: 858-0129

NIERUCHOMOŚCI
■ SPRZEDAŻ
■ KUPNO
■ FINANSOWANIE
■ INWESTYCJE

ALEKSANDER OKOLO-KULAK
biuro: 259-9231 dom: 621-0532

Mississauga - 5-sypialniowy dwupoziomowy townhouse. Blisko do wszystkiego. Cena \$ 149,900
Etobicoke - 3-sypialniowe bungalow z apartamentem w piwnicy. Duży garaż. Cena \$ 243,000.
Dundas/Dixie - 2-sypialniowe condominium do natychmiastowej sprzedaży. Cena \$ 114,800.
Bloor/Spadina - 9-apartamentowy dom. Duża działka. Cena \$ 1,490,000.
Parkdale - odnowiony wolno stojący dom. Prywatny zajazd. Cena \$ 459,000.
TORONTO...ETOBICOKE...MISSISSAUGA...

METRO TORONTO
Sprzedaj, kupno, wynajem domów, interesów i apartamentów.
Solidna i fachowa pomoc w załatwianiu formalności prawnych i finansowych

Kamil KOWALCZYK
Tel. biuro: 536-5000
dom: 247-2658

Południowe Etobicoke - kompletnie wyposażona, dobrze dochodowa Pizzeria. Tylko \$49,900.
High Park - 2-apartamentowy dom, właściciel zmienia miejsce zamieszkania, cena wyw. \$ 250,000
Lakeshore/Kipling - wolno stojący bungalow z prywatnym zajazdem, cena \$ 239,000. (sold)
Dundas/Cawthra - 2-sypialniowe Condo. (basen kąpielowy i wiele innych udogodnień w budynku). Cena \$ 129,900.
Zach.Toronto - nowoczesna dyskoteka, restauracja, 200 miejsc siedzących (znakomity biznes dla rodziny).
Scarlet/Eglinton Ave. - 3-sypialniowe Condominium w bardzo dobrym budynku.
Cena interesująca.
UWAGA! Potrzebny budynek apartamentowy 10 mieszkań i więcej, w rejonie Lakeshore Blvd.W.

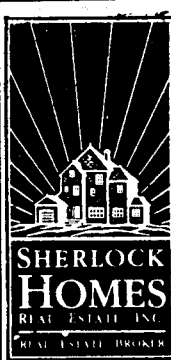

Dzidka Skętkowska

serdecznie zaprasza zainteresowanych wynajmem, kupnem i sprzedażą nieruchomości
OFERUJE SWOJĄ POMOC PRZY ZAŁATWIANIU FORMALNOŚCI FINANSOWYCH I PRAWNYCH
Wynajem: 2 sypialnie, kuchnia, łazienka, dla dwóch panów lub pani, okolica Bloor i Cawthra.

Bloor - Cawthra - 3-sypialniowy dom, 2 kuchnie, 3 łazienki, piwnica przystosowana do wynajęcia \$224,900.
Farma w okolicach London - 83 akry plus dom 4-sypialniowy, łazienka, stodoła, silos, cena \$ 124,900.

Marek Rejniak

Serdecznie zapraszam zainteresowanych kupnem i sprzedażą nieruchomości

Lakeshore/Islington - dwupoziomowy, wolno stojący dom na inwestycję. Dochód miesięczny \$ 2,400. Cena \$ 223,900.
Delikatesy - w polskiej dzielnicy, znakomity biznes dla rodziny.
Triplex - po przystępnej cenie w zachodniej części Toronto, znakomita inwestycja.
Po bliższe informacje i fachową pomoc proszę dzwonić
biuro: 534-7788 oraz pager dom: 756-1538
431 Roncesvalles Ave., Toronto, M6R 2N3

ROBERT HOLECZEK

Udziela solidnej i fachowej pomocy w sprzedaży, kupnie, wynajmowaniu, finansowaniu i wycenie wszelkich nieruchomości w Metro Toronto
TEL. biuro: 690-6363
dom: 423-9540
24-godzinny serwis

Bloor/Lansdowne - Semi z cegły, 3 sypialnie, 3 pełne łazienki, 3 kuchnie, blisko metra.
Dundas/Annete - Ładny, 3-piętrowy, dochodowy dom, cena \$ 254,900
High Park - 3-piętrowy dom z cegły, 8 pokoi, 5 sypialni.
Eglinton/Rogers - wolno stojący, dwupiętrowy dom z cegły, z garażem, 6 pokoi, 3 sypialnie, cena \$ 179,900
Downtown - 2-piętrowy dom z dwoma sypialniami i parkingiem, cena \$ 134,500

NIERUCHOMOŚCI
KUPNO • SPRZEDAŻ • NISKIE WPŁATY
ANDRZEJ PATOCZKA

Tel. bus. (416) 897-8888
res. (416) 849-6679
257 Dundas St. E.
Mississauga L5A 1W8

RE/MAX

4195 Dundas St. W.
Toronto, Ont. M8X 1Y4
Mark Gorlewski
M.Sc., M.B.A., P.Eng.
Bus. 231-0600 Res. 769-9440
SPRZEDAŻ I KUPNO NIERUCHOMOŚCI
RESIDENTIAL • COMMERCIAL • INDUSTRIAL • MORTGAGES • INVESTMENTS • APPRAISALS

Century 21
Parkland Ltd.
Pomoc w załatwianiu spraw finansowych i prawnych • Pomoc w finansowaniu kosztów przeprowadzki • Kupno-sprzedaż domów, condominiumów, biznesów • Townhouses i condominiuma w cenie od \$ 79,000 • Dochodowe domy w rejonie High Park-Parkdale
ERIK TURSKI
TEL. 767 - 8399

Advance Real Estate Ltd.
1655 Bloor St. W.
(Naprzeciw Związkowca)

DANUTA KOTAPKA
Biuro: 534 - 9246
Dom: 769 - 5394

Mississauga - Dundas/Cawthra - wolno stojący, murowany, wysoki, 3-sypialniowy bungalow, z dodatkowym apartamentem na dolnym poziomie. Przepiękny, zagospodarowany ogród 62 x 128 stóp. Bardzo ładna i wygodna dzielnica. Cena tylko \$ 219,000.
Etobicoke - Lakeshore/Kipling - wolno stojący, murowany, 3-sypialniowy, piętrowy dom, bardzo czysty i przytulny. Solidna konstrukcja. Podwójny, wolno stojący garaż z częścią zamienioną na Kozmarnicę. Długa, ładna działka. Kilka kroków do transportu, szkół i sklepów. Cena \$ 239,900.
Okolice High Park - semi-detached, piętrowy, murowany, 3-sypialniowy dom. Świetna lokalizacja, dobra inwestycja.
Bloor/Windermere - Co-op apartament. 3 sypialnie. Bardzo przestronny, jasny i wygodny.

BARBARA SAWALA
udzieli wszelkiej pomocy i informacji w zakresie sprzedaży, kupna i wynajmu posiadłości w Burlington, Hamilton i okolicach.
Prosimy dzwonić
ALEC MURRAY REAL ESTATE CO. LTD.
(416) 639-8004 (czynny całą dobę)
Tel. domowy: (416) 332-8119

FIRMA ITPOL CONSTRUCTION
• kompleksowe remonty i renowacje: domy, biura, sklepy
• fachowe pomiary oraz wyceny gratis
• ściany, sufity, prace wykończeniowe
• stolarka, malowanie, instalacje
TEL. (416) 271-7029

Mi & Le
Profesjonalnie, tanio i szybko!
• urządzamy
• projektujemy
• tapetujemy
• malujemy (z zewnątrz i wewnątrz)
wszelkiego typu pomieszczenia
TEL. 253 - 0687

SZYBKO - SOLIDNIE - TANIO
• Remonty wnętrz
• Przebudowy - basementów - kuchni - łazienek
• Elektryka
• Hydraulika
• Układanie kafelek
• Malowanie - tapetowanie
TEL. 793 - 9453

DOMINION HARDWOOD FLOORING
INSTALOWANIE WSZELKIEGO RODZAJU PODŁÓG DREWNIANYCH
• TANIO • SZYBKO • SOLIDNIE
TEL. 427 - 8248

ADAM'S RADIO - TV REPAIR
Naprawa wszystkich rodzajów telewizorów, radiodoborników, video, magnetofonów, konwerterów.
TEL. 626 - 0620

RENEWAL CONSTRUCTION & DECORATION
Instalacje elektryczne, renowacje łazienek, kuchni, wykładziny, kafelki, wykańczanie piwnic
BEZPŁATNA WYCENA
☎ 249-5212 lub 742-1302

doktor
Matthew Kuszewski
FAMILY PHYSICIAN

Wszelkie porady medyczne,
powypadkowe, rodzinne,
stress-relaxing, psycho-
terapia, wizyty domowe

Proszę dzwonić pod numer:
531-8887

dr Bogdan Pietraszek
Family Doctor
(lekarz ogólny)
190 Fern Ave.
(naprzeciwko Credit Union)
przyjmuje od pon. do piątku 10-18
w soboty 10-13
ODBYWA TEŻ WIZYTY DOMOWE
Tel. 532-4317

Montreal
Polonijna Kasa Kredytowa
65 Sherbrooke St. E. ste 103
Tel. 845-3534

oferuje Polonii na wyjątkowo dogodnych warunkach wszelkiego rodzaju pożyczki i najlepsze oprocentowanie na sumy złożone w Kasie
pon.-środa: 10-15
czwartek i piątek: 10-20

BIURO ADWOKACKIE
Y.R. BOTIUK, Q.C.
Sprawy: SĄDOWE • SPADKOWE
• PRZEJMOWANIA
NIERUCHOMOŚCI
• NOTARIALNE

Dokładna znajomość języka polskiego.
2323 Bloor St. West (przy Windemere)
TORONTO, ONT. M6S 4W1
TEL. 763-4333

DENTYSTYCZNE PROTEZY

NOWE • NAPRAWY
URSZULA I. BAUMAN, D.T.
przyjmuje codziennie i w soboty
4 Wall St.
(Highway 401 i Weston Rd)
Tel. (416) 245-7168

COMPUTERIZED ACCOUNTING BOOKKEEPING & INCOME TAX SERVICES

Fachowo i solidnie księgowość i rachunkowość dla małych przedsiębiorstw wypełnianie formularzy
ANDRZEJ SZCZERBA
Tel. 762-5891

UBEZPIECZENIA, KSIĘGOWOŚĆ

FIRMA UBEZPIECZENIOWA
the co-operators
Roman Grigel, M.B.A.
Sales Representative

UBEZPIECZENIA NA ŻYCIE, DOMU, SAMOCHODU, INTERESÓW, PODRÓŻY

Naszą dewizą:
• RZETELNOŚĆ • TROSKA O KLIENTA
Proszę się do mnie zwracać z pełnym zaufaniem.
Mówię po polsku.

366 Bloor St. E. Toronto, Ontario, M4W 1H4
TEL. bus: 967-6633 res: 742-0384

dr Jerzy Ochociński
z długoletnim doświadczeniem w schorzeniach stawów i kręgosłupa oraz komplikacjach pourazowych
oraz
dr Paweł Ochociński
uprzejmie zawiadamiają
o otwarciu gabinetów lekarskich w Toronto
2199 Bloor West Tel. 762-4136

doktor Janina Dutkiewicz
FAMILY PHYSICIAN
3095 Glen Erin Dr. ste. 7
MISSISSAUGA
Tel. 828-0038

MIRROR IMAGE
WIBROB IMAGE
TRANSLATIONS
Jan Weinsberg
Tłumacz przysięgły
296 Bruyere St.
Ottawa, Ont. K1N 3E5
Tel. (613) 233-6570

NEW YORK LIFE INSURANCE CO.
FINANCIAL PLANNING • UBEZPIECZENIA

Life Insurance (na życie) • Disability (chorobowe) • Mortgage (hipoteczne) • Business (handlowe) • RRSP • Annuity (emerytury)
SOLIDNIE • TANIO • SZYBKO
ANDRZEJ KRYSIAK
Po bliższe informacje proszę dzwonić
biuro: 226-6515 dom: 858-0129

PAIN ACUPUNCTURE CLINIC

Wojciech Filipowicz, P.Ac.
member of Acupuncture Society of Canada
CONSULTATIONS & TREATMENT
2299 Dundas St. W., Toronto, Ont.
537-7223

POLSKA KSIĘGARNIA
OD NOWA

Proponuje bogaty wybór książek.
629-7857
Książki do nabycia w Centrum Handlowo-Usługowym PLAST
121 Roncesvalles Ave. Toronto

POMOC W UZYSKANIU STATUSU IMIGRANTA W KANADZIE

Niezależnie od tego jaki masz status **NIE ZWLEKAJ!** nawiąż kontakt z

LINDA LEVER
Poprzedni kierownik rządowego programu imigracyjnego dla Polaków w Toronto
240 Richmond St. W. suite 304
Toronto M5V 1W1
(416) 971-9914

Lech Prusiński
NAJSTARSZE POLONIJNE BIURO POMOCY IMIGRACYJNEJ

W związku ze zmianami kanadyjskich przepisów imigracyjnych zawiadamiamy wszystkie osoby pragnące uzyskać stały pobyt w Kanadzie – niezależnie od ich obecnego statusu – że nasze biuro udziela bezpłatnie porad we wtorki w godzinach 12-7 wieczór
192 Garden Avenue
Tel. 588-1659

INCOME TAX SERVICE FINANCIAL PLANNING

Zofia Adamczyk, M.B.A.
Zeznania podatkowe dla osób prywatnych i małych przedsiębiorstw wg najnowszych przepisów finansowych,
Bezpłatne konsultacje i porady.
JEŻELI JESTEŚ NOWO PRZYBYŁYM, TEŻ NALEŻA CI SIĘ KREDYTY!
Tel. 822-6826

dr Maria Raczyńska
Lekarz rodzinny
Family Physician
z długoletnim doświadczeniem
2000 Credit Valley Rd. suite 506
MISSISSAUGA, Ont.
Tel. (416) 828-4812
828-4813

DENTURE THERAPY CLINIC

Jan M. Wisniewski, D.T.
Pierwsza polska protezownia dentystyczna
2337 Dundas St. W., Toronto M6R 1X6
(Bloor/Dundas Square Bldg.)
533-8811

Julia Korpała, L.L.M.
Adwokat z Polski z długoletnią praktyką. Udziela porad i pomocy we wszelkich sprawach na terenie Polski, m.in. małżeństwa przez pełnomocnika, rozwody w Polsce, wszelkie notarialne pełnomocnictwa do Polski, notarialne sprzedaże, kupna i darowizny domów, gruntów, spadki i inne sprawy majątkowe w Polsce oraz pisma do polskich sądów i urzędów
3290 Lakeshore Blvd. W. TORONTO, M8V 1M4
Przyjęcia po telefonicznym uzgodnieniu
TEL. 255-5954; 259-9234

TLUMACZENIA NA ANGIELSKI I POLSKI Z NASTĘPUJĄCYCH JEZYKÓW:
• polski • angielski
• rosyjski • francuski
• szwedzki • niemiecki i hiszpański

RÉSUMÉ
766-9927

UWAGA
Polonia w Toronto i okolicy
POLISH ALLIANCE (TORONTO)

CREDIT UNION LTD.
2150 Bloor St. W.
(wjeżdża od wschodniej strony budynku)
Tel. 762-9523

otwarta
codziennie od 10⁰⁰ do 2⁰⁰ po poł. i od 7⁰⁰ do 9⁰⁰ wiecz.
soboty od 10⁰⁰ do 12⁰⁰ po poł.

Konta depozytowe...	7% rocznie
Specjalne konta depozytowe... (minimalny depozyt \$ 5.000 oprocentowany na każdy dzień depozytu)	6 1/2% rocznie
3-miesięczne certyfikaty...	7 3/4% rocznie
3-miesięczne certyfikaty (min. \$ 50.000)...	8 1/2% rocznie
6-miesięczne certyfikaty...	8% rocznie
6-miesięczne certyfikaty (min. \$ 50.000)...	8 1/2% rocznie
1-letnie certyfikaty...	9 1/2% rocznie
1-letnie certyfikaty (min. \$ 50.000)...	10 1/2% rocznie
3-letnie certyfikaty...	9 1/2% rocznie
3-letnie Non-redeemable...	9 1/2% rocznie
3-letnie certyfikaty (min. \$ 50.000)...	10% rocznie
R.R.S.P.	
Demand Deposit...	9 1/2% rocznie
1-letnie Term Deposit (min. \$ 10.000) ...	10 1/4% rocznie
3-letnie Term Deposit (min. \$ 10.000) ...	10 3/4% rocznie
R.R.I.F.	
Pożyczki personalne...	16% rocznie
Pożyczki hipoteczne... (\$ 50.000 ubezpieczone na życie)	13% rocznie
Line of Credit...	16 1/2% rocznie

BEZPŁATNE PERSONALNE KONTA CZEKOWE

Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej nie jest warunkiem członkostwa w naszej Credit Union

Mutual of Omaha Insurance Company

- \$ 1250 miesięcznie dochód wolny od podatku w razie choroby lub wypadku dla osób zatrudnionych na własny rachunek
- plany finansowe zabezpieczające dzieci
- plany emerytalne RRSP
- ubezpieczenia na życie

Jerzy Majewski, M.Sc.
Tel. bus. 631-6523; home: 452-7239

POLSKIE WYDAWNICTWO
drukuje książki, pamiętniki, zbiory wierszy, magazyny, służy fachową radą i pomocą graficzną, załatwia "copyright" i inne rejestracje, oferuje porady marketingowe, ułatwia sprzedaż.
Po informacji należy pisać:
LESZEK ZIELINSKI
ARTEX PUBLISHING, INC.,
P.O. Box 202, Dept. A, STEVENS POINT, WI 54481
TEL. (715) 341-6959

Piotr Chwalisz
HENDERSON PARTNERS
Chartered Accountants
Tel. (416) 861-9046
530-0305

nowo otwarty sklep
Fine Pianos

oferuje sprzedaż nowych pianin i fortepianów znanych firm europejskich oraz słynnej firmy amerykańskiej Wurlitzer
NAJNIŻSZE CENY • PEŁNA GWARANCJA
MOŻLIWOŚĆ ZAKUPU NA SPŁATY
Prowadzimy również wszelkie naprawy i strojenie pianin i fortepianów oraz udzielamy lekcji gry na pianinie
Nowy adres i telefon:
2993 Dundas St. W., Toronto, Ont.
Tel. 761-9612

Halina Baranowska
M.A. A.I.C.

Analiza potrzeb finansowych, ubezpieczenia na życie, zdrowie, plany emerytalne RRSP, dożywotnie renty, ubezpieczenia grupowe

The Prudential Assurance Co. Ltd.
suite 503, 295 The West Mall
ETOBICOKE M9C 4Z4
Tel. bus. 622-1115

ELECTIONS CANADA

INFORMACJA DLA NOWYCH OBYWATELI KANADYJSKICH

KIEDY ODBĘDZIE SIĘ GŁOSOWANIE DO RZĄDU FEDERALNEGO?

Wybory odbędą się 21 listopada 1988 roku.

Osoby, które nie będą mogły głosować 21 listopada mogą oddać swoje głosy w dniach 12, 14 i 15 listopada.

Wszyscy zarejestrowani wyborcy głosować powinni w dniu 21 listopada 1988 r. Osoby chore, kalekie oraz nie mogące głosować w tym dniu z powodu swych przekonań religijnych, winny to zrobić w wyżej wymienionym wcześniejszym terminie.

KTO GŁOSUJE?

Każdy obywatel Kanady, który:

- mieszka w Kanadzie
- ukończył 18 lat przed i w dniu głosowania
- zarejestrowany jest na liście wyborców.

JAK WPISAĆ SIĘ NA LISTĘ WYBORCZĄ?

W dniach od 14 do 20 października 2 oficjalnych przedstawicieli odwiedzi Twój dom i wpisze Cię na listę wyborczą. Jeśli nie zastaną Cię w domu, przyjdą ponownie i gdy znów nie zastaną Cię w domu to w takim przypadku osoba ta winna sama zarejestrować się jako wyborca.

Potwierdzenie obecności na liście wyborczej przysłane zostanie do Ciebie pocztą.

DLACZEGO WERYFIKUJE SIĘ LISTĘ WYBORCZĄ?

Lista wyborcza weryfikowana jest dla wyeliminowania błędów i dodania nowych nazwisk osób głosujących, które nie wpisanie zostały podczas zapisów. Szczegółowych informacji na ten temat udzieli biuro Elections Canada, tel. (bezpłatnie) 1-800-267- VOTE.

Termin ostateczny
dla miasta - 4 listopada
dla okolic podmiejskich - 2 listopada.

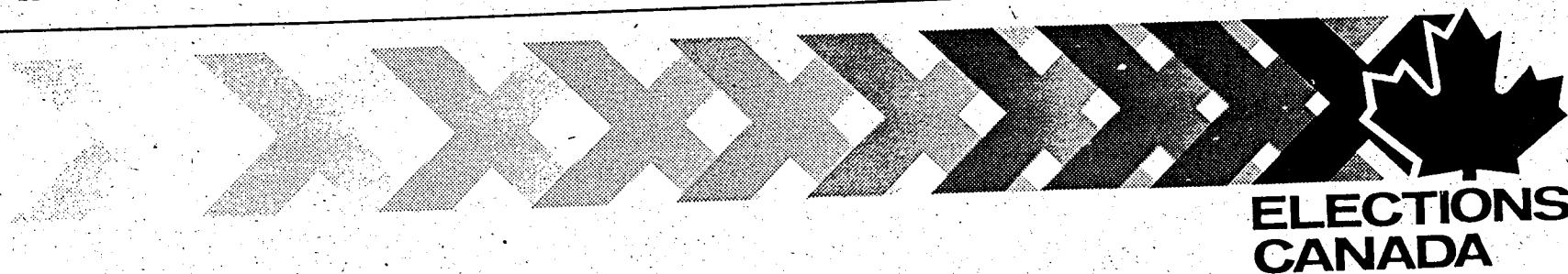
GDZIE SIĘ GŁOSUJE?

Na karcie potwierdzającej obecność na liście głosujących znajduje się pełny adres **PUNKTÓW WYBORCZYCH** lub można zadzwonić do biura Elections Canada. Punkty wyborcze otwarte będą w godzinach od 9 rano do 8 wieczorem.

ORGANIZACJA

Wybory federalne w Kanadzie prowadzone są przez bezstronną agencję parlamentu pod nazwą Elections Canada. Elections Canada bez politycznego zaangażowania zabezpiecza wolność i prawa Kanadyjczyków do uczestnictwa w głosowaniu zapewniając swobodę i dyskrecję w tym demokratycznym procesie.

CANADA'S NON-PARTISAN FEDERAL ELECTIONS AGENCY

**ELECTIONS
CANADA**

ELECTIONS CANADA HELPING CANADIANS MAKE THEIR MARK